

**BENTHOSONDERZOEK IN RELATIE TOT ABIOTISCHE DYNAMIEK
MACRO- EN MEIOBENTHOS VAN DE VOORDELTA**

Interimrapportage juli 1988

J.A. Craeymeersch, J. Buijs, G. De Smet,
A. Engelberts, A. Hannewijk en W. Sistermans

Delta Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek
Vierstraat 28, 4401 EA Yerseke

Rapporten en verslagen 1989-4

**BENTHOSONDERZOEK IN RELATIE TOT ABIOTISCHE DYNAMIEK
MACRO- EN MEIOBENTHOS VAN DE VOORDELTA**

Interimrapportage juli 1988

68185

J.A. Craeymeersch, J. Buijs, G. De Smet,
A. Engelberts, A. Hannewijk en W. Sistermans

Samenwerkingsproject van:

Delta Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek, Yerseke
Rijkswaterstaat, Dienst Getijdewateren, Middelburg

Delta Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek
Vierstraat 28, 4401 EA Yerseke

Rapporten en verslagen 1989-4

Rechten voorbehouden:

**Van de "Rapporten en Verslagen" is herdruk of
aanhaling slechts toegestaan met uitdrukkelijke
toestemming van de auteur.**

VOORWOORD

In dit interim-rapport geven we een overzicht van de stand van zaken midden 1988 van het bodemdieronderzoek in de Voordelta, het ondiepe zeegebied voor de Zeeuwse en Zuidhollandse kust. Eerst wordt het algemeen kader en de probleembeschrijving van het onderzoek, zoals deze in de raamovereenkomst tussen het Delta Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek en de Dienst Getijdewateren (Rijkswaterstaat) zijn vastgelegd, geschetst. Het onderzoek is onderverdeeld in twee deelonderzoeken: 'Bodemdiersurveys' en 'Productiviteit en Recruitering'. Doelstelling en werkplan van beide worden voorgesteld. Verder worden de eerste resultaten van het deelonderzoek bodemdiersurveys weergegeven en geëvalueerd, vooral in verband met planning van de campagnes tijdens de tweede helft van 1988.

Projektleiders voor dit onderzoek zijn Prof. Dr. C.H.R. Heip (DIHO) en Drs. J. van der Meer (RWS). De begeleiding gebeurt mede door Drs. A. Smaal (RWS).

Inhoud

<u>I. Inleiding</u>	1
<u>I.1. Algemeen kader van het onderzoek</u>	1
<u>I.2. Probleemomschrijving</u>	2
I.2.1. Deelonderzoek bodemdiersurveys	2
I.2.2. Deelonderzoek produktiviteit en recrutering	2
<u>I.3. Morfologisch onderzoek</u>	3
<u>II. Materiaal en methoden</u>	4
<u>II.1. Bodemdiersurveys</u>	4
II.1.1. Situering van het onderzoeksgebied en bemonstering	4
II.1.2. Bepaling van densiteit en biomassa	4
II.1.2.1. Macrobenthos	4
II.1.2.2. Meiofauna	5
II.1.3. Sedimentanalyse	5
II.1.4. Statistische verwerking	6
<u>II.2. Produktiviteit en recrutering</u>	7
II.2.1. Studie van de benthische fase	7
II.2.1.1. Het macrobenthos	8
II.2.1.2. De tijdelijke meiofauna	8
II.2.2. Studie van de pelagische fase	9
<u>III. Resultaten en discussie</u>	10
<u>III.1. Sedimentanalyse</u>	10
<u>III.2. Macrobenthos</u>	10
III.2.1. Aantal soorten, totale densiteit, totale biomassa	11
III.2.1.1. Grevelingenmonding	11
III.2.1.2. Oosterscheldemonding	11
III.2.1.3. Vergelijking Grevelingen - Oosterschelde	11
III.2.2. TWINSPAN - classificatie	12
III.2.2.1. Grevelingenmonding	12
III.2.2.2. Oosterscheldemonding	13
III.2.2.3. Vergelijking Oosterschelde - Grevelingen	14
III.2.3. Verspreidingskaarten	15
<u>III.3. Meiobenthos</u>	16
III.3.1. Dichtheden hogere taxa	16
III.3.2. TWINSPAN	16
III.3.2.1. Grevelingengebied	16
III.3.2.2. Oosterscheldegebied	17
III.3.2.3. Vergelijking Oosterschelde - Grevelingen	17
<u>IV. Conclusies</u>	19
<u>V. Literatuurlijst</u>	21
<u>Lijst van tabellen</u>	23
<u>Lijst van figuren</u>	39
<u>Bijlage: soortenlijst</u>	97

I. Inleiding

I.1. Algemeen kader van het onderzoek

Door de kustwaterbouw in het Deltagebied zijn er niet alleen in de bekkens zelf maar ook in de Voordelta, langs de zeezijde van de betreffende estuaria, veranderingen opgetreden en/of gaande, zoals vermindering van getijvolume en wijzigingen in stromingspatronen, stroomsnelheden, sedimenttransport en morfologie. Bovendien kunnen we gebieden onderscheiden met een verschillende morfologische dynamiek. Deze dynamiek heeft een grote (direkte of indirecte) invloed op het oecosysteem en op het benthische subsysteem in het bijzonder. Stroming en sedimentatie bepalen in belangrijke mate de benthische biomassa en diversiteit. Macrobenthossoorten hebben in hun levenscyclus meestal een pelagische larvale fase en hun recrutering is daardoor sterk afhankelijk van o.a. stromingspatronen. Bij het meiobenthos ontbreekt een pelagische fase en is de ruimtelijke variabiliteit doorgaans kleiner.

De eerste fase van het Voordelta-bodemdieronderzoek (1984-1986) was inventariserend en gaf een algemene beschrijving van de hele Voordelta (Huys et al, 1986; Seip & Brand, 1987). In de tweede fase zal de nadruk op procesbeschrijving liggen, maar daarnaast moet de veranderende toestand gevolgd worden door gerichte bodemdiersurveys, waarbij ook het microphytobenthos zal betrokken worden. De deelovereenkomst Voordelta Benthosonderzoek bestaat aldus uit twee onderwerpen:

1. Bodemdiersurveys
2. Productiviteit en recrutering

Het onderzoek vormt deel van het onderzoek naar de biotische aspecten van de effecten van de Deltawerken op het functioneren van het Voordelta-oecosysteem. Het hangt samen met het onderzoek naar de andere bodemgebonden componenten in de twee gebieden: epibenthos, hyperbenthos, demersale vissen en van het bodemleven afhankelijke vogels.

Ook resultaten van het onderzoek naar de effecten van de Slufterdam

in de Haringvlietmonding kunnen hierbij aansluiten.

Uiteraard is er tevens een nauwe link met het abiotische DGW-onderzoek in de Voordelta (zie I.3.).

Verdere relaties zijn er met extern onderzoek over de recrutering van het macrobenthos (Roscoff, Dinard, Wimereux, Gent).

I.2. Probleemomschrijving

I.2.1. Deelonderzoek bodemdiersurveys

De bodemdiersurveys worden uitgevoerd in twee deelgebieden in de Voordelta met een verschillende morfologische dynamiek: een gebied voor de Grevelingenmonding en een gebied voor de Oosterscheldemonding. Dit dient om de volgende hypothese te toetsen. De dynamiek in abiotische factoren, met name de morfologie, heeft invloed op het benthische subsysteem en leidt tot een aanpassing in soortensamenstelling en dichtheid. Verwacht wordt dat voor de Grevelingenmonding een meer soortenrijke en minder produktieve bodemdiergemeenschap tot ontwikkeling komt terwijl voor de Oosterscheldemonding een soortenarme hoog produktieve bodemdiergemeenschap zal ontstaan. De produktiviteit is afhankelijk van o.m. de beschikbaarheid van microphytobenthos.

I.2.2. Deelonderzoek produktiviteit en recrutering

De structuur van benthische gemeenschappen wordt behalve door abiotische factoren ook bepaald door dynamische processen binnen het benthos zelf: voortplanting, vestiging, groei en mortaliteit. Om deze te bestuderen zal van een aantal belangrijke macrobenthossoorten de recrutering en de produktie worden onderzocht in relatie tot waterbeweging en sedimentdynamiek. Via koppeling met het vissenonderzoek van de Rijksuniversiteit Gent wordt bestudeerd wat de relatie is van de produktiviteit van de bodemdieren met de voedselbeschikbaarheid en groei van vis, met name de grondel.

I.3. Morfologisch onderzoek

In van der Spek (1987) wordt het inventariserend morfologisch onderzoek gerapporteerd, en de opzet van het vervolgonderzoek geschetst. De nadruk van dit vervolgonderzoek ligt op de morfologische veranderingen en de gevolgen daarvan voor de veiligheid, het onderhoud, de natuur- en de waterwinningsfuncties van de kust, het functioneren van de sluizen en de bevaarbaarheid van een aantal gaten. Er is gekozen voor een benadering van twee zijden. Enerzijds zal door het Waterloopkundig Laboratorium getracht worden op grond van modellering van fysische processen een voorspelling te leveren. Anderzijds zal via een empirische aanpak geprobeerd worden tot een voorspelling te komen. Hiertoe zullen zowel morfologische ontwikkelingen als zand-, golf- en stromingsgegevens geschematiseerd worden tot enkele parameters. De veranderingen in de tijd binnen beide groepen parameters zullen aan elkaar gèrelateerd worden, waarbij een 'black box'-model ontstaat. Met dit model zal een voorspelling voor de uiteindelijke evenwichtstoestand van de buitendelta's van Grevelingen en Haringvliet worden geleverd. Deze kennis zal nadien ook op de buitendelta van de Oosterschelde toegepast worden.

II. Materiaal en methoden

II.1. Bodemdiersurveys

II.1.1. Situering van het onderzoeksgebied en bemonstering

Voor de Oosterschelde en voor de Grevelingen (zie fig.1) zijn twee onderzoeksgebieden vastgelegd. Beide gebieden zijn verder onderverdeeld in hokken van 1.25 op 1.25 km. Binnen ieder hok werd ad random op drie plaatsen bemonsterd. De positie van de stations wordt in figuren 2 en 3 gegeven. Telkens werden twee monsters genomen met een Reineck box-corer (0.068 m²) of met een Van Veen happer (0.184 m²). De voorkeur ging uit naar de Reineck box-corer, maar weersomstandigheden noopten ertoe veelal over te schakelen naar de Van Veen happer.

Het eerste monster diende voor de bepaling van de densiteit en de biomassa van de macrobenthosorganismen. Het werd aan boord van het schip gespoeld op een 1 mm zeef. Het opgespoelde materiaal werd gefixeerd in een 4% geneutraliseerde formaldehyde-oplossing (eindconcentratie) en gestockeerd.

Uit het tweede monster werden 4 cores van 10 cm² genomen (5 à 10 cm diep) voor de analyse van het meiobenthos, en 2 cores voor sedimentanalyse (korrelanalyse en bepaling van organische koolstof). Alle meiobenthosmonsters werden gefixeerd met warme neutrale formol (4%).

II.1.2. Bepaling van densiteit en biomassa

II.1.2.1. Macrobenthos

In het lab werden de monsters verder gesorteerd. Alle organismen (met uitzondering van Actinaria, Nemertini en Oligochaeta) werden op soort of genus (Bathyporeia, Caprella, Ensis, Gammarus, Harmothoë, Jassica en Stenothoë) gebracht, en de aantallen van iedere soort werden geteld. Bij de wormen wordt het aanwezige aantal bepaald door het tellen van het aantal koppen. De bivalven werden tot op 1 mm nauwkeurig opgemeten. Voor de bepaling van de biomassa (asvrijdrooggewicht) werden

de organismen minimaal 48 uur gedroogd bij 70 °C, afgekoeld gedurende 15 minuten en gewogen (op 0.1 mg nauwkeurig). Ze werden vervolgens gedurende 4 uur verast bij 520 °C en, na afkoelen, opnieuw gewogen. Het verschil tussen het wegen voor en na het verassen is het asvrijdrooggewicht. De biomassa van de mollusken werd bepaald per grootteklasse, en inclusief het organisch materiaal van de schelp. De biomassabepalingen gebeurden zoveel mogelijk per station. Voor de kleinere organismen werden meerdere stations samengevoegd, en werd de biomassa verdeeld naar het aantal individuen.

II.1.2.2. Meiofauna

Het extraheren van de organismen gebeurt met de centrifugale drijfmethode. Als scheidingsvloeistof wordt een 60 % oplossing van ludox HS 40 % gebruikt. Ieder monster wordt driemaal gecentrifugeerd bij 1800g. Het supernatans wordt over een zeef van 38 µm gespoeld. Wat op de zeef achterblijft, wordt opnieuw gefixeerd. De organismen worden onder het binoculair geteld per taxonomische groep. Per monster (core) worden 200 nematoden uitgevist voor determinering, en 200 voor biomassabepaling. Ook 200 harpacticoide copepoden (indien aanwezig) worden uitgetrieerd voor determinatie en biomassabepaling. De biomassa van de nematoden wordt bepaald door weging op een microbalans (0.1 µg nauwkeurig). Op voorhand wordt daartoe een aluminiumschuitje gedroogd in de droogstoof gedurende 2 h bij 110 °C. Na afkoelen in een dessicator gedurende enkele minuten, wordt het tarragewicht bepaald. In het schuitje worden vervolgens de 200 nematoden gebracht die dezelfde behandeling ondergaan in droogstoof en dessicator. De weging, verminderd met het tarragewicht, geeft het drooggewicht voor 200 nematoden. De biomassa van de harpacticoiden wordt op dezelfde manier bepaald.

II.1.3. Sedimentanalyse

Volgende parameters worden bepaald: mediane korrelgrootte, standaarddeviatie, skewness en kurtosis van de zandfractie, en het percentage slib. De korrelanalyse gebeurt met een Malvern Particle Size Analyser. Bepaling van organische koolstof van de monsters 1987 was

niet meer mogelijk wegens het slecht bewaren van de monsters.

II.1.4. Statistische verwerking

Classificatie

Een classificatie van stations en soorten werd uitgevoerd met een Two Way Indicator Species Analysis (TWINSpan) (Hill, 1979). In principe komt het er op neer dat we een eendimensionale ordinatie uitvoeren en de as ter hoogte van de centroid in twee breken om aldus de data in twee klassen te verdelen. Iedere groep wordt op dezelfde manier nogmaals in twee verdeeld waardoor we vier groepen verkrijgen; dan worden deze vier groepen weer verder gesplitst tot acht klassen, enzovoort (Pilou, 1984; Jongman et al., 1987). Uit de stations-species matrix wordt er uiteindelijk een geordende two-way tabel verkregen.

Classificatie gebeurde alleen aan de hand van de densiteitswaarden.

De meiofaunadensiteiten werden per (sub)-phylum bepaald en uitgedrukt in percentages. Volgende opties binnen TWINSpan werden gebruikt (default value: -1):

- . Omit samples: -1
- . Number of cut levels: 7
- . Cut levels: 0, 2, 5, 10, 20, 50, 100
- . Minimum size group for division: -1
- . Maximum number of indicators per division: -1
- . Maximum numbers of species in final tabulation: -1
- . Maximum number of divisions: -1
- . Diagrams are wanted: -1
- . Machine-readable copy: 1
- . Weights for levels of pseudospecies: 1 2 2 2 2 2 2
- . Indicator potentials for cut levels: -1
- . Omit species from list of potential indicators: -1

De niet getransformeerde macrobenthosdensiteiten werden onder volgende opties geclusterd:

- . Omit samples: -1
- . Number of cut levels: 7
- . Cut levels: 0, 16, 32, 64, 128, 256, 999999
- . Minimum size group for division: -1
- . Maximum number of indicators per division: -1

- . Maximum numbers of species in final tabulation: -1
- . Maximum number of divisions: 10
- . Diagrams are wanted: -1
- . Machine-readable copy: 1
- . Weights for levels of pseudospecies: -1
- . Indicator potentials for cut levels: -1
- . Omit species from list of potential indicators: -1

TWINSpan werd verder uitgevoerd, gebruik makend van:

- alle gevonden soorten,
- de soorten die op mistens 5 monsterplaatsen aangetroffen zijn (Seip & Brand, 1987),
- de soorten die in minstens één station een dominantie > 4% hebben (Field et al, 1982).

Ook werd het programma uitgevoerd met alle stations, met twee stations per blok en met één station per blok.

II.2. Produktiviteit en recruterings

De levenscyclus van benthische invertebraten kan in 6 fasen gevat worden: (1) rijping van de gameten, (2) spawning, (3) embryonale (=prelarvale) ontwikkeling, (4) larvale ontwikkeling, (5) juveniele (=postlarvale) stadia en (6) adulte stadia. Een goede kijk op de temporele en spatiale variabiliteit vraagt een gedetailleerde studie van de gametenontwikkeling, overleving van de larvale stadia, densiteit bij settlement, en post-settlement overleving en groei (Bachelet, 1987). Dit houdt in dat men in feite bij populatiedynamische studies een simultane bemonstering van het meroplankton, het tijdelijke meiobenthos en het macrobenthos moet doen. Bij dit onderzoek moeten we ons echter vooral tot beide laatste beperken. Het zal ons een beeld geven van recrutering, produktie en mortaliteit van de gevolgde populaties. Studie van de pelagische fase vindt slechts tijdens een korte periode plaats met als doel het gedrag van larvale stadia in een watermassa na te gaan.

II.2.1. Studie van de benthische fase

Op drie stations voor de Oosterscheldemonding en twee stations voor

de Grevelingenmonding (tabel II.a.) wordt minimaal maandelijks gemonsterd om de populatiedynamiek van volgende soorten na te gaan: de mollusken Cerastoderma edule, Abra alba, Macoma balthica, en de polychaeten Pectinaria koreni, Nephtys hombergii/cirroza en Scoloplos armiger. De selectie van de soorten gebeurde op grond van taxonomische groep waartoe ze behoren, hun mobiliteit, voedingswijze, type larvale ontwikkeling, herkenbaarheid van de larven en het belang voor demersale vissen. De keuze van de stations gebeurde op basis van een vooronderzoek in november 1987 (Craeymeersch, 1988). Naast benthosmonsters worden ook telkens sedimentmonsters genomen.

II.2.1.1. Het macrobenthos

Telkens worden drie happen met een Van Veen grijper genomen. Iedere hap wordt in een P.V.C.-bak geledigd en in een emmer van 15 liter gespoeld. Hierbij wordt een hoeveelheid 40% geneutraliseerde formaldehyde gegoten. De emmer wordt gesloten en een tijdje omgekeerd om een goede verdeling van de formaldehyde te verkrijgen. Op het lab worden de monsters op een 0.5mm en 1mm zeef opgespoeld. Het opgespoelde materiaal wordt gestockeerd in 4% geneutraliseerde formaldehyde.

Van alle hogergenoemde soorten wordt de densiteit bepaald. Van ieder individu wordt de lengte/breedte gemeten. De biomassa wordt aan de hand van opgestelde lengte-gewichtregressies bepaald. Indien mogelijk wordt een leeftijdsverdeling opgemaakt en de voortplantingscyclus nagegaan.

II.2.1.2. De tijdelijke meiofauna

Op ieder station worden ook 6 monsters met een Rouvillois-corer genomen. Dit toestel is ontworpen om de benthische microfauna in de bovenste centimeters van het sediment te bemonsteren (Rouvillois & Rosset-Moulinier, 1969). Reculé (1986) toonde aan dat deze corer beter geschikt is dan een Reineck-corer om de densiteit van postlarvale stadia van Pectinaria koreni te bepalen. Met dit toestel wordt zowel de bovenste sedimentlaag als de bovenliggende waterkolom bemonsterd. Dit is belangrijk in populatiedynamische studies, omdat de juveniele stadia van

de endofauna bij het settlen gedurende enkele dagen in de interface water-sediment verblijven (Bachelet, 1984). Bij het openen van de corer wordt de inhoud opgevangen en er wordt er geneutraliseerde formol aan toegevoegd. Op het lab worden de monsters opgespoeld op een stel zeven van 1mm, 500µm, 350µm en 250µm, en het residu wordt opgevangen op een zeef van 63µm (controle). Na zeven wordt ieder zeefresidu afzonderlijk bewaard in 4% formaldehyde, gekleurd met Bengaals rose en verder uitgezocht.

II.2.2. Studie van de pelagische fase

In samenwerking met het Station Marine te Wimereux en de Sektie Mariene Biologie van de Rijksuniversiteit Gent wordt volgend onderzoek uitgevoerd. Doel is een beter inzicht te krijgen in het gedrag van larvale stadia in een watermassa.

Vanaf zeven punten voor de Franse, Belgische en Nederlandse kust is gedurende twee dagen een boei gevolgd, en dit gedurende een volledig getij. De punten liggen op plaatsen waar Pectinaria koreni in grote dichtheden voorkomt. Voor de Nederlandse kust zijn de vertrekpunten voor de Oosterscheldemonding en voor de Grevelingenmondig gelegen. Tabel II.b. geeft de juiste lokalisatie van deze punten weer, en de densiteit van P. koreni in het najaar 1987. Ieder uur werd een planktonmonster genomen (verticaal; 80 µm net) op het traject, en zijdelings van het traject, dit om de zijdelingse dispersie te bestuderen. Op dezelfde stations zijn temperatuur, saliniteit, zuurstofgehalte en gehalte aan zwevende stof gemeten. Op de startplaats werden macrobenthosmonsters genomen. Verder werden op ieder punt ook meiobenthos- en sedimentmonsters genomen. De benthosmonsters werden gefixeerd met 10% neutrale formol.

Op drie vaste punten werd gedurende een volledig tij ieder uur een planktonmonster (verticale trek met 80 µm net) genomen. Voor de Nederlandse kust is dit voor de Oosterscheldemonding. Temperatuur, saliniteit, zuurstofgehalte en stroomsnelheid op verschillende dieptes werden gemeten.

III. Resultaten en discussie

Zoals in het voorwoord vermeld, zijn de campagnes in het kader van het deelonderzoek 'Productiviteit en recrutering' nog onvoldoende uitgewerkt om al in dit rapport opgenomen te worden. De besproken resultaten hebben dan ook alleen betrekking op de bodemdiersurvey 1987.

De ligging van de verschillende stations wordt in figuren 2 en 3 weergegeven. Tabel I geeft informatie over het tijdstip van bemonstering. Tevens is aangegeven of er gemonsterd is met een Reineck box-corer of met een Van Veen grijper.

III.1. Sedimentanalyse

In tabel III wordt een overzicht gegeven van de reeds bepaalde sedimentkarakteristieken.

Voor de Grevelingenmonding is op bijna alle stations fijn zand (mediane korrelgrootte 125-250 μ) aanwezig. Slechts op enkele plaatsen is medium zand (250-500 μ) aangetroffen. Het slibgehalte in de reeds geanalyseerde stations bedraagt maximaal 4.64%.

Van het gebied voor de Oosterschelde zijn nog geen sedimentanalyses voorhanden.

III.2. Macrobenthos

Opmerking: Niet van alle soorten is de biomassa reeds berekend voor alle stations. Meestal betreft het echter kleinere soorten die slechts een lage biomassa hebben, en de totale biomassawaarden zullen nog weinig veranderen. Wel werd daarom nog gewacht om op basis van de biomassawaarden een clustering uit te voeren.

In de bijlage wordt een overzicht gegeven van de gevonden soorten, samen met de in figuren en tabellen gebruikte afkortingen.

III.2.1. Aantal soorten, totale densiteit, totale biomassa

III.2.1.1. Grevelingenmonding

Het maximum aantal aangetroffen soorten per monsterpunt bedraagt 34, het minimum 2 (figuur 4). De diepere gebieden zijn het soortenrijkst, de platen het soortenarmst. De soortenrijkste gebieden hebben ook de hoogste totale densiteit en biomassa, de platen de laagste densiteiten en biomassa (figuur 5 en 6).

Tabel IV geeft per soort het aantal stations waarop deze aangetroffen is en de gemiddelde densiteit ervan in het Grevelingengebied.

III.2.1.2. Oosterscheldemonding

Het maximum aantal aangetroffen soorten per monsterpunt bedraagt 42, het minimum 5 (figuur 7). Zoals in het Grevelingengebied blijkt de soortenrijkdom, totale densiteit en biomassa sterk samen te hangen met de diepte: de soortenrijkste monsterpunten hebben tevens de hoogste totale densiteit en biomassa, en liggen vooral in de diepere gebieden (figuur 8 en 9). In het diepere gebied in het Westgat treffen we echter de omgekeerde situatie aan. Hier is de diepste zone soortenarm met een lage totale densiteit en biomassa.

Tabel V geeft per soort het aantal stations waarop deze aangetroffen is en de gemiddelde densiteit ervan in het Oosterscheldegebied.

III.2.1.3. Vergelijking Grevelingengebied - Oosterscheldegebied

Zowel het maximum als het minimum aantal aangetroffen soorten ligt in het Oosterscheldegebied iets hoger dan in het Grevelingengebied. Gezien het aantal soorten blijkt samen te hangen met de diepteligging van de monsterpunten is dit niet verwonderlijk. In het Grevelingengebied komen immers meer ondiepere en minder diepere zones voor dan in het Oosterscheldegebied.

Over beide gebieden samen zijn 113 soorten aangetroffen. Soorten die slechts binnen één gebied voorkomen, zijn ook binnen dit gebied zeldzaam (vergelijk tabel IV en V).

III.2.2. TWINSPAN - classificatie

III.2.2.1. Grevelingenmonding

In figuur 10 zijn de TWINSPAN - resultaten weergegeven gebruik makend van alle stations (88) en soorten (89). Een analoog beeld krijgen we wanneer we slechts deze soorten gebruiken die in minstens 5 stations worden aangetroffen (59 soorten) (figuur 11), of slechts gebruik maken van soorten die in minstens één station een dominantie $> 4\%$ hebben (40 soorten) (figuur 12). De TWINSPAN tabel van deze laatste is gegeven in tabel VI. In de figuren zijn nog de dieptelijnen van 1980 gebruikt.

Een eerste scheiding (figuur 12 - tabel VI) zondert de stations op de soortenarme platen (cluster V) af van de rest. Deze groep hebben we niet meer verder onderverdeeld. Indicatoren zijn Nephtys hombergii, Spiophanes bombyx en Scolecipis squamata.

Een tweede onderverdeling levert een scheiding tussen de ten opzichte van de platen zeewaarts liggende stations (cluster III+IV) en de landwaarts liggende stations (cluster I+II). Indicatoren zijn Macoma balthica, Nephtys cirrosa, Nephtys hombergii, Abra alba, Bathyporeia spec. en Magelona papillicornis.

Van cluster I+II worden de in de luwte van de platen liggende stations samengevoegd in cluster I. Indicatoren zijn Scoloplos armiger, Spiophanes bombyx, Nereis longissima en Cerastoderma edule. Van cluster III+IV worden de meest zeewaarts gelegen stations (voorbij de 10m dieptelijn) samengebracht in cluster III. Indicatoren zijn Spiophanes bombyx en Lanice conchilega.

Dit levert uiteindelijk een beeld op van strata min of meer parallel aan het Brouwerhavensche Gat.

Reductie van het aantal stations tot maximaal 2 monsterpunten per blok levert een analoog beeld op (figuur 13). Slechts enkele stations komen in een andere cluster terecht. Ook de indicatorspecies blijven meestal dezelfde. Als voorbeeld wordt in tabel VII de TWINSPAN-tabel gegeven voor de situatie waarbij alle stations ..3 weggelaten zijn

wanneer er oorspronkelijk reeds drie stations per blok verwerkt zijn. Indicatoren voor de afscheiding van cluster V zijn Nephtys hombergii, Spiophanes bombyx en Macoma balthica. Indicatoren voor de scheiding I+II en III+IV zijn Macoma balthica, Nephtys hombergii, Nephtys cirrosa, Bathyporeia spec., Abra alba, Magelona papillicornis en Mysella bidentata. Indicator voor de scheiding van cluster I en II is Scoloplos armiger, voor de scheiding van III en IV Anaitides mucosa. Deze laatste scheiding kent dus een andere indicator dan bij het gebruik van de 88 stations.

Wanneer we slechts één station per blok nemen, worden de strata onduidelijk (figuur 14).

III.2.2.2. Oosterscheldemonding

In figuur 15 zijn de TWINSPAN - resultaten weergegeven gebruik makend van alle stations (92) en soorten (93). Een analoog beeld krijgen we wanneer we slechts deze soorten gebruiken die in minstens 5 stations worden aangetroffen (59 soorten) (figuur 16), of slechts gebruik maken van soorten die in minstens één station een dominantie > 4% hebben (44 soorten) (figuur 17). De TWINSPAN tabellen gebruik makend van alle soorten en gebruik makend van de 44 soorten zijn gegeven in tabellen VIII en IX.

Een eerste scheiding (tabel IX - figuur 17) zondert de stations gelegen rond en beneden de 10m dieptelijnen (cluster I+II) af van de hogere gebieden (cluster III+IV). Indicator is Spiophanes bombyx, die in veel grotere densiteiten voorkomt in de diepere gebieden.

De eerste cluster wordt verder onderverdeeld in een groep die vooral bestaat uit de stations ten noordwesten van de Banjaard en in het Westgat (cluster I), en een groep met vooral de stations rond de Noordland en in de Geul van de Banjaard (cluster II). Indicatoren zijn Macoma balthica, Spisula subtruncata, Mysella bidentata, Nephtys cirrosa, Lanice conchilega, Anaitides groenlandica en Tellina fabula. In cluster I komen heel wat soorten in grote densiteiten voor die op de

overige monsterpunten bijna niet voorkomen (tabel VIII).

Indicatoren voor het scheiden van cluster III en IV zijn Nephtys cirrosa, Pontocratus arenarius, Scoloplos armiger en Magelona papillicornis. De eerste drie komen vooral in cluster III voor, de laatste in cluster IV. Cluster IV bevat vooral stations die boven de 5m dieptelijn liggen.

Uiteindelijk krijgen we dus ook in de Oosterscheldemonding een beeld van strata gecorreleerd met de diepte.

Zoals in de Grevelingenmondig levert een reductie van het aantal stations tot twee per blok een analoog beeld. Als voorbeeld geven we hier de situatie waarbij alle stations ..3 zijn weggelaten (figuur 18 en tabel X). Er worden minder indicatoren aangeduid, doch wel, op één na, dezelfde. Indicatoren voor scheiding cluster I+II en cluster III+IV zijn Spiofanus bombyx, Spio filicornis en Scoloplos armiger. Indicator voor de scheiding van cluster I en II is Spisula subtruncata. Indicatoren voor de scheiding van cluster III en IV zijn Scoloplos armiger, Nephtys cirrosa, Pontocratus arenarius en Spio filicornis.

Wanneer we slechts één station per blok nemen, wordt de scheiding van de verschillende strata veel onduidelijker (figuur 19).

III.2.2.3. Vergelijking Oosterscheldegebied - Grevelingengebied

TWINSpan werd alleen uitgevoerd gebruik makend van alle soorten (110) en alle stations (181). We hebben zeven clusters weerhouden, in figuur 20 en 21 met volgende kleuren weergegeven: cluster I = ★ ; cluster II = ■ ; cluster III = △ ; cluster IV = * ; cluster V = * ; cluster VI = ☆ ; cluster VII = ● .

Een eerste scheiding maakt, zoals in de afzonderlijke gebieden, grofweg een onderscheid tussen de diepere zones (clusters I-IV) en de platen (clusters V-VII). Indicatoren voor de scheiding zijn Spiofanus bombyx, Nephtys hombergii, Scoloplos armiger en Macoma balthica.

Cluster I+II omvat nagenoeg cluster I van het Oosterscheldegebied en cluster I+II van het Grevelingengebied, met toevoeging van een aantal

van de meest zeewaarts gelegen stations in het Grevelingengebied. Cluster III+IV groepeerde de overige dieper gelegen stations. Indicatorspecies zijn Macoma balthica, Nephtys cirrosa, Abra alba, Pectinaria koreni, Nereis longissima en Bathyporeia spec. Bathyporeia spec. en Nephtys cirrosa hebben grotere dichtheden in cluster II+IV; M. balthica, A. alba, P. koreni en N. longissima komen in grotere dichtheden voor in cluster I+II.

Indicator voor de scheiding van de clusters V+VI en VII is Scolecopsis squamata, die praktisch uitsluitend in cluster VII voorkomt. Voor de Grevelingenmonding liggen de meeste stations van cluster V+VI in de Kous, deze van cluster VII op de verst van de kust gelegen platen. Voor de Oosterschelde is er geen duidelijke ruimtelijke verdeling tussen cluster V+VI en VII.

Op het derde splitsingsniveau zonderen zich twee groepen af die praktisch uitsluitend of stations in het Grevelingengebied of stations in het Oosterscheldegebied bevatten. Op één na liggen alle stations van cluster I in het Grevelingengebied. Indicatorspecies zijn Eteone longa, en Nereis longissima, beide met een lagere densiteit in cluster I. Alle stations van cluster VI daarentegen liggen, op één na, in het Oosterscheldegebied. Indicatoren zijn Pontocratus arenarius, Nephtys cirrosa, Scoloplos armiger, Spio filicornis, Tellina tenuis en Haustorius arenarius. De eerste en de laatste komen meer voor in cluster VI, de overigen in cluster V. Van cluster III+IV worden veertien monsterpunten samengebracht in cluster IV. Indicatorspecies zijn: Tellina fabula, Nephtys hombergii, Spiophanes bombyx, Scolecopsis bonnieri, Scoloplos armiger en Macoma balthica. T. fabula, N. hombergii en M. balthica hebben meestal een hogere densiteit in cluster IV, de rest in cluster III. Er is geen duidelijke ruimtelijke scheiding. Op het derde splitsingsniveau krijgen we dus één cluster typisch voor het Grevelingengebied, en één cluster typisch voor het Oosterscheldegebied.

III.2.3. Verspreidingskaarten

In figuren 22 tot 35 worden de verspreiding en dichtheid per monsterpunt van een aantal indicatoren weergegeven.

III.3. Meiobenthos

III.3.1. Dichtheden hogere taxa

Tot hiertoe werden reeds van 56 monsters de aantallen van de hogere taxa bepaald (zie tabel XI voor de onderscheiden taxa). Het betreft hier telkens 1 replica van één monsterpunt per hok. Zoals reeds in 'Materiaal en methoden' aangehaald, werden de densiteiten nadien uitgedrukt op (sub-)phylumniveau. Zoals reeds voorheen door Huys et al (1986) vastgesteld, zijn de Nematoda, Crustacea (met name de Copepoda Harpacticoidea), Turbellaria en Gastrotricha de voornaamst taxa te zijn, vrijwel op alle stations voorkomend.

De schommelingen in de totale dichtheid blijken in het Grevelingengebied hoger te liggen dan door Huys et al (1986) vastgesteld (figuur 36). Ook in het Oosterscheldegebied varieert de densiteit sterk. De hoge dichtheden komen in de geulen voor, maar ook lage waarden worden er aangetroffen (figuur 37). Ook Huys et al (1986) vond de hoogste waarden in de Oosterscheldemonding in de diepe stations of stations in de geulen gelegen.

III.3.2. TWINSPAN

De analyses werden uitgevoerd met alle taxa, dus met inbegrip van de tijdelijke meiofauna (vooral bivalven).

III.3.2.1. Grevelingengebied

Figuur 38 en tabel XII geven de resultaten weer van de clustering. Slechts twee taxa zijn indicatoren voor de verschillende splitsingen: Platyhelminthes (Turbellaria) en Crustacea (Copepoda Harpacticoidea). In figuur 38 zijn de monsterpunten geclusterd volgens het derde splitsingniveau. Er zijn echter nog te weinig monsters verwerkt om al een duidelijke strata-indeling te krijgen. Alleen blijken de stations van cluster III vooral tussen de 2.5m en de 10m dieptelijnen te liggen.

III.3.2.2. Oosterscheldegebied

De verschillende clusters onderscheiden op het derde splitsingsniveau zijn weergegeven in figuur 39 en tabel XIII. Een eerste splitsing gebeurt op basis van procentuele abundantie van de Mollusca (Bivalvia) en zondert de stations in het zuidoosten van het proefgebied (cluster III-VI) af van de rest.

Cluster I wordt van cluster II+III afgescheiden door de aanwezigheid van Chelicerata (Halacarida). Cluster VI van cluster IV+V door de grotere aanwezigheid van Annelida (Polychaeta en Oligochaeta).

Cluster II en III worden gescheiden op basis van het procentueel aantal Crustacea (vooral Copepoda Harpacticoida). De meeste stations van cluster II liggen rond de 5m dieptelijn. Het aandeel van de Crustacea in de totale meiofaunadensiteit is groter dan in cluster III. Ook voor de splitsing van cluster IV en V zijn de Crustacea indicator. Crustacea zijn ten opzichte van de andere taxa belangrijker in cluster IV dan in cluster V.

III.3.2.3. Vergelijking Oosterscheldegebied - Grevelingengebied

TWINSpan werd ook uitgevoerd na het samenvoegen van de 56 stations. De resultaten zijn weergegeven in figuren 40 en 41, en tabel XIV.

Bij een eerste splitsing zijn de Crustacea en Nematoda indicatortaxa. Stations met een dominantie van Nematoda groter dan 50% en een dominantie van Crustacea lager dan 10% worden afgescheiden van de rest. De meeste stations in het Grevelingengebied behoren tot dezelfde cluster.

Indicatoren voor de afscheiding van cluster I+II en cluster III+IV zijn de taxa Chelicerata en Gastrotricha. De stations van cluster I+II liggen allen in het Oosterscheldegebied, en worden gekenmerkt door een groter aandeel van de indicatortaxa. Cluster V+VI en VII+VIII worden gescheiden op basis van het aandeel van de Mollusca en/of Gastrotricha, Crustacea, Platyhelminthes en Annelida. De stations van cluster V+VI liggen allen in het Oosterscheldegebied.

Indicator voor de scheiding van cluster I en II is het taxon Platyhelminthes. Ook voor de scheiding van cluster III en IV zijn de Platyhelminthes indicator. Splitsing van V en VI gebeurt op basis van de procentuele abundantie van de Annelida. Er worden hierbij geen duidelijk afgebakende ruimtelijke gebieden onderscheiden. Cluster VII+VIII wordt verder opgesplitst naar het aantal Mollusca. De drie meest zuidoostelijk gelegen stations voor de Oosterschelde worden afgescheiden van de rest.

IV. Conclusies

In deze voortgangsrapportage is de soortensamenstelling van het macrobenthos in de twee proefgebieden beschreven in functie van soortenrijkdom, totale densiteit, totale biomassa en de clusters bekomen via TWINSPAN-classificatie. Totale dichtheid en TWINSPAN-classificatie gaf een eerste beschrijving van de meiofaunasamenstelling. Binnen ieder onderscheiden zone (cluster) zijn de indicatorspecies/ -taxa aangegeven. Analooq werden beide proefgebieden vergeleken. In een volgende fase zal nagegaan worden of er een correlatie bestaat tussen de verkregen clusters en verschillen in abiotische factoren. De preferenties van de indicatoren zullen geïnterpreteerd worden in functie van hun taxonomische plaats en levenswijze (voedingswijze, type larvale ontwikkeling, mobiliteit,...). Verschillen tussen de clusters moeten dan ook geïnterpreteerd worden in functie van de resultaten van het deelonderzoek 'Productiviteit en recrutering'.

De uitgevoerde TWINSPAN-classificaties op grond van de waargenomen macrobenthosdichtheden leveren globaal eenzelfde beeld op wanneer we drie of twee stations per hok gebruiken. Ook van de soortenrijkdom van het gebied krijgen we nog een goed beeld. In figuur 42 wordt het aantal verschillende soorten geplot per aantal monsterpunten. Het gemiddelde is berekend over 100 combinaties van het aantal monsterpunten. Hieruit blijkt dat bij 64 monsterpunten per gebied praktische evenveel soorten gevonden worden dan bij 90 punten. TWINSPAN uitvoeren met slechts één monsterpunt per hok levert een te onduidelijk beeld. Wat meiofauna betreft zijn, na een half manjaar werkinspanning, de dichtheden van de hogere taxa bepaald van zowat 1 replica per monster per hok. Rekening houdend met de nog uit te voeren biomassabepalingen en het in preparaat brengen van de Nematoda, lijkt een verwerking per jaar van meer dan twee monsters per hok niet mogelijk. Het lijkt ons dan ook aangewezen de bemonsteringsinspanning in het vervolg te beperken tot twee monsterpunten per hok, en voor het meiobenthos slechts twee cores te nemen. Hierdoor zullen de monsters in een kortere periode genomen kunnen worden dan tijdens de campagne 1987 (juli - december; zie tabel I), waardoor eventuele seizoenale variaties uitgesloten worden. Ook zal

er meer tijd ontstaan voor het verwerken van de monsters van het deelonderzoek 'Produktiviteit en recrutering'.

V. Literatuurlijst

- Bachelet, G., 1984. Le recrutement des populations annelidiennes sur substrat meuble: aspects méthodologiques. *Océanis* 10, 735-746.
- Bachelet, G., 1987. Processus de recrutement et rôle des stades juvéniles d'invertébrés dans le fonctionnement des systèmes benthiques de substrat meuble en milieu intertidal estuarien. Thèse Doct. d'Etat, Univ. de Bordeaux I, 478pp.
- Craeymeersch, J.A. 1988. Voordelta benthosonderzoek in relatie tot abiotische dynamiek; Productiviteit en recrutering: vooronderzoek. Delta Instituut voor Hydrobiologisch Onderzoek, 13pp.
- Field, J.G., K.R. Clarke & R.M. Warwick, 1987. A practical strategy for analysing multispecies distribution patterns. *Mar. Ecol. Prog. Ser.* 8, 37-52.
- Hill, M.O. 1979. TWINSPLAN - A FORTRAN program for arranging multivariate data in an ordered two-way table by classification of the individuals and attributes. Cornell University Ithaca, N.Y., 90 pp.
- Huys, R., A. Vanreusel & C. Heip 1986. Het meiobenthos van de Voordelta (september-november 1984, april-mei 1985, september 1985). Eindverslag (samenvatting). Rijksuniversiteit Gent, 88pp.
- Jongman, R.H.G., C.J.F. ter Braak & O.F.R. van Tongeren, 1987. Data analysis in community and landscape ecology. Pudoc, Wageningen, 299 pp.
- Pielou, E.C., 1984. The interpretation of ecological data. A primer on classification and ordination. Wiley, N.Y., 263pp.
- Reculé, G., 1986. Cinétique de population de Pectinaria koreni (Malmgren) en Baie de Seine Orientale; mise au point d'une méthode d'extraction de la phase meiobenthique temporaire. D.E.A. D'Océanologie Biologique. Univ. de Paris VI.
- Rouvillois, A. & M. Rosset-Moulinier, 1969. Mise au point d'un petit carottier pour le prélèvement sans perturbation de la partie superficielle des sédiments marins. *Cahier Océanographiques*, XXI, 934-941.
- Seip, P. & R. Brand 1988. Bodemdierinventarisatie in de Voordelta. Macrozoobenthosdichtheden voor de najaarstocht van 1984 en de voorjaarstocht van 1985. NIOZ, Texel en DGW, Middelburg.

Spek, A.J.F. van der 1987. Beschrijving van de ontwikkeling van de buitendelta's van Haringvliet en Grevelingen. RWS Nota GWA0-87.105.

Lijst van tabellen

- Tabel I. Deelonderzoek 'bodemdiersurveys': datum van bemonstering en type grijper per monsterpunt
- Tabel I.a. Deelonderzoek 'produktiviteit en recrutering': coördinaten van de monsterpunten voor de studie van de bentische fase
- Tabel II.b. Deelonderzoek 'produktiviteit en recrutering': coördinaten van de monsterpunten voor de studie van de pelagische fase bentos; referentienummer survey 1987; densiteit Pectinaria koreni (1987)
- Tabel III. Sedimentkarakteristieken
- Tabel IV. Grevelingen. Macrobenthos: gemiddelde dichtheid (N/m^2) per soort, standaarddeviatie en aantal monsterpunten waarop aangetroffen
- Tabel V. Oosterschelde. Macrobenthos: gemiddelde dichtheid (N/m^2) per soort, standaarddeviatie en aantal monsterpunten waarop aangetroffen
- Tabel VI. Grevelingen. TWINSPAN-tabel macrofauna (88 stations, 40 soorten)
- Tabel VII. Grevelingen. TWINSPAN-tabel macrofauna (63 stations, 40 soorten)
- Tabel VIII. Oosterschelde. TWINSPAN-tabel macrofauna (92 stations, 93 soorten)
- Tabel IX. Oosterschelde. TWINSPAN-tabel macrofauna (92 stations, 44 soorten)
- Tabel X. Oosterschelde. TWINSPAN-tabel macrofauna (64 stations, 44 soorten)
- Tabel XI. Systematisch overzicht van de onderscheiden meiobenthische taxa
- Tabel XII. Grevelingen. TWINSPAN-tabel meiofauna
- Tabel XIII. Oosterschelde. TWINSPAN-tabel meiofauna
- Tabel XIV. Oosterschelde + Grevelingen. TWINSPAN-tabel meiofauna

Tabel I.: Deelonderzoek 'bodemietersurveys' - datum van bemonstering (b) en type grijper (c; 1 = Van Veen, 2 = Reineck) per monsterpunt (a)

a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
111	871110	1	311	871110	1	521	870803	2	721	870730	2
112	871110	1	312	871110	1	522	870803	2	722	870730	2
113	871110	1	313	871110	1	523	870803	2	723	870730	2
122	871203	1	321	871110	1	524	870803	2	731	870804	2
131	871203	1	322	871110	1	531	870803	2	732	870804	2
132	871203	1	323	871110	1	532	870803	2	733	870804	2
133	871203	1	331	871203	1	533	871029	1	741	870804	2
141	871203	1	332	871203	1	541	871029	1	742	870804	2
142	871203	1	333	871203	1	542	871029	1	743	870804	2
143	871203	1	341	871204	1	543	871029	1	744	870804	2
151	871203	1	342	871204	1	551	870804	2	751	871103	1
152	871203	1	343	871204	1	552	871029	1	752	871103	1
153	871203	1	351	871204	1	553	871029	1	753	870730	2
161	870813	2*	352	871204	1	561	871029	1	761	871029	1
162	870813	2*	353	871204	1	562	871029	1	762	871029	1
163	870813	2*	361	871204	1	563	871029	1	763	871029	1
164	870813	2*	362	871204	1	571	871103	1	771	871029	1
171	870813	2*	363	871204	1	572	870729	2	772	871029	1
172	870813	2*	371	870813	2*	573	871103	1	773	871029	1
173	870813	2*	372	870813	2*	581	870729	2	781	871103	1
174	870813	2*	374	870813	2*	582	870729	2	782	871103	1
181	870813	2*	381	870813	2*	583	870729	2	783	871103	1
182	870813	2*	382	870813	2*	611	-	1	811	871103	1
183	870813	2*	383	870813	2*	612	-	1	812	870804	2
184	870813	2*	384	870813	2*	613	870930	1	813	870804	2
211	871110	1	411	871110	1	621	870804	2	814	870804	2
212	871110	1	412	871110	1	622	870804	2	821	871103	1
213	871110	1	413	871110	1	623	870804	2	822	870730	2
221	871110	1	421	871110	1	624	870804	2	823	870730	2
222	871110	1	422	871110	1	631	870803	2	824	870730	2
223	871110	1	423	871110	1	632	870804	2	831	870730	2
231	871203	1	431	871203	1	633	870804	2	832	870730	2
232	871203	1	432	871203	1	641	871029	1	833	870730	2
233	871203	1	433	871203	1	642	871029	1	834	870730	2
241	871203	1	441	871203	1	643	871029	1	841	870804	2
242	871203	1	442	871203	1	651	870804	2	842	870804	2
243	871203	1	451	871203	1	652	870804	2	843	870730	2
251	871204	1	452	871203	1	653	871029	2	844	870804	2

* geen meiofauna- en sedimentmonsters

Tabel I.:vervolg

a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c
252	871204	1	453	871203	1	654	870804	2	851	870731	2
253	871204	1	461	871203	1	661	871029	1	852	870731	2
261	871204	2	462	871204	1	662	871029	1	853	870731	2
262	871204	2	463	871204	1	663	871029	1	854	870731	2
263	871204	2	471	871204	1	671	871029	1	861	871103	1
271	870813	2*	473	871204	1	672	871029	1	862	871103	1
272	870813	2*	481	870813	2*	673	871029	1	863	871103	1
273	870813	2*	482	870813	2*	681	871029	2	871	871103	1
274	870813	2*	483	870813	2*	682	871029	2	872	871103	1
281	870813	2*	484	870813	2*	683	871029	2	873	871103	1
282	870813	2*	511	870930	2	711	871103	2	881	871103	1
283	870813	2*	512	870804	2	712	870730	2	882	871103	1
284	870813	2*	513	871001	2	713	870730	2	883	871103	1
						714	870730	2			

* geen meiofauna- en sedimentmonsters

Tabel II.a: coördinaten van de monsterpunten voor de studie van de benthische fase, deelonderzoek 'produktiviteit en recrutering'

	OL	NB
Oosterscheldegebied	3 32 89 3 34 01 3 36 47	51 40 32 51 39 10 51 38 32
Grevelingengebied	3 38 95 3 43 15	51 44 75 51 44 97

Tabel II.b: coördinaten van de monsterpunten voor de studie van de pelagische fase, deelonderzoek 'produktiviteit en recrutering'; referentienummer survey 1987; densiteit Pectinaria koreni (1987)

	Oosterscheldegebied	Grevelingengebied
Coördinaten OL	3 35 00	3 45 46
NB	51 39 17	51 45 04
Referentienummer	813	213
Aantal/m ²	3456	304

Tabel III. Sedimentkarakteristieken

Monsternummer	Mediaan MU	Vocht %	Humus %	Kalk %	Slib %	Zand %	Grind %
122.00	224.30	20.24	.27	3.99	.61	95.13	0.00
131.00	223.40	20.79	.67	4.04	.29	95.00	0.00
132.00	244.20	20.22	.24	4.17	1.27	94.32	0.00
133.00	234.90	24.81	.27	3.71	1.09	94.93	0.00
141.00	170.30	27.24	0.00	10.03	2.04	87.93	0.00
143.00	214.80	22.60	.36	4.68	1.09	93.86	0.00
152.00	229.00	-9	.90	3.30	1.15	94.65	0.00
153.00	216.20	21.53	0.00	4.27	1.30	94.43	0.00
231.00	219.00	25.72	.85	4.25	.35	94.54	0.00
232.00	228.80	20.17	.10	3.65	1.09	95.16	0.00
233.00	236.40	24.49	.95	3.24	.54	95.27	-9
241.00	263.20	20.83	.18	3.67	.98	95.17	0.00
242.00	315.40	20.79	.03	2.93	.53	96.52	0.00
243.00	174.90	23.74	.49	7.01	3.65	88.85	0.00
251.00	245.00	21.00	74.00	.16	4.64	.73	94.47
252.00	212.90	14.81	.42	3.68	.76	95.13	0.00
253.00	227.20	31.57	.67	14.61	2.02	82.70	0.00
262.00	200.30	23.19	.37	7.16	1.02	91.46	0.00
263.00	205.10	23.25	.32	4.61	.79	94.28	0.00
331.00	310.70	19.23	.45	3.38	.22	95.95	0.00
332.00	202.40	33.25	1.30	5.10	1.78	91.82	0.00
341.00	263.60	22.35	.24	3.43	.78	45.55	0.00
342.00	188.90	27.82	.68	7.19	3.23	88.91	0.00
351.00	285.80	20.36	.41	4.09	.79	94.70	0.00
353.00	314.40	21.66	.44	2.38	.62	96.57	0.00
361.00	243.40	23.35	.56	6.23	.56	92.66	0.00
361.00	234.00	-9	.36	5.64	.44	93.55	0.00
362.00	235.40	21.44	.68	3.62	.60	95.11	0.00
422.00	297.30	21.35	.63	2.51	.71	96.15	0.00
431.00	191.70	27.23	.98	6.74	1.38	90.90	0.00
432.00	178.30	28.42	.69	6.59	2.07	90.65	0.00
433.00	189.90	24.85	.26	5.61	1.44	92.69	0.00
441.00	281.20	22.73	.62	2.43	.49	96.47	0.00
442.00	272.10	26.38	.92	2.91	.82	95.35	0.00
452.00	371.90	23.83	.30	3.22	.43	96.06	0.00
453.00	300.40	20.40	.57	2.53	.50	96.40	0.00
462.00	266.40	21.16	.32	2.91	.60	96.17	0.00
463.00	209.80	22.05	0.00	5.36	.52	94.12	0.00
471.00	200.60	22.39	.40	5.38	1.15	93.08	0.00
473.00	198.70	21.14	.31	5.63	.83	93.21	0.00
531.00	209.50	-9	.45	4.30	.96	94.28	0.00

opmerking: slib % = % < 19.4 micron

Tabel IV. Grevelingen. Macrobenthos: gemiddelde dichtheid (N/m²) per soort, standaarddeviatie en aantal monsterpunten waarop aangetroffen

Soort	N	Gemiddelde	St.dev.	Soort	N	Gemiddelde	St.dev.
ABRAALBA	29	39.5	101.7	NEMERTIN	46	91.8	257.1
ACTINIAR	6	1.3	5.9	NEPHCAEC	12	1.4	4.4
AMPEBREV	1	.8	7.9	NEPHCIRR	66	68.8	114.7
ANAIGROE	28	14.2	57.3	NEPHHOMB	60	71.1	118.2
ANAIMACU	1	1.0	9.4	NEPHLONG	17	2.7	7.0
ANAIMUCO	56	144.4	359.2	NERELONG	30	20.9	108.1
ANAIROSE	12	5.6	19.5	OLIGOCHA	2	2.1	16.1
ARENMARI	5	.8	3.2	OPHELIMA	2	.1	3.7
ASTERUBE	23	4.6	11.6	OPHIALBI	9	4.7	28.6
ATYLFALC	20	4.0	12.8	OPHITEXT	19	5.3	19.2
ATYLSWAM	3	.5	3.3	OWENFUSI	8	1.4	6.5
AUTOSPEC	5	1.2	5.8	PARITYPI	2	.5	3.5
BATHELEG	33	41.3	133.0	PECTKORE	34	37.2	131.7
BATHGUIL	2	1.1	9.4	PHOLMINU	16	6.6	30.4
BATHSPEC	22	11.6	38.9	PLEUPLAT	1	.1	.5
CAPICAPI	39	583.5	1997.7	POECSERP	5	1.2	5.1
CAPRSPEC	6	3.5	16.4	POLYLIGN	1	.1	.5
CARCAEN	5	1.3	8.1	PONTALTA	19	3.6	9.2
CERAEDUL	17	76.1	519.9	PONTAREN	12	3.9	13.9
CHAESETO	4	.5	2.4	PORTLATI	2	.1	.7
CHAETOGN	2	.1	.7	PSEUPULC	2	.6	4.2
CRANCRAN	20	3.0	6.7	PYGOELEG	2	.2	1.7
DIASBRAD	6	3.2	14.6	SCHIKERV	12	1.4	4.4
DIASRATH	9	2.7	12.1	SCOLARMI	55	171.4	416.0
DONAVITT	1	.2	1.6	SCOLBONN	18	10.3	28.1
ECHICORD	17	5.1	22.4	SCOLFOLI	4	.7	3.8
ENSISPEC	33	9.3	26.0	SCOLSQUA	21	13.4	36.3
ETEOFLAV	1	.2	1.6	SIRICLAU	1	.1	.3
ETEOFOLI	1	.2	1.6	SPIOBOMB	64	4289.0	12343.8
ETEOLONG	33	43.7	113.9	SPIOFILI	66	361.1	1051.7
EUMISANG	32	63.7	285.3	SPISSUBT	48	128.2	354.5
GAMMSPEC	2	.7	4.9	STENSPEC	1	.2	1.6
GASTSPIN	5	.5	2.4	TELLFABU	48	34.5	55.2
HARMLUNU	13	3.2	10.0	TELLTENU	31	6.2	11.3
HARMSPEC	2	.5	3.5	THARMARI	11	2.3	9.0
HAUSAREN	4	.7	4.3	UROTBREV	8	7.6	29.7
HETEFILI	12	17.4	72.4	UROTPOSE	47	94.4	206.1
IPHITRIS	2	.3	2.2				
JASSSPEC	2	.2	1.7				
LAMPFASC	18	3.4	9.6				
LANICONC	32	194.6	648.6				
LIOCHOLS	14	2.5	7.0				
MACOBALT	55	226.7	497.1				
MACTCORA	12	1.6	4.9				
MAGEPAPI	39	33.8	87.4				
MELIORTU	1	.1	.5				
MICRMACU	1	.7	6.9				
MICRSIMI	1	.2	1.6				
MONTFERR	14	4.9	18.3				
MYA AREN	1	.2	1.6				
MYA TRUN	1	.1	1.2				
MYSEBIDE	36	52.6	173.6				
MYTIEDUL	10	5.2	17.3				
NATIALDE	1	.1	1.2				

Tabel V. Oosterschelde. Macrobenthos: gemiddelde dichtheid (N/m^2) per soort, standaarddeviatie en aantal monsterpunten waarop aangetroffen

Soort	N	Gemiddelde	St.dev.	Soort	N	Gemiddelde	St.dev.
ABRAALBA	14	34.0	202.4	NATIALDE	13	5.8	25.8
ACTINIAR	3	3.0	19.9	NEMERTIN	28	45.6	151.4
AMPEBREV	2	.4	3.0	NEPHCAEC	4	.8	5.4
ANAIGROE	26	46.5	145.9	NEPHCIRR	76	46.1	69.7
ANAIMUCO	25	66.7	242.8	NEPHHOMB	18	7.7	23.3
ANAIROSE	5	1.2	6.6	NEPHLONG	39	7.4	20.0
ANOPPETI	1	.2	1.6	NERELONG	12	45.7	205.8
ARENMARI	7	1.9	7.9	NERESPEC	1	.2	1.6
ASTERURE	9	5.8	32.5	OLIGOCHA	1	.2	1.6
ATYLFALC	29	8.8	19.9	OPHELIMA	15	2.8	9.6
AUTOSPEC	1	.2	1.6	OPHIALBI	3	.4	3.1
BATHELEG	61	52.6	102.9	OPHISPEC	5	3.2	16.0
BATHGUIL	7	1.5	6.2	OPHITEXT	12	33.4	188.8
BATHSPEC	6	24.3	205.5	OWENFUSI	6	3.5	14.6
CAPICAPI	19	98.4	660.7	PAGUBERN	1	.2	1.6
CAPRSPEC	7	5.9	22.8	PARAFULG	9	2.7	10.4
CARMAEN	5	1.4	8.2	PARITYPI	4	2.1	16.9
CERAEDUL	13	13.5	62.4	PECTKORE	11	49.5	173.2
CHAESETO	8	1.1	3.7	PETRPHOL	3	1.7	13.8
CHAETOGN	7	.7	2.9	PHOLMINU	10	24.4	89.0
CRANCRAN	10	1.2	3.8	POECSERP	3	.6	3.7
DIASBRAD	2	.1	.7	PONTALTA	46	10.6	17.3
DIASRATH	8	2.0	9.8	PONTAREN	19	6.7	20.6
DONAVITT	1	.1	.5	PORTLATI	8	.5	2.0
ECHICORD	34	47.1	143.0	PROCMODI	1	.1	.5
ECHIECHI	1	.2	1.6	PSEULONG	5	.7	3.1
ENSISPEC	13	5.8	20.3	SCALINFL	1	.2	1.6
ETEOFLAV	2	.3	2.2	SCHIKERV	10	2.2	9.8
ETEOFOLI	1	.2	1.6	SCOLARMI	63	1057.6	3313.7
ETEOLONG	31	39.4	120.6	SCOLBONN	56	44.4	87.9
ETEOPICT	3	.5	2.7	SCOLFOLI	1	.2	1.6
EUMISANG	11	17.4	75.7	SCOLSQUA	14	6.3	20.4
GAMMCRIN	2	.3	2.2	SPIOBOMB	56	1487.1	5823.8
GAMMSPEC	2	.2	1.6	SPIOFILI	59	104.4	240.1
GASTSPIN	33	13.2	36.1	SPISSURT	16	1951.7	7198.3
HARMIMPA	2	.6	4.2	STHEROA	1	.2	1.6
HARMLONG	3	1.3	7.4	STHEMARI	1	.3	3.0
HARMLUNU	4	.9	5.2	TELLFABU	17	23.5	118.5
HAUSAREN	10	3.4	13.1	TELLTENU	26	4.5	9.7
HETEFILI	9	9.8	51.8	UROTREV	28	7.4	18.7
IDOTLINE	1	.1	.5	UROTPOSE	29	30.4	92.6
INACDORS	2	.3	2.2	VENEPULL	1	.2	1.6
JASSFALC	3	.9	5.6				
LAMPFASC	9	1.8	6.1				
LANICONC	17	316.5	1447.3				
LIOCHOLS	10	7.9	31.7				
MACOBALT	25	689.9	2190.9				
MACTCORA	4	.7	3.7				
MAGEPAPI	36	10.4	21.1				
MEGAAGIL	4	.6	3.1				
MONTFERR	19	77.2	317.9				
MYA AREN	8	5.8	30.6				
MYSERIDE	23	262.1	1111.1				
MYTIEDUL	7	32.6	240.2				

Tabel VI. Grevelingen. TWINSPAN-tabel macrofauna (88 stations, 40 soorten)

[illegible][illegible]

I   II   III   IV   V

*   ★   *   ☆   ●

Tabel VII. Grevelingen. TWINSPAN-tabel macrofauna (63 stations, 40 soorten)

	288	26	35	6774557522778	4441116124648336	235477	816	25317558	133	
	41412588906	7088154323376	5636792502507691	71271655446807	198924234					
3 MACO BALT	63253265546	6665656666656	11--3-3----	2621--	11-111--2--					0000
11 ABRA ALBA	4---1-22-26	66412-2566314	--2-----	1-----	-----1--					0000
38 THAR MARI	11-----	11-----	13222--							0000
5 NEPH HOME	3--555544346	1354266665351	---12-1-12-3323	1-2-211111-12						00010
29 CERA EDUL	6-3--2-4-11			1-31--	2-----					00010
4 MYSE BIDE	2-12--43-41	12133-5666-6	-4--52--	33-----	1-1-----					000110
34 NERE LONG	111-----	111-1-13324341	-51-32--	1-----	11-----					000110
36 OPHI TEXT	1-----	1-5-3-21-14	--22--	1-----	1-----					000110
37 OPHI ALBI	-1-----	2-1--46--	21-----	11-----						000110
12 ASTE RUBE	-1-1--311--	-1-1--133142	--2-11--							000111
2 ECHI CORD	--111-----	--2-52--	--22-1--	1-1-----	11-----					00100
8 TELL FABU	--554-13-2	-4-43254535-3	-44413-3--	4412--	1-111-111-1					00100
16 PECT KORE	4-1-1--2-131	--12-156--6	-53451211-13-1							00100
13 CRAN CRAN	--1--2--1--	-1-11--1-1	-222--	1-1-1-1						001010
31 EUMI SANG	-----1--	-21-1-56363	4564552--	1-1-----	11--1--1					001010
35 CAPR SPEC	-----4--	-----3--	-4-3-1--		1-----					001010
6 SPIO BOMB	--232-3313	245666566666	-33666666666666	52--223--	463451-1					001011
15 MONT FERR	-----1--	-----11-411--	1-2-3--	4-----	2-----					001011
17 NEPH CAEC	-----1--	-----1-1-1-1	-----1--		1-----					001011
30 CAPI CAPI	621-----	-1-2--2-22331416	-2646622--	66556--						0011
10 UROT POSE	--641--111	-1-3--121-1-6	-66665661-664--	111--3214	-----2--					010
14 MAGE PAPI	--11-----	-1-1--11--2	-2664362--	5346--	2-432-12					010
27 ETEO LONG	-1-----	1-3332241	-656633353-3-11		1-1-1-1					010
32 LANI CONC	-----1-1--	-1-35-66	-265666452244-1							010
7 SPIS SUBT	6-2665-64361	---123--11-1	-5-----	21-46453--	321-5-111-21					011
20 SCOL ARMI	1-----	16453344666646	4666666153556-1		2111-21--	1-1-1-1				011
21 ANAI MUCC	-11-----	1125--14321664566	4566666334345543		2-1-1-21	-----12--				011
24 NEME RTIN	-----2-1--	-2-11--134215	-666641532523311	-1211--3--	111--					100
26 SPIO FILI	-1-----	446-1553565123-61	-66666646666666	1--21312344345	121-----					100
23 SCOL BONN			1332332232		13-----	3-2--				1010
28 SCHI KERV	-----11--	-----1--	1-1-2-1--	1-----	11-----	1-----				1010
1 BATH SPEC	1-11-----	11--21-21--1151	-4-3-66564-34	2224342-562431	111211--					10110
18 NEPH CIRI	--4-1--11214	-2-2-4--1	-3255443456465534	1324423455332532	11-32-2					10110
19 NEPH LONG	-----		11-----	1-11111-131-1	-----1--					10110
39 UROT BREV	-----		1-----	454-----	3-1-----					10110
9 TELL TENU	--2-2--11--	-2-----1--	12-1--32-3-1	12--113-11	-----11--					10111
22 PONT ALTA	-----1--	-----1--	1-1-1--	21-11--1-1-23	-----2-32					11
25 SCOL SQUA	1-4--1-3-231	-----1--		23-----	33-4-4-334					11
33 PONT AREN	-1-----			11-----	32441--					11
40 HAUS AREN	-----			1-----	231-----					11
	000000000000	000000000000	0000000000000000	0000000000000000	1111111111					
	000000000000	00000000000000	1111111111111111	1111111111111111	000001111					
	000000000000	11111111111111	0000000000000000	1111111111111111	00111					
	000111111111	00000000011111	0000000111111111	00000000111111						
	0000111111	0001111100001	0011111000011111	00000011000001						
		00001	01111	00111	000111	00111				
	I	II	III	IV	V					
	■	★	*	☆	●					

Tabel VIII. Oosterschelde. TWINSpan-tabel macrofauna (92 stations, 93 soorten)

774778877734558		22233345557885		54551266222436		36723996798891612144848813		13421356116466	
128790445637756345678280912582781233490191785		346621944008123336704927802815965253460990171356							
40	ANAI ROSE	---	3-3	---	1	---	1-1	---	00000
80	AMPE BREV	---	2	---	2	---	1	---	00000
44	EUKI SANC	6-5	434646	---	1	---	1	---	000010
50	PARI TYPI	---	1-1	---	5	---	1	---	000010
55	ASTE RUBE	3-2	436	---	1-1	---	1	---	000010
64	OPHI TEXT	-234	-5656	---	1	---	11	---	000010
20	MYA AREN	-2	15152-2	---	1	---	1	---	00001100
78	OWEN FUST	---	44333	---	1	---	1	---	00001100
92	ECRI ECRI	---	1	---	1	---	1	---	00001100
93	OLIG OCHA	---	1	---	1	---	1	---	00001100
77	MYTI EDUL	-2	54665	---	1	---	1	---	0000110100
89	ANOP PETI	---	1	---	1	---	1	---	0000110100
90	AUTO SPEC	---	1	---	1	---	1	---	0000110100
91	VEVE PULL	---	1	---	1	---	1	---	0000110100
72	MACT CORA	---	1-2-1-1	---	1-1	---	1	---	0000110101
76	LIOC HOLLS	---	1-14455-5	---	1-1	---	1	---	0000110101
57	NERE LONG	5516666644	---	---	2	---	1	---	0000110110
67	PHOL MINU	56-6644625	---	---	1	---	1	---	0000110110
73	PECT KORE	6616666546	---	---	1	---	1	---	0000110111
70	CAPR SPEC	414-4-444	---	---	1	---	1	---	0000110111
71	HEFE FILI	231246-6-1	---	---	1	---	1	---	0000110111
15	ABRA ALBA	663552-4-5	---	---	11-112-3	---	1	---	0000111100
28	CEZA EDUL	25-3-2565	---	---	1-1	---	11-1-1	---	0000111100
83	HARM LONG	2-2-2-3	---	---	1	---	1	---	0000111100
82	HARM INPA	2-2-2-3	---	---	1	---	1	---	0000111101
84	INAC DORS	1	---	---	1	---	1	---	0000111101
85	NERE SPEC	1	---	---	1	---	1	---	0000111111
86	PETR PHOL	51	---	---	1	---	1	---	0000111111
87	STHE NARI	2	---	---	1	---	1	---	0000111111
88	SCAL INFL	-1	---	---	1	---	1	---	0000111111
27	ANAI GROE	64-6656666	---	---	1-1-2-11-1	---	1-3-1	---	00010
37	HARM LUNU	-3-2	---	---	1	---	1	---	00010
81	OPHI SPEC	5-32	---	---	3	---	3	---	00010
18	LANI CONC	6616666666	---	---	3-11	---	3-1-36	---	0001100
21	MYSE RIDE	6616666666	---	---	12-11	---	22-36	---	0001100
24	SPIS SUKT	6666666666	---	---	322-64	---	231	---	0001100
30	ANAI NUCO	6616656666	---	---	131-11-1	---	11-11	---	0001100
17	ENSI SPEC	441-41-34	---	---	1	---	1-1-121	---	0001101
19	MACO BALI	6666666666	---	---	12-1	---	1-1-453-15-142	---	000111
46	DIAS RATH	11-41	---	---	1	---	1	---	000111
65	JASS FALC	3-1	---	---	2	---	1	---	000111
74	AREN MARI	23-1-1	---	---	211	---	1	---	000111
47	ETED FLAV	1	---	---	1	---	1	---	0010000
69	POEC SERP	2	---	---	1	---	1	---	0010000
79	ACTI NIAR	4-1	---	---	5	---	1	---	0010000
34	CARC MAEN	4	---	---	11	---	1-1	---	0010001
36	GAMH CRIN	-1	---	---	1	---	1	---	0010001
4	MONT FERR	-6-56666	---	---	2-2	---	1-4413-6	---	0010019
53	OPHI ALBI	-2	---	---	1	---	1-1	---	0010019
58	CAP1 CAPI	16-624-45	---	---	1-11-1-1	---	3-666-2	---	0010010
25	TELL FABI	-3-23355	---	---	1	---	152-124626	---	0010011
54	PROC MODU	---	---	---	---	---	---	---	0010011
38	LANP FASC	-2-1	---	---	11-1-2	---	1-21	---	001010
75	CHEA SETO	---	---	---	1	---	1	---	0010110
94	STHE ROA	---	---	---	1	---	1	---	0010110
32	PAGU BERN	---	1	---	1	---	1	---	0010111
62	SCOL FOLI	---	1	---	1	---	1	---	0010111
63	ETED FOLI	---	1	---	1	---	1	---	0010111
2	ECHI CORD	646666665113511	---	---	1-22231-3	---	1234	---	0011
11	NEME RTIN	542466566	---	---	1-2-2434	---	3-3-2-5-4-1	---	0011
29	ETED LONG	54-5666164	---	---	2-2113-551-14341	---	11-112	---	0011
39	NEPH HOMH	314-2-32	---	---	3-1-11	---	145-4	---	0011
23	SPIO BOHB	6646666666	---	---	555666656666	---	3666665144466	---	010
16	ATYL FALC	-1-4-1431	---	---	11-1-33411-1231-1-1-11	---	31-1-21	---	0110
48	PSEU LONG	---	---	---	---	---	---	---	0110
3	MAGE PAPI	1-1-1-4	---	---	113-321	---	213-41-1-1	---	0111
8	UROT POSE	3-6	---	---	41223-1	---	2-1-4-24246	---	0111
22	SCOL ARMI	6616666666	---	---	12144656664646552362353446	---	66-112213122-3-221111431	---	0111
26	TELL TENU	---	---	---	2-1-1-11	---	111-1111-131	---	0111
7	SPIO FILI	-224253355	---	---	452-455535	---	666121-12-445362	---	100
35	CRAN CRAN	---	---	---	1-1-11	---	1-1-1	---	100
59	ETED PICT	---	---	---	1	---	1	---	100
14	SCOL BONN	---	1	---	1	---	1	---	1010
68	DIAS BRAD	---	1	---	1	---	1	---	1010
43	SCHI KERU	---	1	---	1	---	1	---	10100
52	NATI ALDE	---	1	---	1	---	1	---	101100
1	BATH SPEC	---	1-2	---	4645-46-3-2114	---	3314342353-3-3-24	---	101101
9	CAST SPIN	---	4-2	---	214	---	4-2	---	101101
31	NEPH LONG	---	2-1	---	1-1-1	---	1-151-32	---	101101
5	NEPH CTRR	---	111	---	4322524634532425	---	434435414-1112-3632353213333334424	---	10111
41	CHEA SETO	---	11	---	---	---	---	---	10111
6	PONT ALTA	---	1	---	12-14-1	---	21-2-112	---	110
12	OPHE LTMA	---	1	---	31	---	3111-11-2	---	110
60	MEGA AGIL	---	1	---	1	---	1	---	110
33	UROT BREV	---	2-4	---	1	---	1	---	1100
49	PARA FULG	---	4	---	1	---	1	---	11010
51	PORT LATI	---	1	---	1	---	1	---	11010
56	NEPH CAEC	---	1	---	1	---	1	---	11011
61	GAMH SPEC	---	1	---	1	---	1	---	11011
95	DONA VITI	---	1	---	1	---	1	---	11011
10	HAUS AREN	---	1	---	1	---	1	---	1110
13	PONT AREN	---	1	---	1	---	1	---	1110
42	CHAE TOGN	---	1	---	1	---	1	---	1110
45	SCOL SQUA	---	1	---	1	---	1	---	1111
66	IDOT LINE	---	1	---	1	---	1	---	1111

Tabel IX. Oosterschelde. TWINSPAN-tabel macrofauna (92 stations, 44 soorten)

		26477777788	557156814582582355	3322442354527	8939679337	346692281	168148124	811134135661466	
		1881294570431469772376392180384678512245636590581737033248095124107994968282602565734099011356							
23	TELL FABU	663---	35-2352254-2---	1---	1---	1---	1---	1---	00000
15	ABRA ALBA	--36654-52-23-9	--1---	1---	1---	1---	1---	1---	00001
17	LANI CONC	--1666666663-66	--311---	3---	1---	1---	1---	1---	00001
18	MACO BALI	-46666666665536	-1-22--	11-4--	1---	12---	1---	1---	00001
19	MYSE BIDE	211666666663-66	-32---	2---	1-112-	1---	1-1-	1---	00001
25	ETEO LONG	--54616566--4	-1-221--	1111-5534311421-	1-1-	1---	1---	1---	0001
41	CAPI CAPI	-2-1624564-6-	1---	1-1-3-	1-1-	66---	11-	1---	0001
43	ACTI NIAR	--4---	1---	5---	1---	1---	1---	1---	0001
22	SPIS SUBT	--6666666666-46	-2---	2---	23---	1---	1---	1---	001000
34	EUHI SANG	--56-464-34--6	1---	1---	1---	1---	1---	1---	001000
37	PARI TYPI	--11---	5---	1---	1---	1---	1---	1---	001000
42	OPHI TEXT	--3-2-654-5--6	1---	1---	11---	1---	1---	1---	001000
24	ANAI GROE	--64666666-36	-1-1--	1--11-12--	1---	1-1-1-	1-1-	11---	001001
30	ANAI ROSE	--3-3---	1---	1---	1---	1---	1---	1---	00101
4	MONT FERR	66--66656-663463--	1---	12-2-	42---	1---	1---	1---	0011
11	NEME RTIN	--254456466-456	-12--	1---	32243--34	1---	1---	12-3-1-	0011
29	NEPH HORB	54431-32-2-1-4-	3--11-1--	1---	1-11-	1---	1---	1---	0011
44	OPHI SPEC	--5-3--2--	3---	1---	1---	1---	1---	1---	0011
2	ECHI CORD	24--466666-3612336135--	2--111--	1---	11--212-5--	11--11-1-	1---	1---	0100
8	UROT POSE	56--3-4-664464-422--	21-213-1--	2--311--	1-1-	1---	11--	1---	0101
16	ATYL FALC	--1443--11-1-1--	11-111334-121331-1-	1---	1-2--	11---	1---	1---	0101
20	SCOL ARMI	121666666666666-2132244465664366665554321121-623--	111431-123--	2211-1-	1---	2--	1---	1---	0101
21	SPIO BOMB	21466666666666625345566-6463466566666666655-111-15-11111-	1---	1---	1---	1---	1---	1---	0101
7	SPIO FILI	-32--43322546452122542-21--	145535665666465535-12-5314323-11-1-15--	1212--	2--	1---	1---	1---	011
3	MAGE PAPI	34-1-1-4--1-2--	313113323-1-11--	2-4-1-1-2-11-1-1-11111-1-	1---	1---	1---	1---	10
28	CRAN CRAN	--1---	1---	1---	1-2--	1---	1---	1---	10
31	CHAE SETO	--1---	1---	1---	1---	1---	1---	1---	10
9	GAST SPIN	--4---	2---	14-62--	43-1-2--	2-1-1-11-1-422--	2-11133311--	2-21-12-	1100
12	OPHE LIMA	--1---	1---	4--1214464--	331311-1-	21-1-11--	21--	1---	1100
14	SCOL BONN	-1-----	1-----	4--1214464--	331331414135655641-2--	4-1-122-3234323-1-	3-1434223323154-	1100	1100
27	UROT BREV	--4--2--	1---	1--241411--	13--	22-12111--	2--	111122--	1100
5	NEPH CIRR	-6--1-11-41--	243442524452213434565-33452321133134314243333232333441321121-121-12121--	121--	121--	121--	121--	121--	11010
26	NEPH LONG	--2--1-12--	1-3-1--	115-1-3--	2--11-3-11-1122111-2--	1-111--	1-111-11-111-	11010	11010
1	BATH SPEC	2-----	1-2-334-4455546-334-34-21333111211--	21-241324222-45-5345622-1513234524166222-2-232	11011	11011	11011	11011	11011
6	PONT ALTA	--1-----	2-1--322-14-21--	1-2--111--	111121-1-21-1112-242222--	41-1-1-1-112212-2	11011	11011	11011
39	NATI ALDE	55-----	1--3-2--	1---	1-1-1-2--	1---	1---	2-3-	11011
33	SCHI KERU	--1-----	1--3--	14-2--	1-1-1-2--	1---	1---	11-	1110
36	PARA FULG	--1-----	1---	3---	43--	1-1--	1---	2-3--	1110
40	NEPH CAEC	1-----	1---	32-1-	1-1-1-	1---	1---	1---	1110
38	PORT LATI	--1-----	1---	1-1-1-	1---	1---	1---	1---	11110
10	HAUS AREN	--1-----	1---	1---	1---	1-2--	1-2--	1-3-434	11111
13	PONT AREN	--1-----	1---	1---	1---	423-134111-21353231-1-	11111	11111	11111
32	CHAE TOGN	--1-----	1---	1---	1---	1---	1---	1122-	11111
35	SCOL SQUA	3-1-----	11-3--	453344212--	11111	11111	11111	11111	11111

I

II

III

IV

■

★

△

☆

Tabel X. Oosterschelde. TWINSpan-tabel macrofauna (64 stations, 44 soorten)

		3555553533133	12234552	1122353144	516662444	12661142	24234 14		
		32045673	5651234569129078096756814378	9423444591	090118232771806823				
29	PARI	TYPI	---	1-1-5			1		00000
42	OPHI	SPEC	---	5-32		3		3	00000
15	ANAI	GROE	---	6666536		1	---	1-11	00001
38	OPHI	TEXT	---	36-4-6			1		00001
40	EUMI	SANG	---	566-43-6			1	1	00001
36	LANI	CONC	---	16666666	31	---	1		000100
37	SPIS	SUBT	---	66666646			2	2	000100
39	ABRA	ALBA	---	346552-53	1	---	1		000100
43	ACTI	NIAR	---	4	---	1			000100
18	HYSE	BIDE	---	16666666		1211	---	2	000101
4	MONT	FERR	---	6-6-566		2-2	---	43	000110
21	MACO	BALT	---	66666636	51	---	1	2-2-1	000110
33	TELL	FARU	---	33-225	2	---	1	1	000110
25	NEPH	HOMR	---	433-2	1	---	1-1	1-4-4	000111
34	CAPI	CAPI	---	41624	611	---	11-1	16-2	000111
2	ECHI	CORD	---	6-64636		11	---	3235-6	001
11	NEME	RTIN	---	255446564	4	---	2-43	31-2	001
17	ETEO	LONG	---	15566-4	1421355	---	432-11	1	001
8	UROT	POSE	---	366		3-1-1	---	22442	010
19	SCOL	ARMI	---	16666666	664216566655423442122113	---	1221111	222	010
20	SPIO	BOHR	---	46666666	5666666666666546-5615551	---	231	11	010
16	ATYL	FALC	---	4-4-1	---	1311-34112	---	1	0110
35	CHAE	SETO	---	1-1-1	---	11-1	---	1	0110
3	MAGE	PAPI	---	1-1-1	---	2-24-1	---	1-311231	0111
7	SPIO	FILI	---	23-24245	625664553	---	66212	54565545223	0111
24	CRAN	CRAN	---		1	---	1-1	1	0111
32	PARA	FULG	---					34	0111
5	NEPH	CIRR	---	111	---	14345464525	---	5442442333221236	10
1	BATH	SPEC	---	1-34	---	33112-3214334456	---	51-14-2	1100
6	PONT	ALTA	---	1	---	122-11-1	---	21-24-211	1100
9	GAST	SPIN	---	4	---	2-64-1	---	1-4	1100
22	NEPH	LONG	---	2	---	1-3-1	---	115-2-1	1100
12	OPHE	LIMA	---		---	111	---	3	1101
14	SCOL	BONN	---	4	---	55534413136114	---	46-441	1101
23	UROT	BREV	---		---	214-1	---	1-11	1101
31	NATI	ALDE	---		---		---	1-325	1101
30	PORT	LATI	---		---		---	1	1110
41	ANAI	ROSE	---		---		---	1	1110
10	HAUS	AREN	---		---		---	1	1110
13	PONT	AREN	---		---		---	1	1110
26	CHAE	TOGN	---		---		---	1	1110
27	SCHI	KERV	---	1	---		---	1	1111
28	SCOL	SQUA	---	1	---		---	4434-1	11111
		00000000	00000000000000000000000000000000	1111111111	11111111111111111111				
		00000000	11111111111111111111111111111111	0000000000	11111111111111111111				
		00000011	00000000000000000000000000000000	1111111111	0000000000	00001111111111111111			
		011111	00000000000000000000000000000000	011111	000001111	00000000011111			
		01111	0000000000000111111111111111	01111		000111111100111			
			0011111111111000001111111			011111			
			0001111111000010000001			00001			

IV

★

Tabel XI.   Systematisch overzicht van de onderscheiden meiobenthische taxa

Phylum Cnidaria
     Classis Hydrozoa

Phylum Platyhelminthes
     Classis Turbellaria

Phylum Nemertinea

Phylum Gastrotricha

Phylum Rotifera

Phylum Kinorhyncha

Phylum Nematoda

Phylum Mollusca
     Classis Bivalvia

Phylum Annelida
     Classis Polychaeta
     Classis Oligochaeta

(Phylum) Arthropoda
     (Sub)phylum Chelicerata
         Classis Arachnida
             Ordo Acarina
                 Subordo Prostigmata
                     Fam. Halacarida

    (Sub)phylum Crustacea
         Classis Ostracoda
         Classis Copepoda
             Ordo Harpacticoida
             Ordo Cyclopoida
         Classis Malacostraca
             Subclassis Eumalacostraca
                 Superordo Peracarida
                     Ordo Mysidacea
                     Ordo Cumacea
                     Ordo Tanaidacea
                     Ordo Isopoda
                     Ordo Amphipoda
                         Subordo Gammaroidea
                         Subordo Caprellidea

Phylum Tardigrada


```

00000000000000000000111111
00111111111111111111000011
00000000000011110001
011111111111

```

I II III IV V VI
 ■ ★ △ * * ☆

Tabel XIII. Oosterschelde. TWINSpan-tabel meiofauna

	133	1111	2133	1221	2222	122	
	9202	2583567346744	131039	1992678001			
10 CRUS TACE	4526	666665555565	443412	533211	2321	00	
6 CHEL ICER	4553	111111111111	1211111	1111111	111	010	
3 GAST ROTR	5233	133433444435	544344	332211	1341	0110	
2 PLAT YHEL	2131	511221232131	3243221	1123111	1323	01110	
1 NEMA TODA	5554	434455565566	656666	666666	666	011110	
4 TARD IGRA	1112	111111111111	1111111	1111111	111	011110	
7 KINO RHYN	1111	111111111111	1111111	1111111	111	011110	
8 ROTI FERA	1111	111111111111	1111111	1111111	111	011110	
9 NEME RTIN	1111	111111111121	1121111	1111111	111	011110	
5 CNID ARIA	1112	111111111112	2311111	1111111	111	011111	
11 ANNE LIDA	1111	111111111111	1111111	1111111	1333	1	
12 MOLL USCA	1121	111111111111	2111211	434444	5425	1	
	0000	000000000000	0000000	1111111	111		
	0000	111111111111	1111111	0000000	111		
		000000000000	1111111	0001111			
		011111111111	0001111				
		00000011111					
		00011100001					
	I	II	III	IV	V	VI	
	■	★	△	*	*	☆	

Tabel XIV. Oosterschelde + Grevelingen. TWINSpan-tabel meiofauna

[illegible]

Lijst van figuren

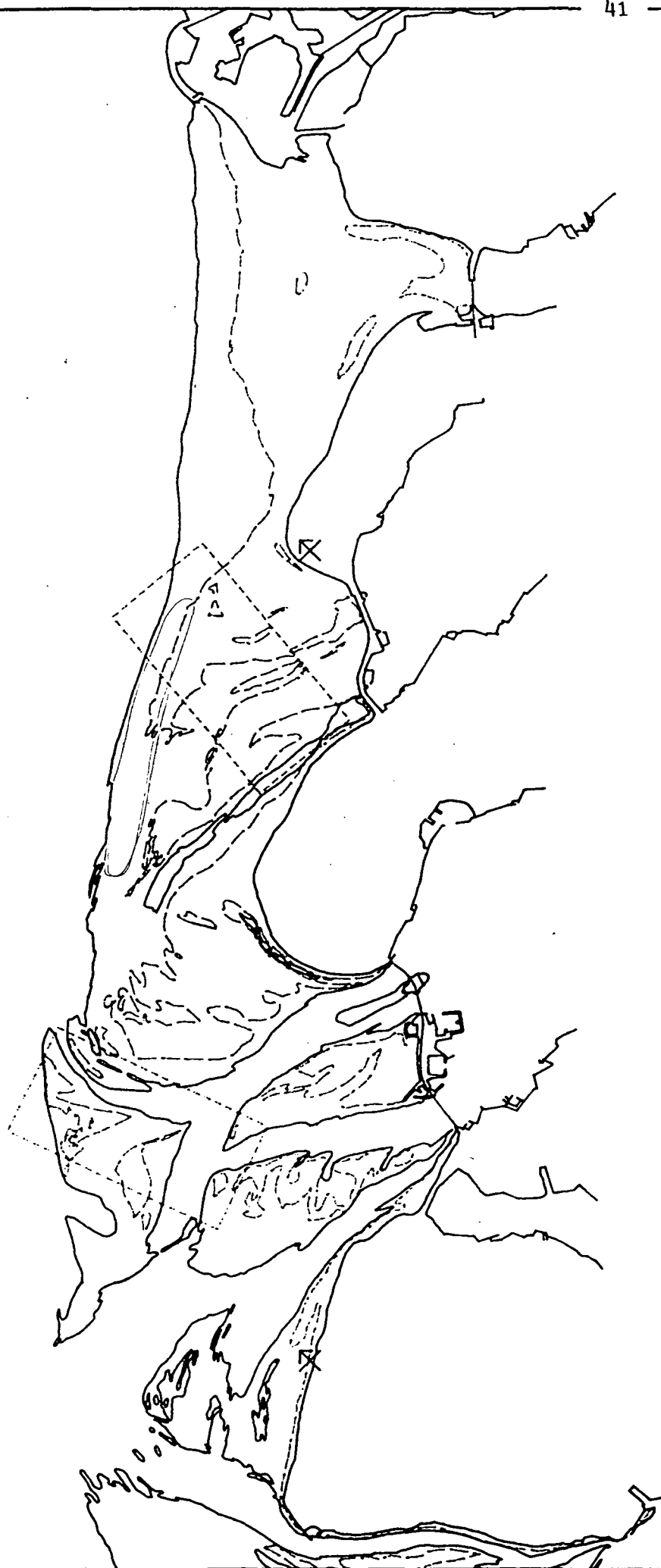
- Figuur 1. Situering van de proefgebieden
 Figuur 2. Oosterschelde. Bemonsteringspunten
 Figuur 3. Grevelingen. Bemonsteringspunten
 Figuur 4. Grevelingen. Macrobenthos: aantal soorten per monsterpunt
 Figuur 5. Grevelingen. Macrobenthos: dichtheid per m²
 Figuur 6. Grevelingen. Macrobenthos: biomassa (g adg/m²) ○
 Figuur 7. Oosterschelde. Macrobenthos: aantal soorten per monsterpunt
 Figuur 8. Oosterschelde. Macrobenthos: dichtheid per m²
 Figuur 9. Oosterschelde. Macrobenthos: biomassa (g adg/m²) ○
 Figuur 10. Grevelingen. TWINSpan (88 stations, 89 soorten)
 Figuur 11. Grevelingen. TWINSpan (88 stations, 59 soorten)
 Figuur 12. Grevelingen. TWINSpan (88 stations, 40 soorten)
 Figuur 13. Grevelingen. TWINSpan (63 stations, 40 soorten)
 Figuur 14. Grevelingen. TWINSpan (32 stations, 40 soorten)
 Figuur 15. Oosterschelde. TWINSpan (92 stations, 93 soorten)
 Figuur 16. Oosterschelde. TWINSpan (92 stations, 59 soorten)
 Figuur 17. Oosterschelde. TWINSpan (92 stations, 44 soorten)
 Figuur 18. Oosterschelde. TWINSpan (64 stations, 44 soorten)
 Figuur 19. Oosterschelde. TWINSpan (32 stations, 44 soorten)
 Figuur 20. Grevelingen + Oosterschelde. TWINSpan (Grev.)
 Figuur 21. Grevelingen + Oosterschelde. TWINSpan (Oost.)
 Figuur 22.a Dichtheid Macoma balthica (Oosterscheldegebied)
 Figuur 22.b Dichtheid Macoma balthica (Grevelingengebied)
 Figuur 23.a Dichtheid Abra alba (Oosterscheldegebied)
 Figuur 23.b Dichtheid Abra alba (Grevelingengebied)
 Figuur 24.a Dichtheid Cerastoderma edule (Oosterscheldegebied)
 Figuur 24.b Dichtheid Cerastoderma edule (Grevelingengebied)
 Figuur 25.a Dichtheid Tellina fabula (Oosterscheldegebied)
 Figuur 25.b Dichtheid Tellina fabula (Grevelingengebied)
 Figuur 26.a Dichtheid Spisula subtruncata (Oosterscheldegebied)
 Figuur 26.b Dichtheid Spisula subtruncata (Grevelingengebied)
 Figuur 27.a Dichtheid Scoloplos armiger (Oosterscheldegebied)
 Figuur 27.b Dichtheid Scoloplos armiger (Grevelingengebied)
 Figuur 28.a Dichtheid Scolecopsis squamata (Oosterscheldegebied)
 Figuur 28.b Dichtheid Scolecopsis squamata (Grevelingengebied)
 Figuur 29.a Dichtheid Magelona papillicornis (Oosterscheldegebied)
 Figuur 29.b Dichtheid Magelona papillicornis (Grevelingengebied)
 Figuur 30.a Dichtheid Lanice conchilega (Oosterscheldegebied)
 Figuur 30.b Dichtheid Lanice conchilega (Grevelingengebied)
 Figuur 31.a Dichtheid Anaitides mucosa (Oosterscheldegebied)
 Figuur 31.b Dichtheid Anaitides mucosa (Grevelingengebied)
 Figuur 32.a Dichtheid Spiofanus bombyx (Oosterscheldegebied)
 Figuur 32.b Dichtheid Spiofanus bombyx (Grevelingengebied)
 Figuur 33.a Dichtheid Nephtys cirrosa (Oosterscheldegebied)
 Figuur 33.b Dichtheid Nephtys cirrosa (Grevelingengebied)
 Figuur 34.a Dichtheid Nephtys hombergii (Oosterscheldegebied)
 Figuur 34.b Dichtheid Nephtys hombergii (Grevelingengebied)
 Figuur 35.a Dichtheid Pontocratus arenarius (Oosterscheldegebied)
 Figuur 35.b Dichtheid Pontocratus arenarius (Grevelingengebied)
 Figuur 36. Oosterschelde. Meiofauna: totale dichtheid (N/10cm²)
 Figuur 37. Grevelingen. Meiofauna: totale dichtheid (N/10cm²)

- Figuur 38. Grevelingen. Meiofauna: TWINSPAN
Figuur 39. Oosterschelde. Meiofauna: TWINSPAN
Figuur 40. Grevelingen + Oosterschelde. Meiofauna: TWINSPAN (Grev.)
Figuur 41. Grevelingen + Oosterschelde. Meiofauna: TWINSPAN (Oost.)
Figuur 42. Aantal species per aantal monsterpunten

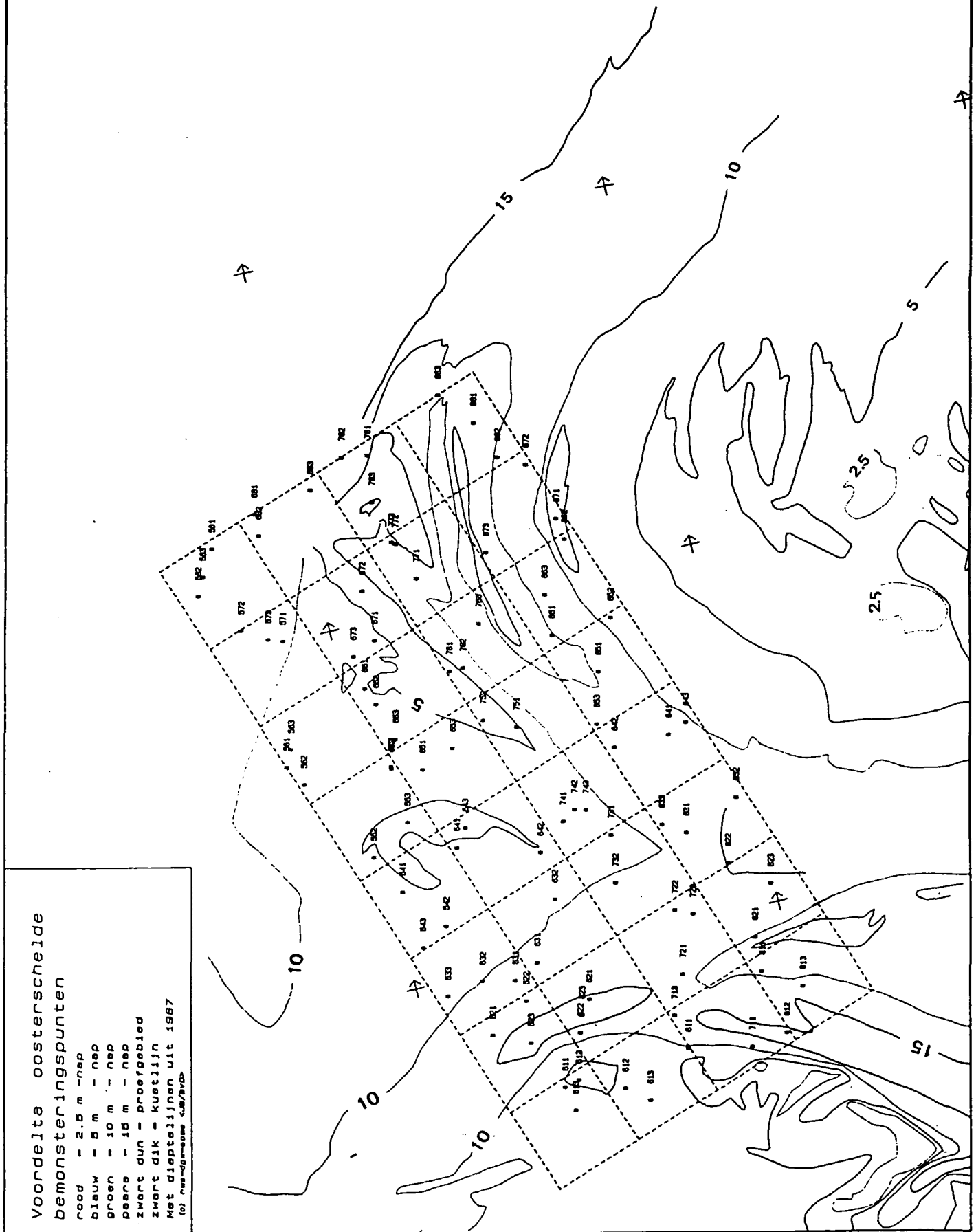
Figuur 1. Situering van de proefgebieden

X

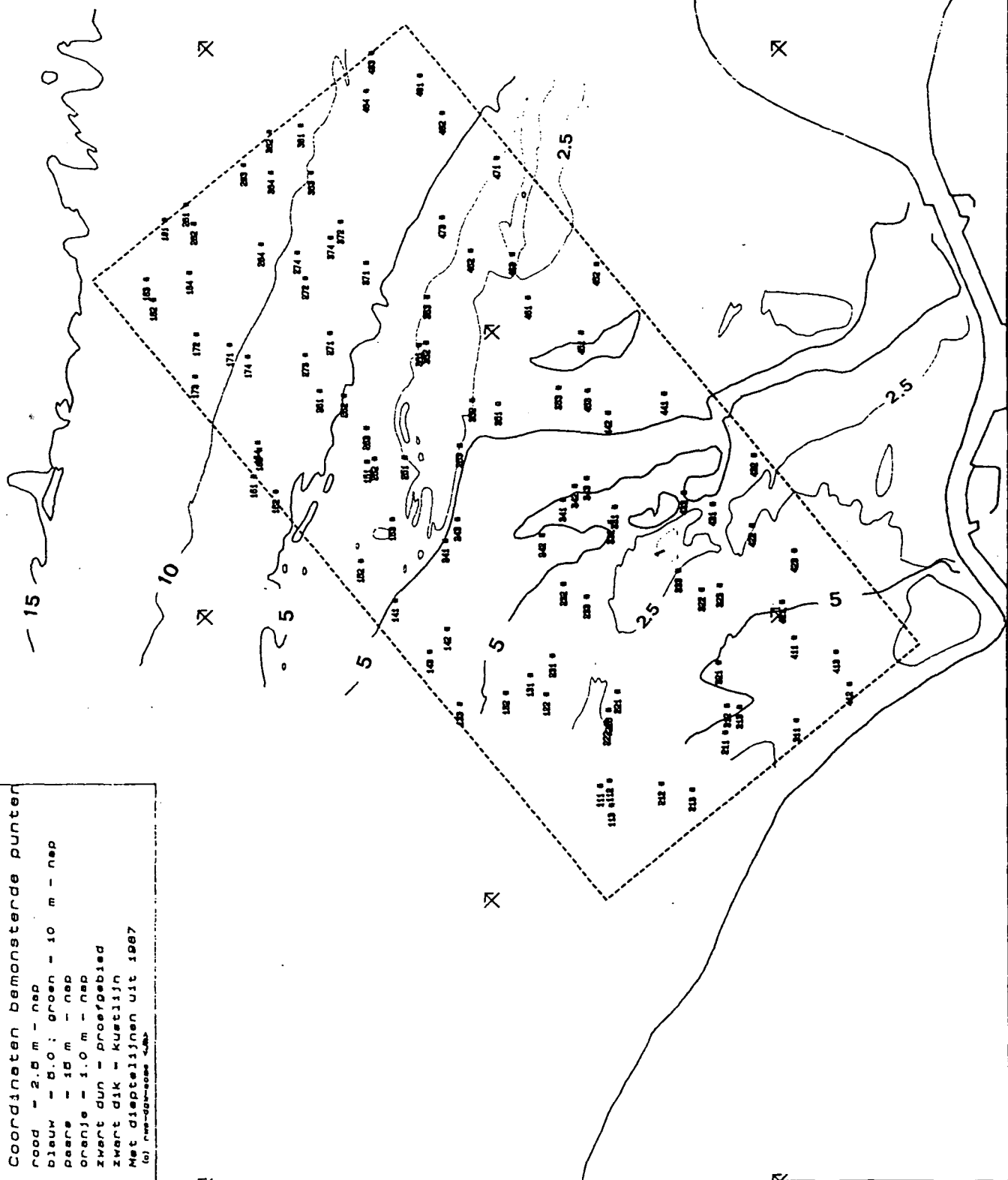
X

Figuur 2. Oosterschelde. Bemonsteringspunten

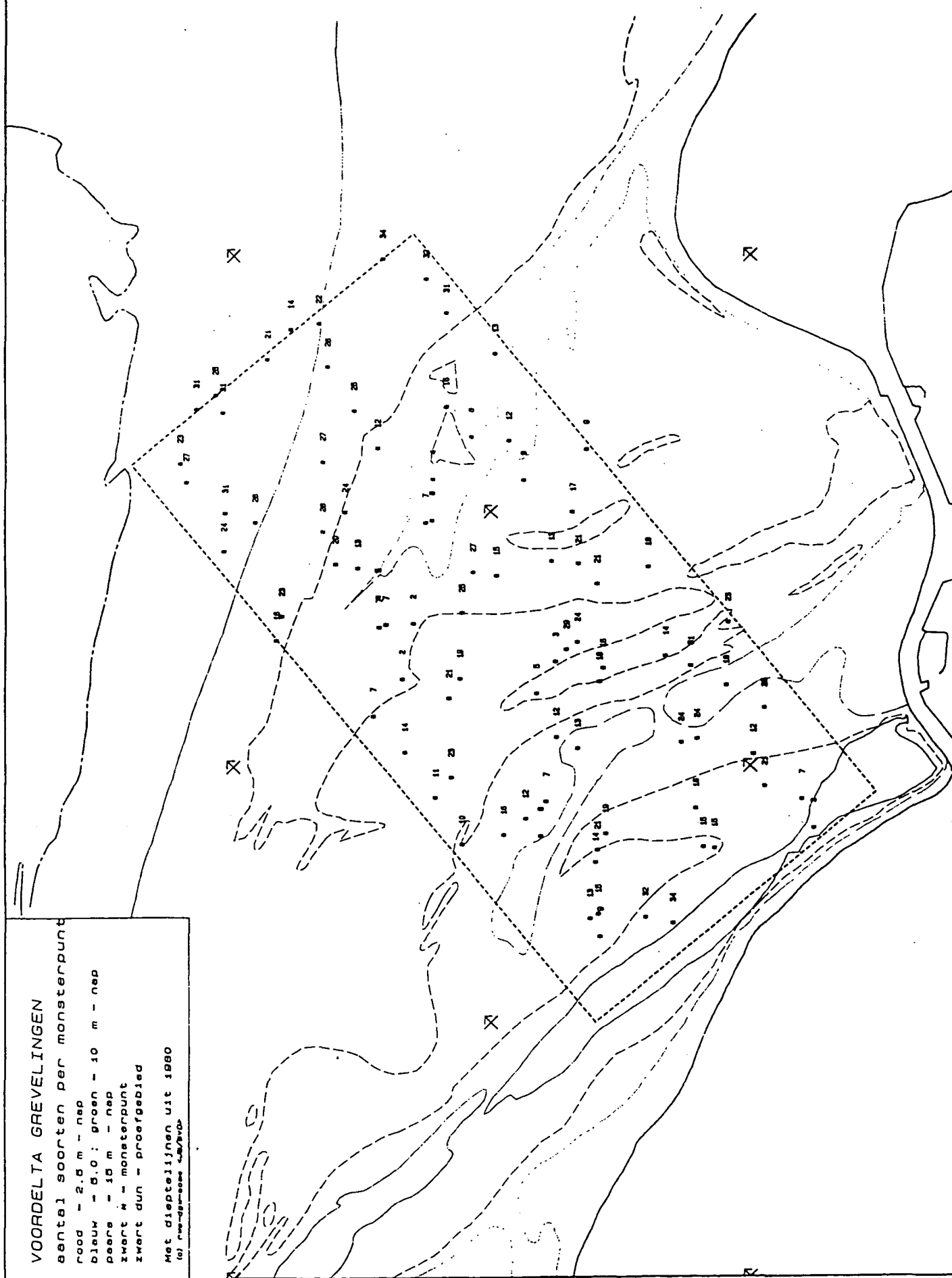

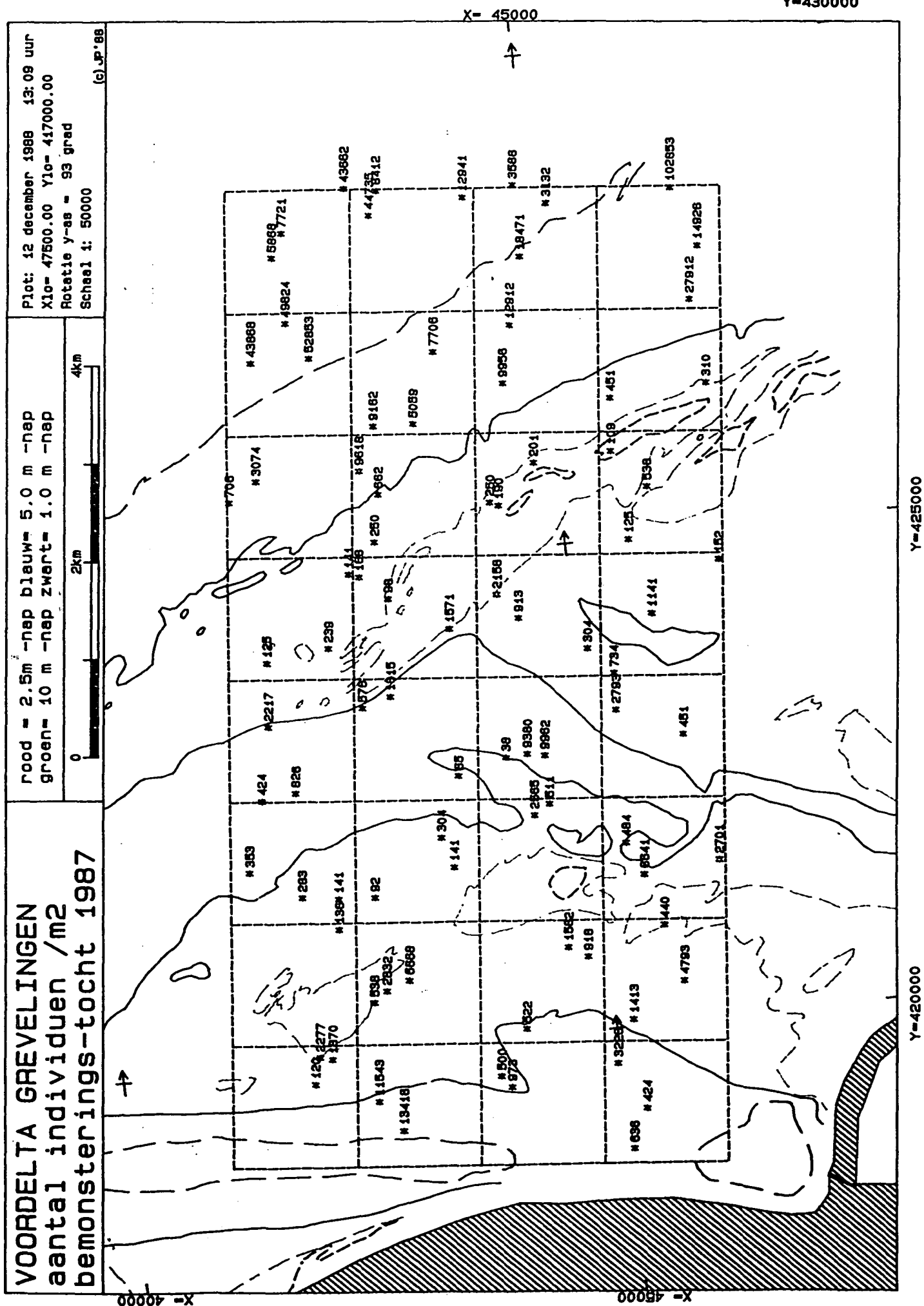
Figuur 3. Grevelingen. Bemonsteringspunten

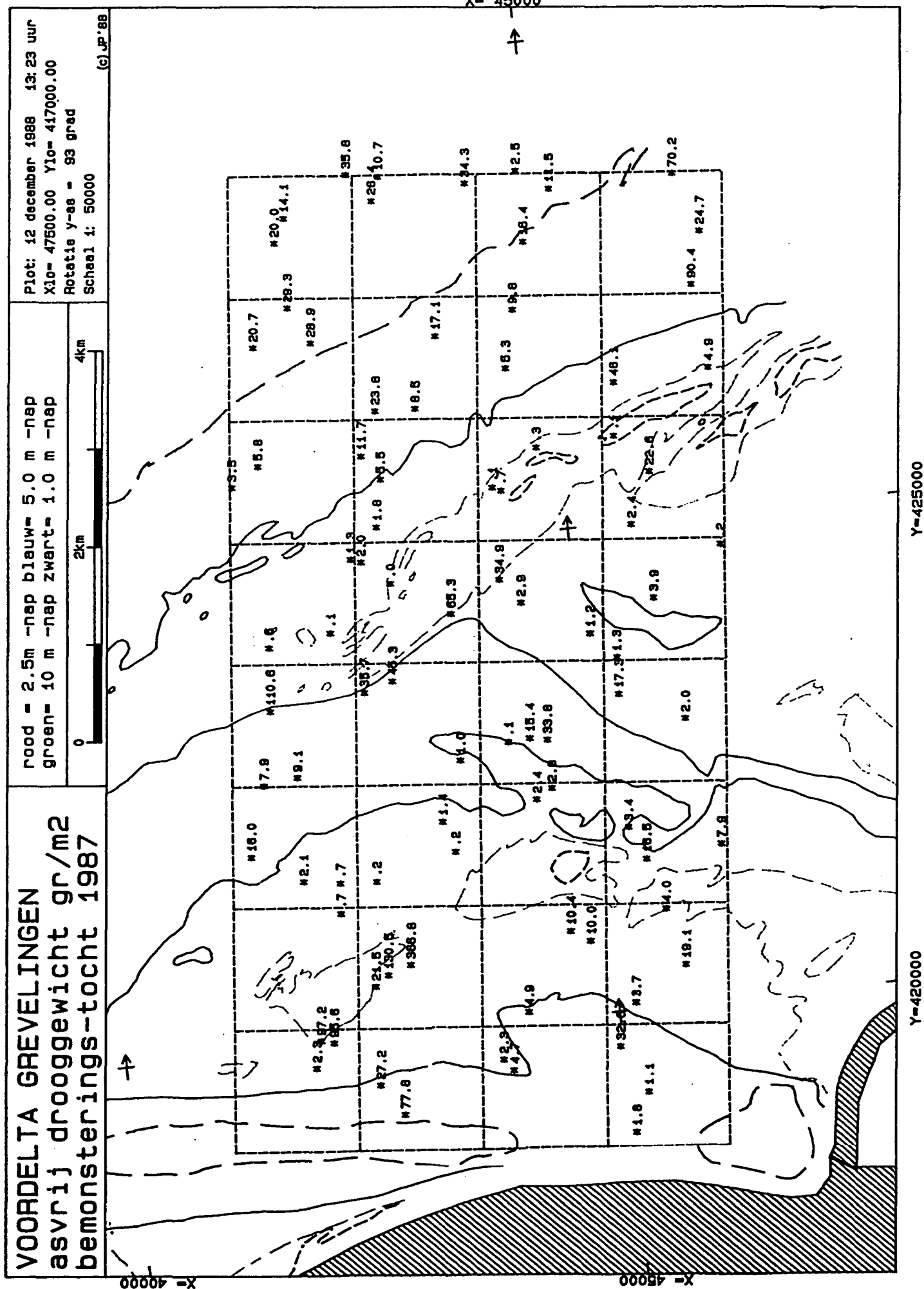

Figuur 4. Grevelingen. Macrobenthos: aantal soorten per monsterpunt

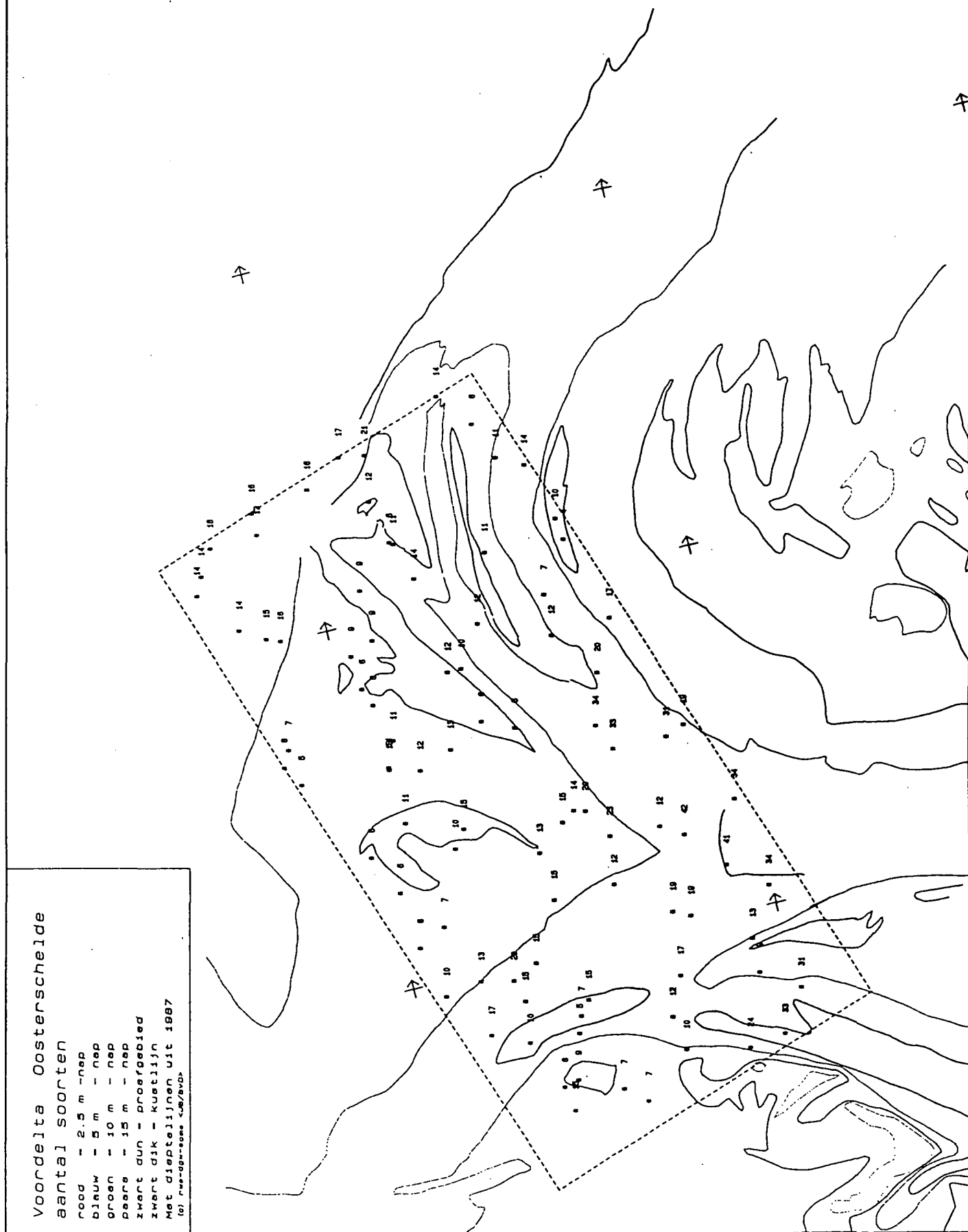

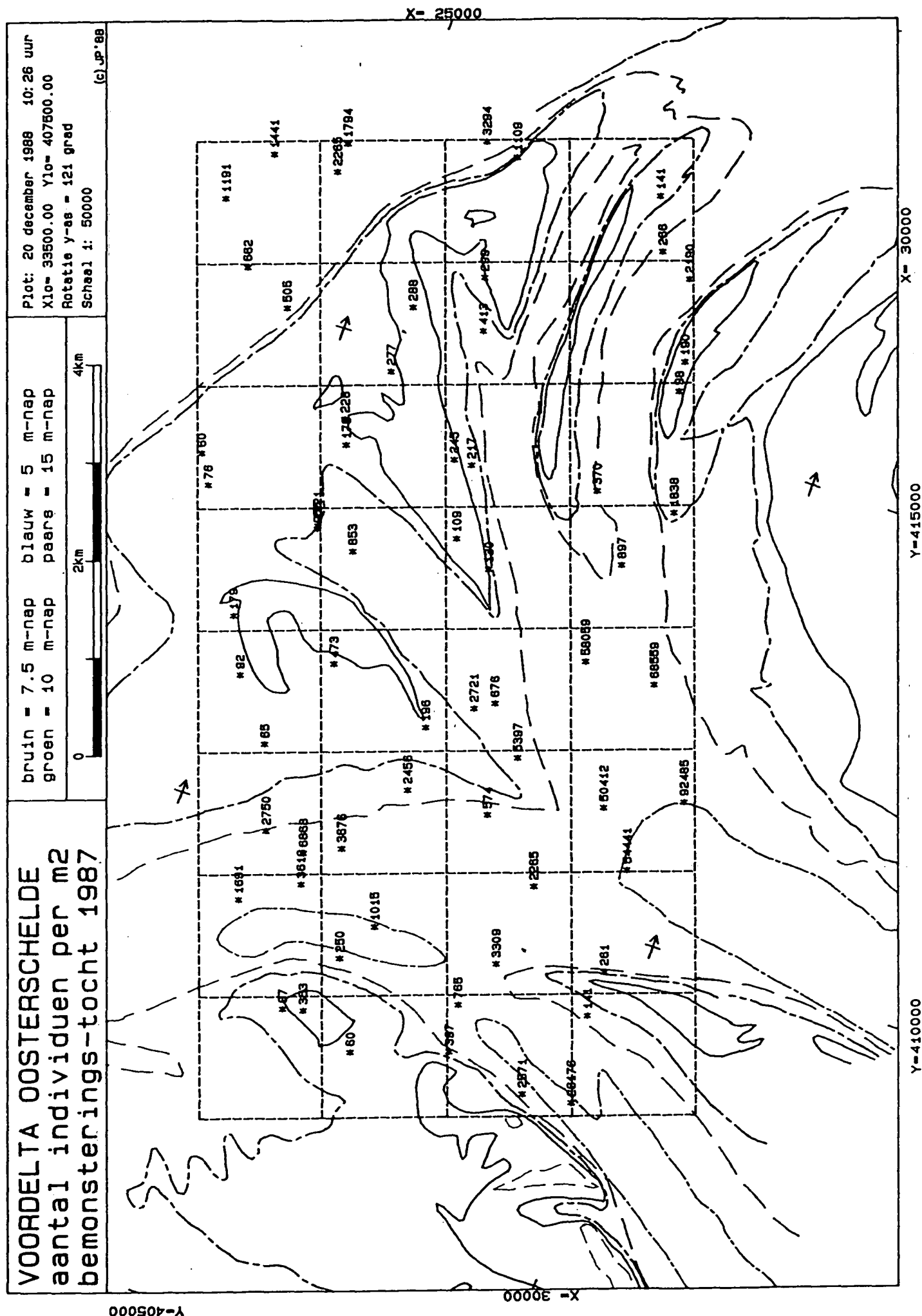

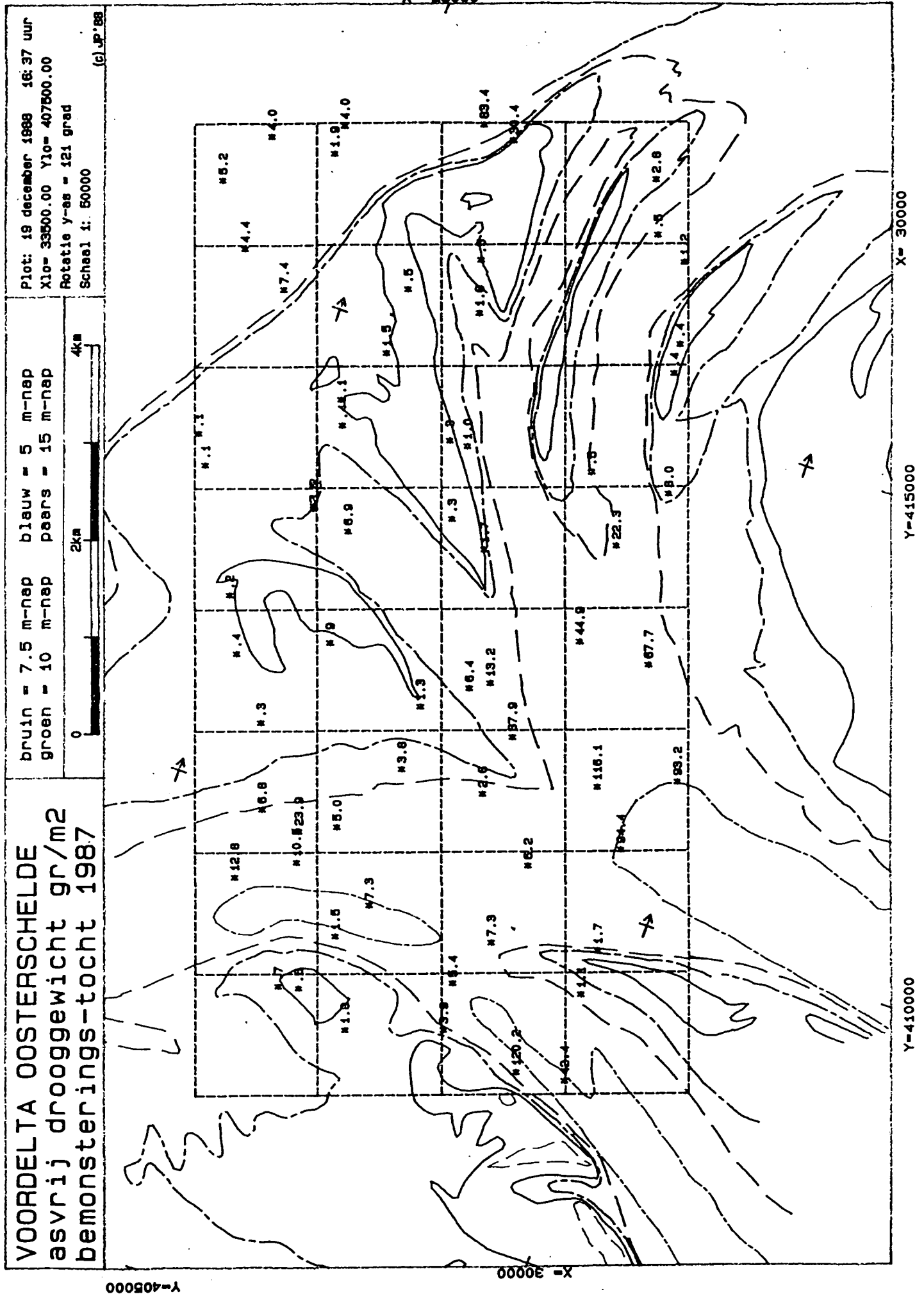
Y=430000

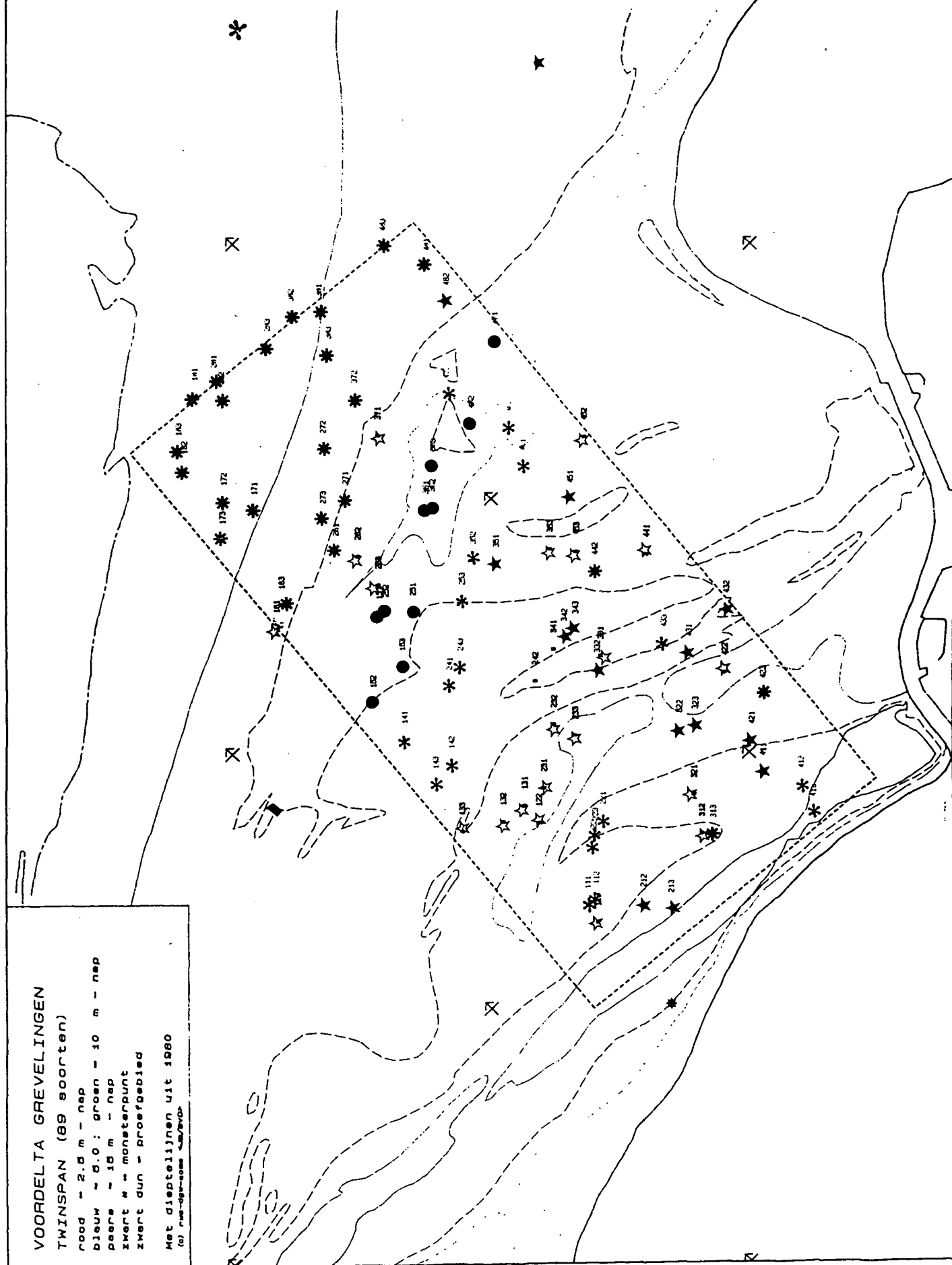
Figuur 7. Oosterschelde. Macrobenthos: aantal soorten per monsterpunt

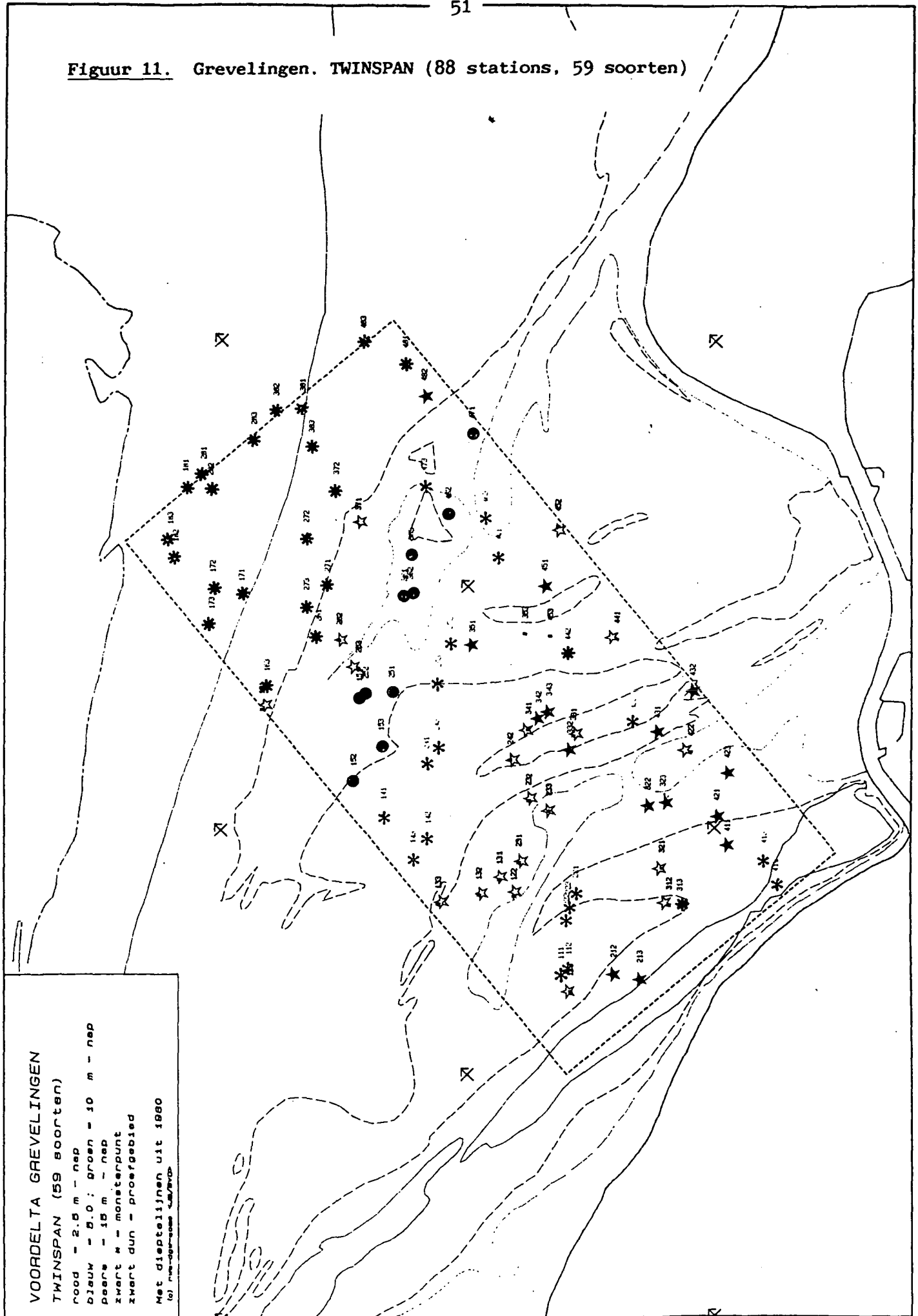

Figuur 10. Grevelingen. TWINSpan (88 stations, 89 soorten)

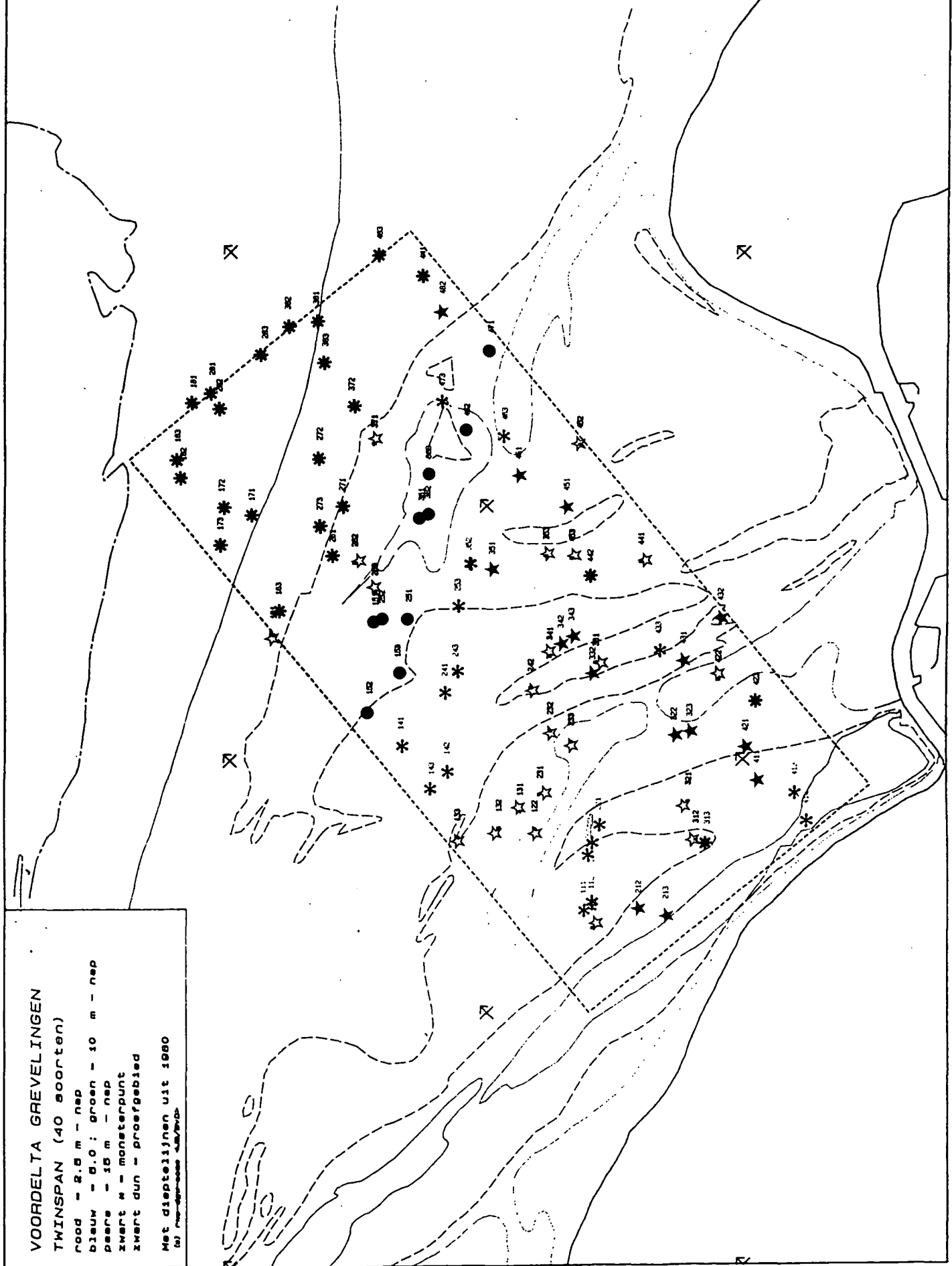

Figuur 11. Grevelingen. TWINSpan (88 stations, 59 soorten)

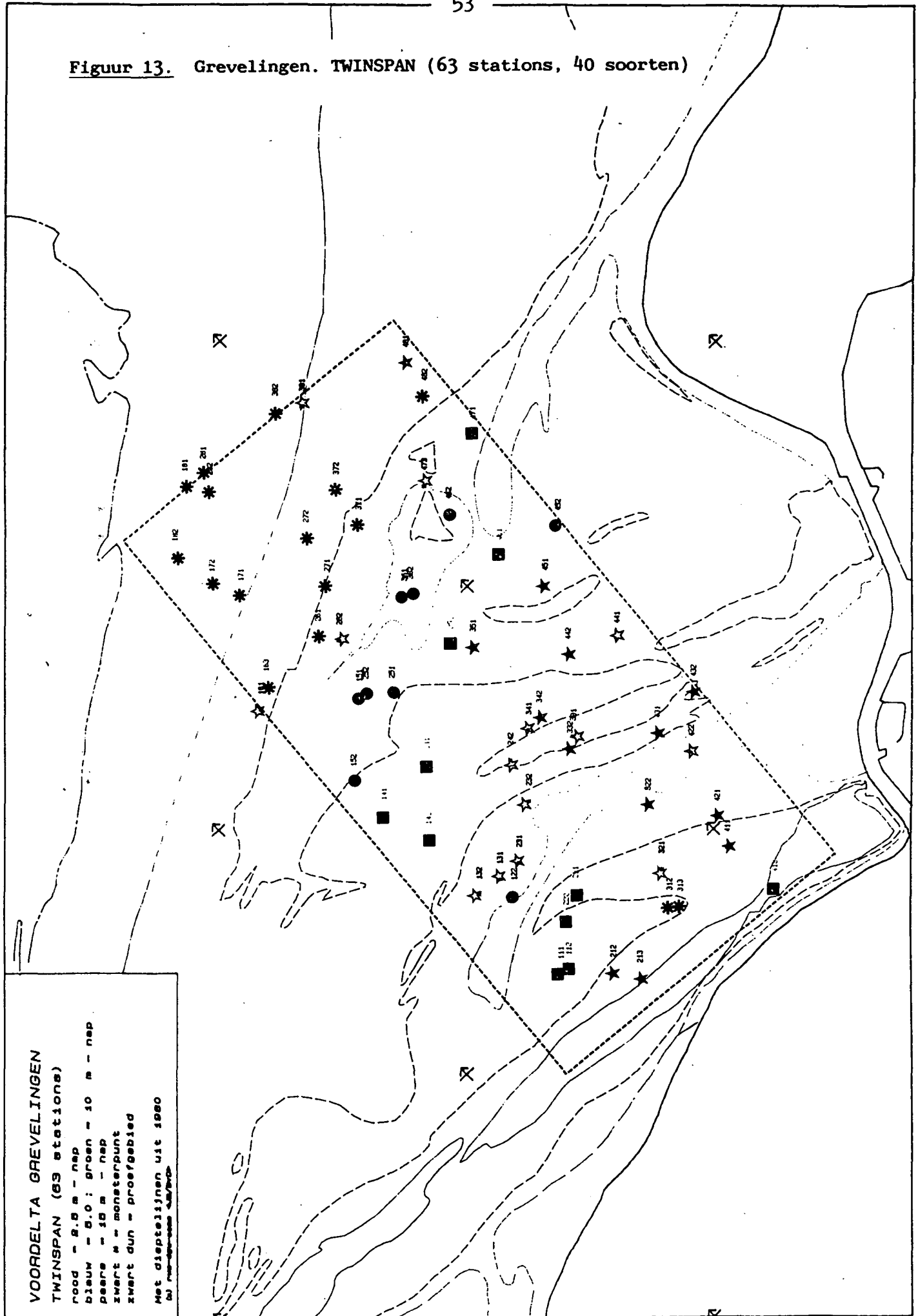

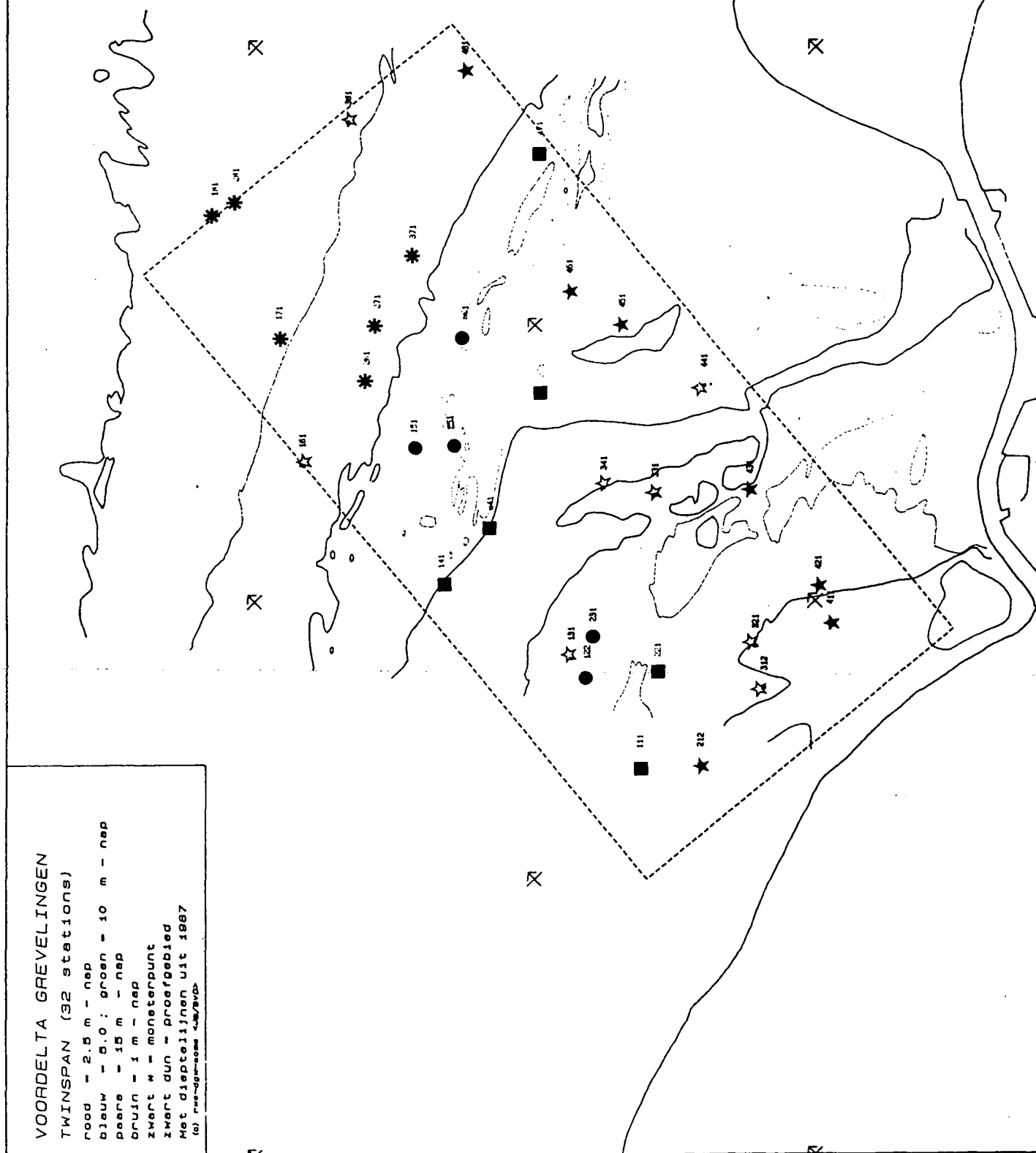
Figuur 12. Grevelingen. TWINSPAN (88 stations, 40 soorten)

Figuur 13. Grevelingen. TWINSPAN (63 stations, 40 soorten)

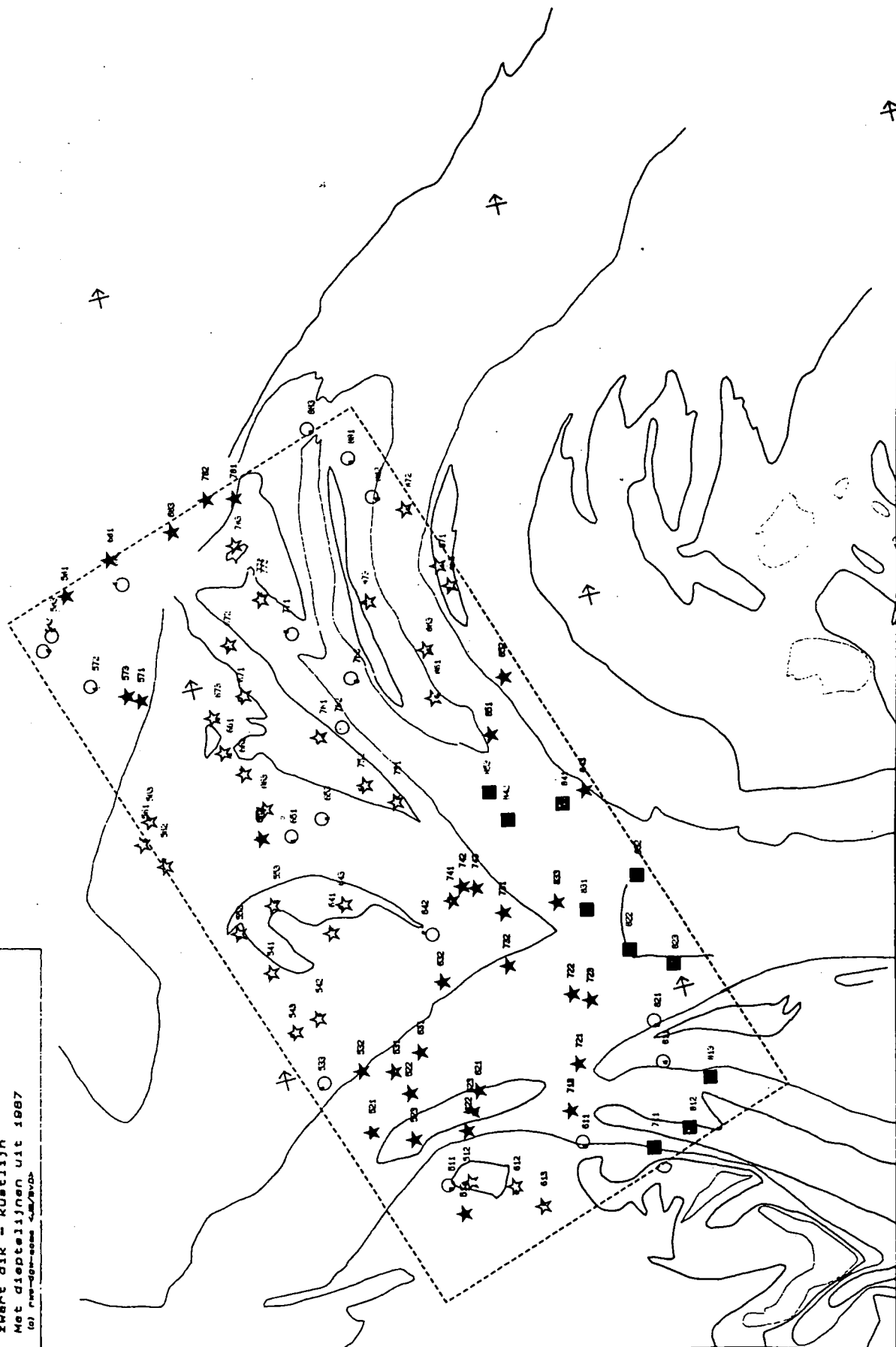
Figuur 14. Grevelingen. TWINSPAN (32 stations, 40 soorten)

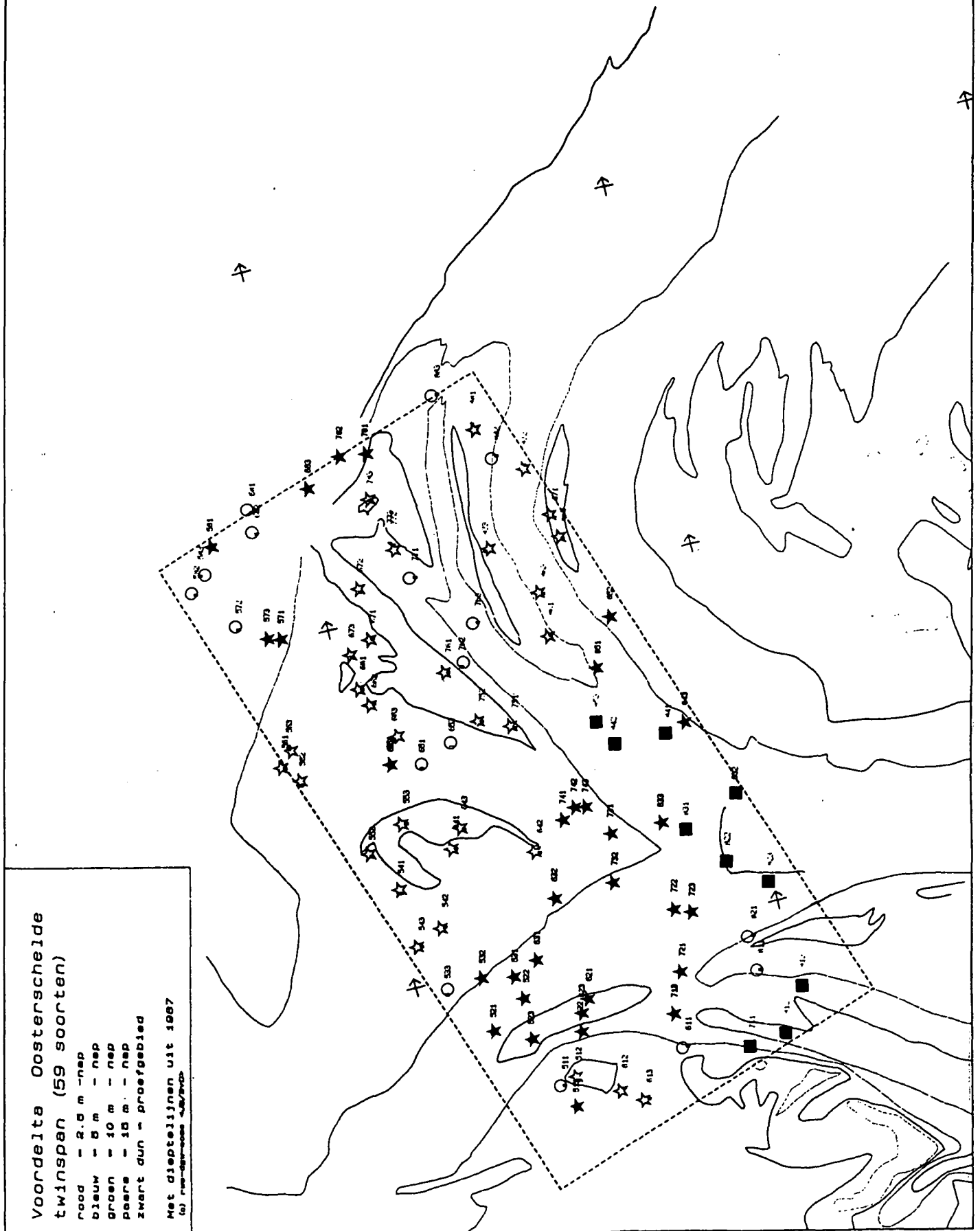
Figuur 15. Oosterschelde. TWINSPAN (92 stations, 93 soorten)

**Voordelta Oosterschelde
twinspan (94 soorten)**

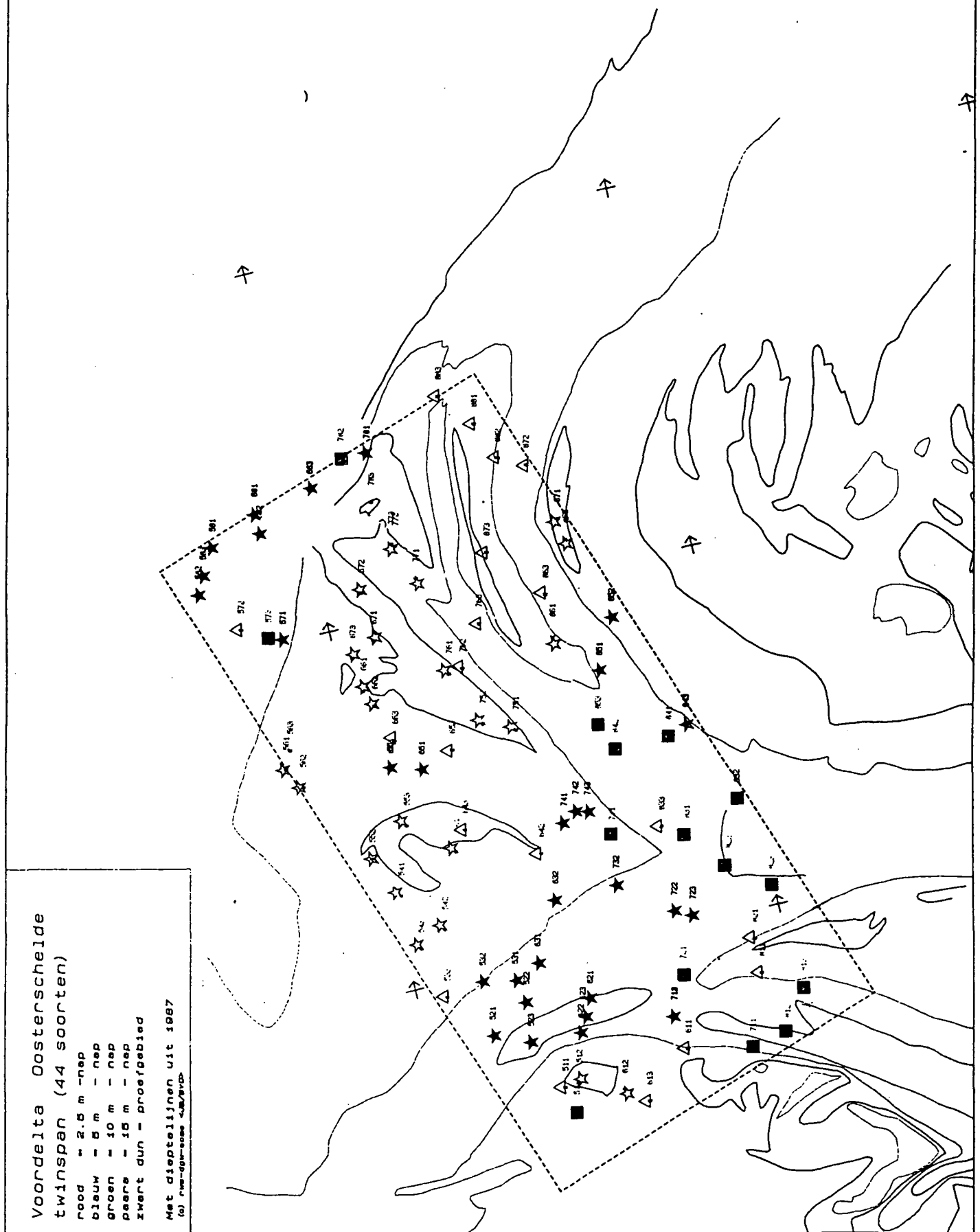
rood - 2.5 m - nep
 blauw - 5 m - nep
 groen - 10 m - nep
 peers - 15 m - nep
 zwart dun - proefgebied
 zwart dik - kustlijn
 Met dieptelijnen uit 1987
 (a) rws-ge-oom 4.8/7.0.0

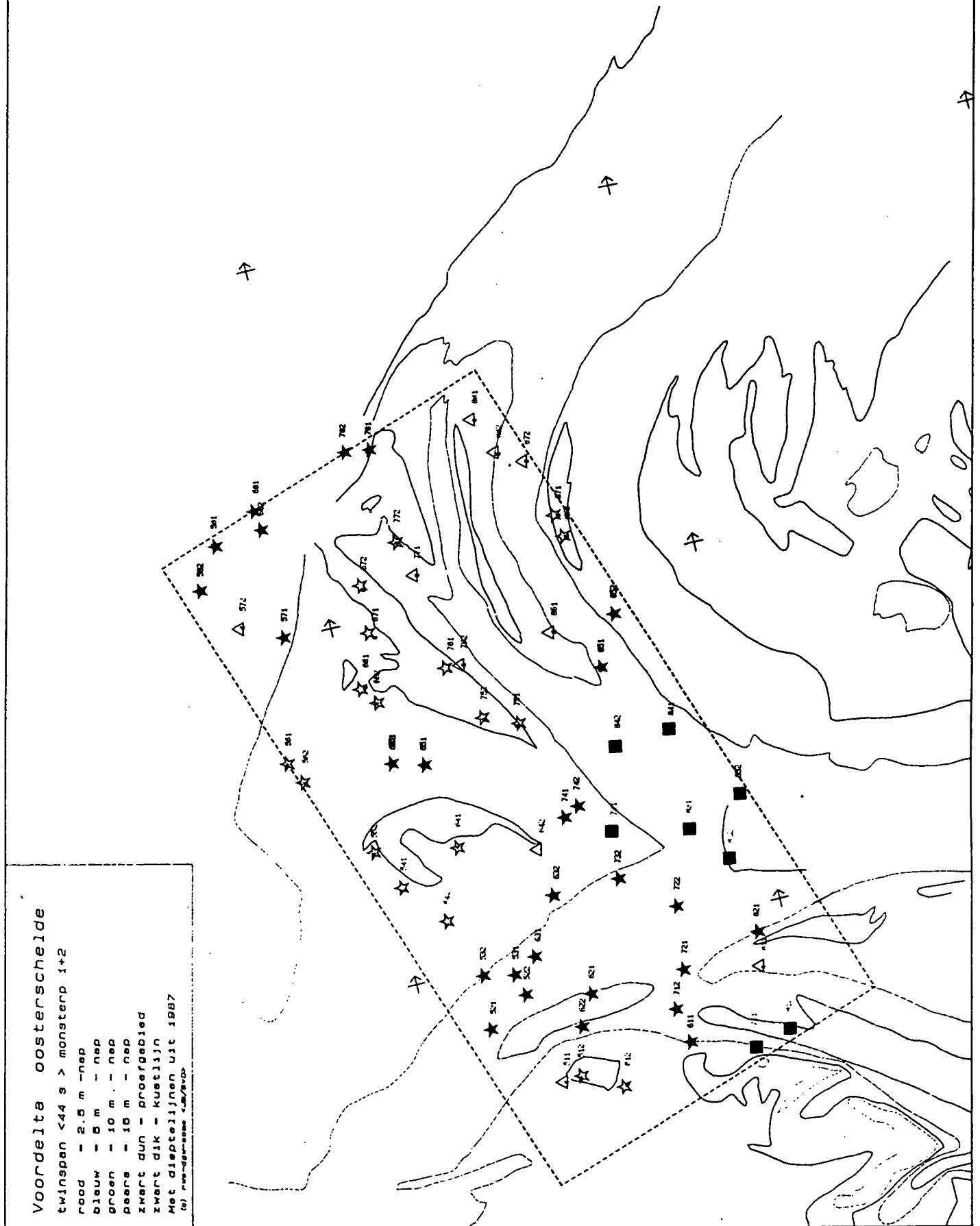
Figuur 16. Oosterschelde. TWINSPAN (92 stations, 59 soorten)

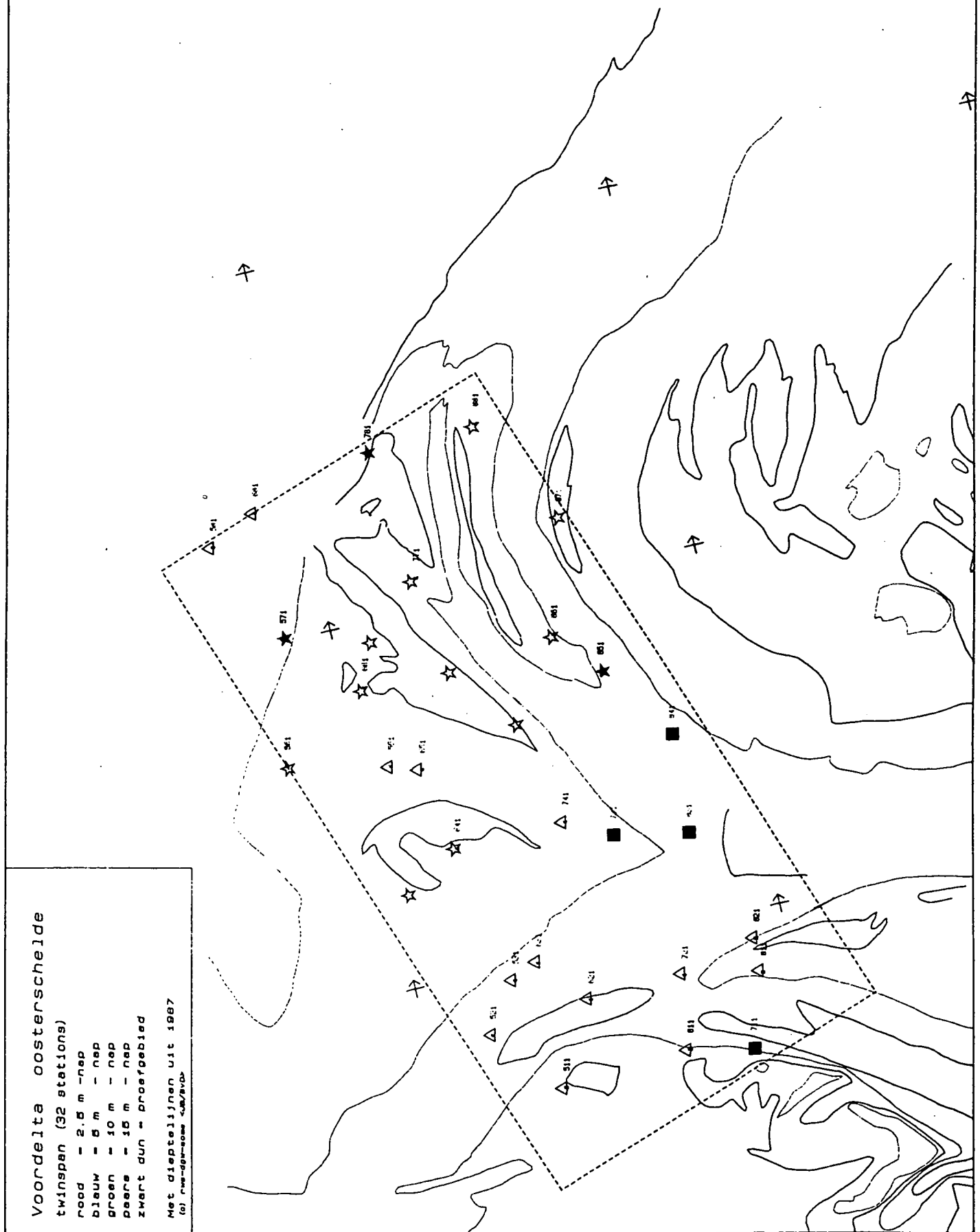
Figuur 17. Oosterschelde. TWINSPAN (92 stations, 44 soorten)

Figuur 18. Oosterschelde. TWINSPAN (64 stations, 44 soorten)

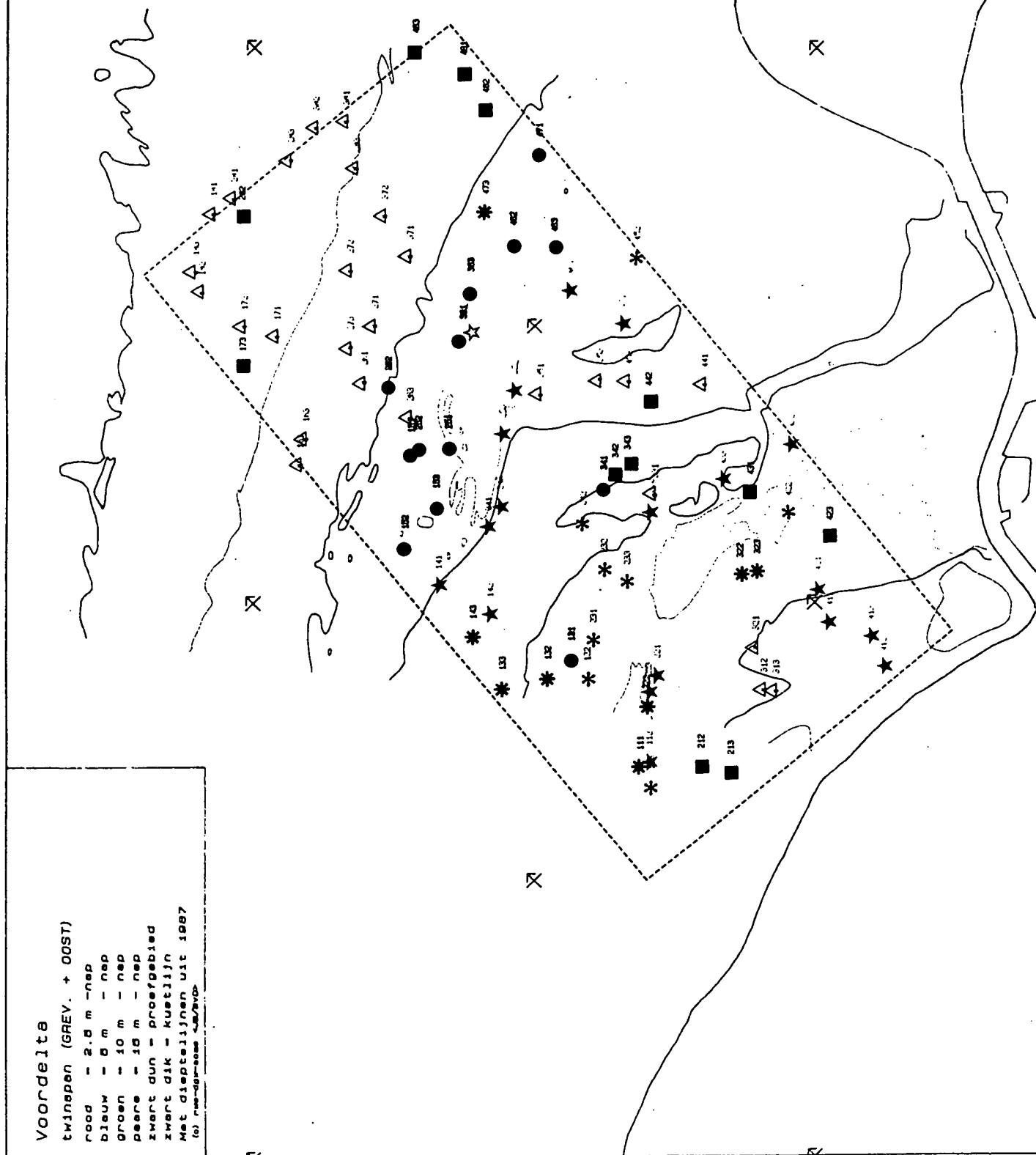

Figuur 19. Oosterschelde. TWINSPAN (32 stations, 44 soorten)

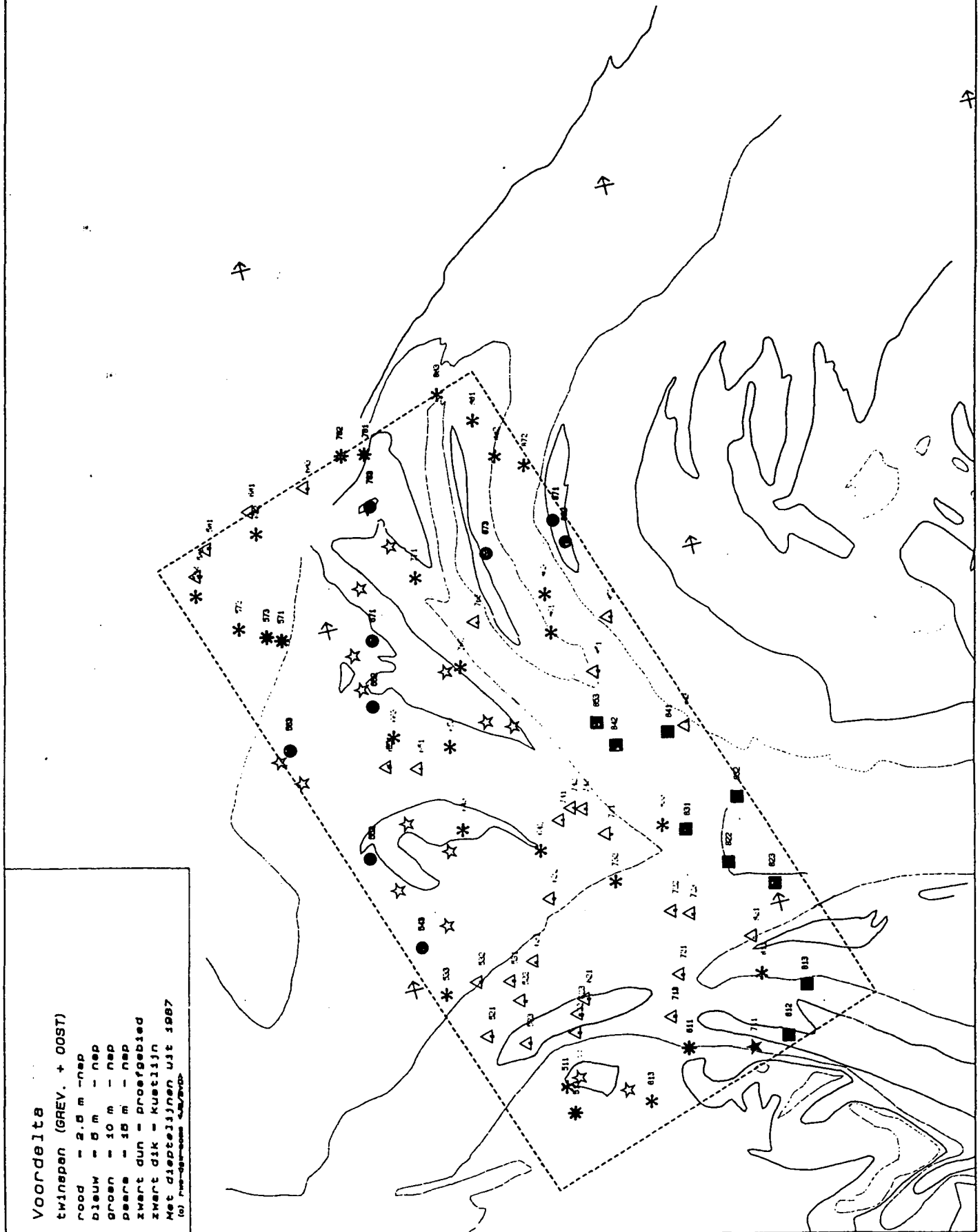

Figuur 20. Grevelingen + Oosterschelde. TWINSPAN (Grev.)

Figuur 21. Grevelingen + Oosterschelde. TWINSPAN (Oost.)

Figuur 22.a Dichtheid *Macoma balthica* (Oosterscheldegebied)

niet aangetroffen	0
$N/m^2 < 16$	•
$16 \leq N/m^2 < 32$	•
$32 \leq N/m^2 < 64$	•
$64 \leq N/m^2 < 128$	•
$128 \leq N/m^2 < 256$	•
$256 \leq N/m^2$	•

Voordelta

dichtheid MACOBALT

rood = 2.0 m - nap

blauw = 0 m - nap

groen = 10 m - nap

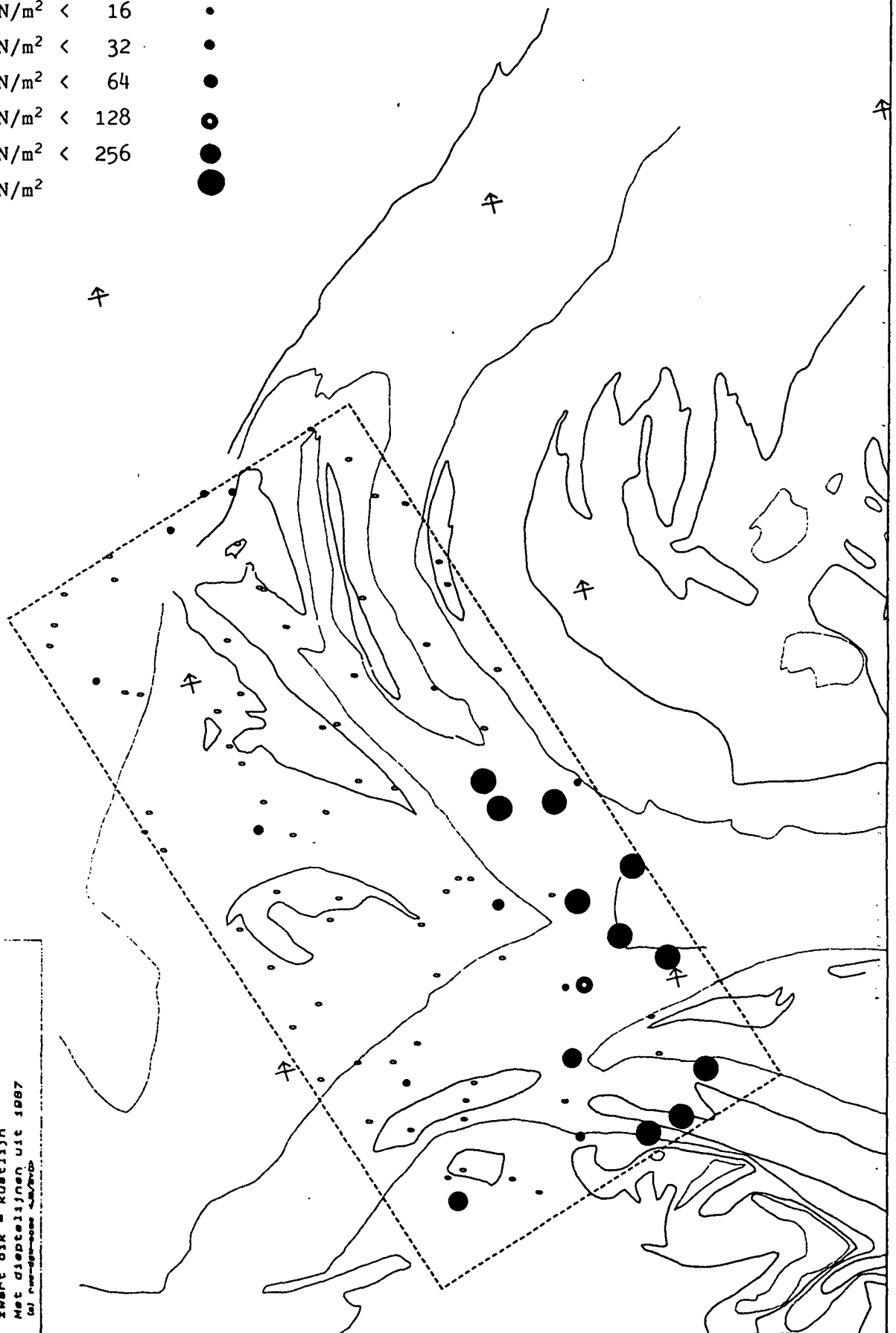
paars = 10 m - nap

zwart dun = proefgebied

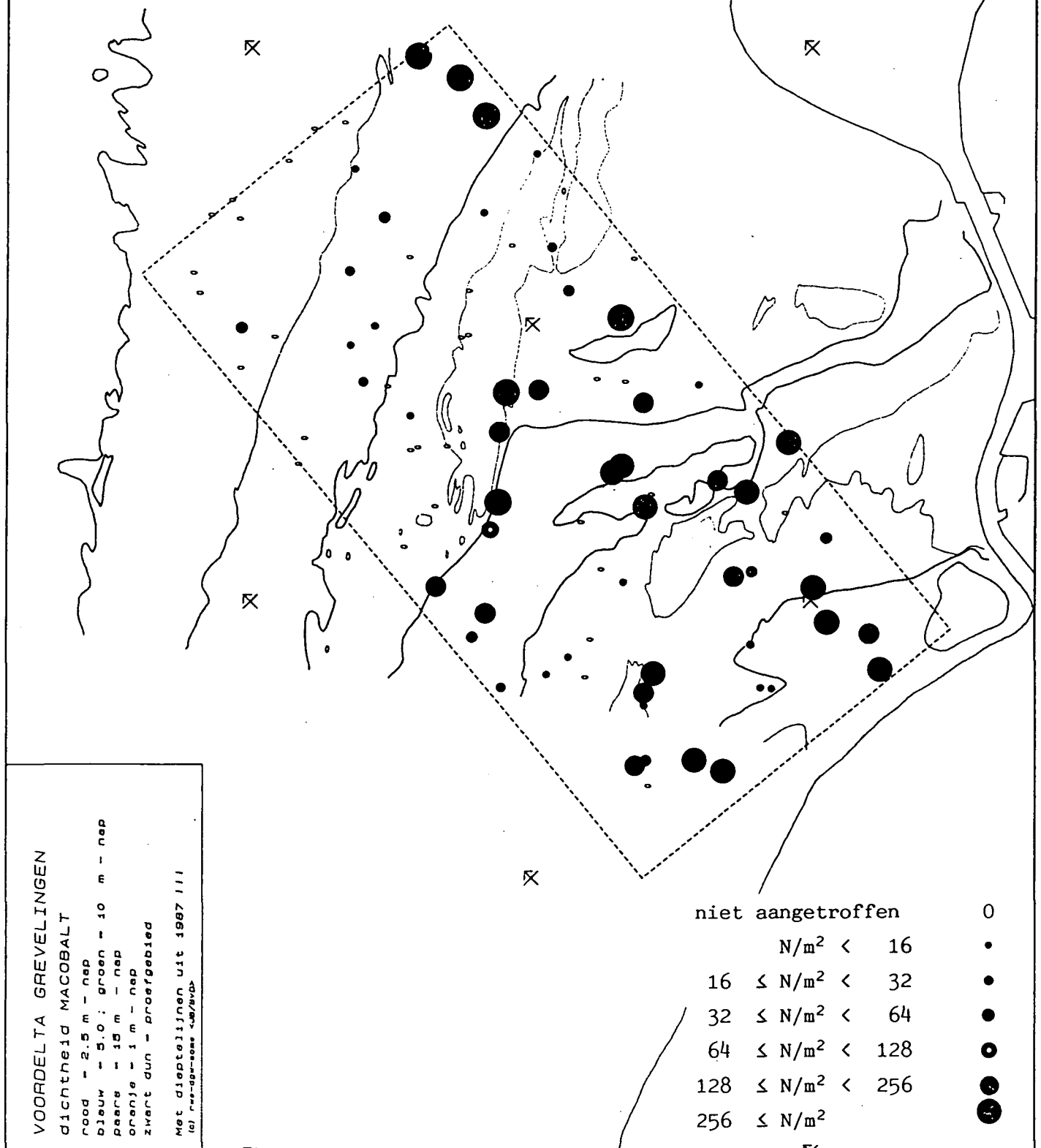
zwart dik = kustlijn

Met diepte lijnen uit 1987

(a) niet-gesaneerd 4/8/87

Figuur 22.b Dichtheid *Macoma balthica* (Grevelingengebied)

Figuur 23.a Dichtheid *Abra alba* (Oosterscheldegebied)

niet aangetroffen	0
$N/m^2 < 16$	•
$16 \leq N/m^2 < 32$	•
$32 \leq N/m^2 < 64$	•
$64 \leq N/m^2 < 128$	•
$128 \leq N/m^2 < 256$	•
$256 \leq N/m^2$	•

Voordelta

dichtheid ABRAALBA

rood - 2.5 m - nap

bleuw - 5 m - nap

groen - 10 m - nap

peers - 15 m - nap

zwart dun - proefgebied

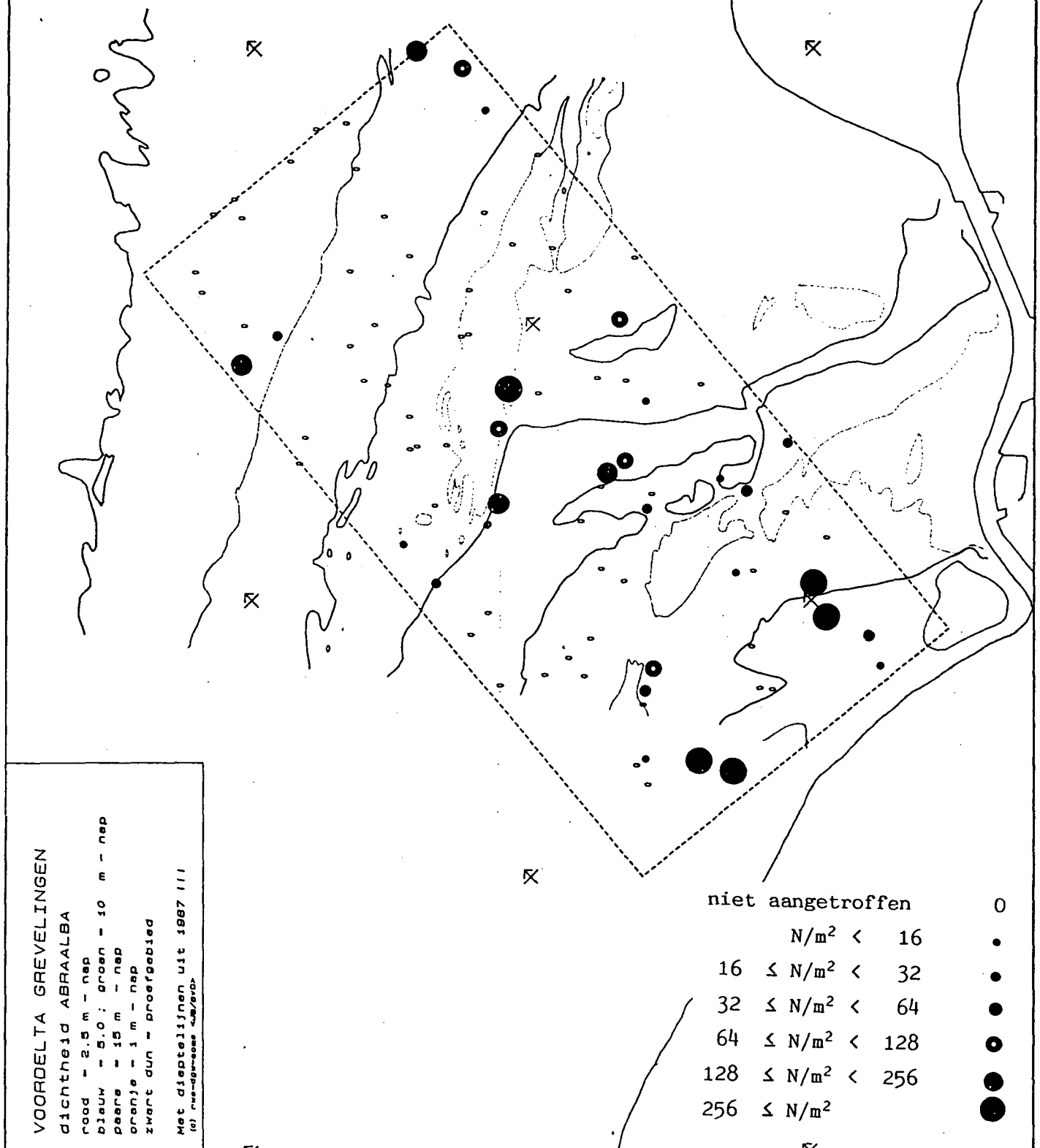
zwart dik - kustlijn

Met dieptelijnen uit 1987

(a) rood-groen - 1/2000

Figuur 23.b Dichtheid Abra alba (Grevelingengebied)

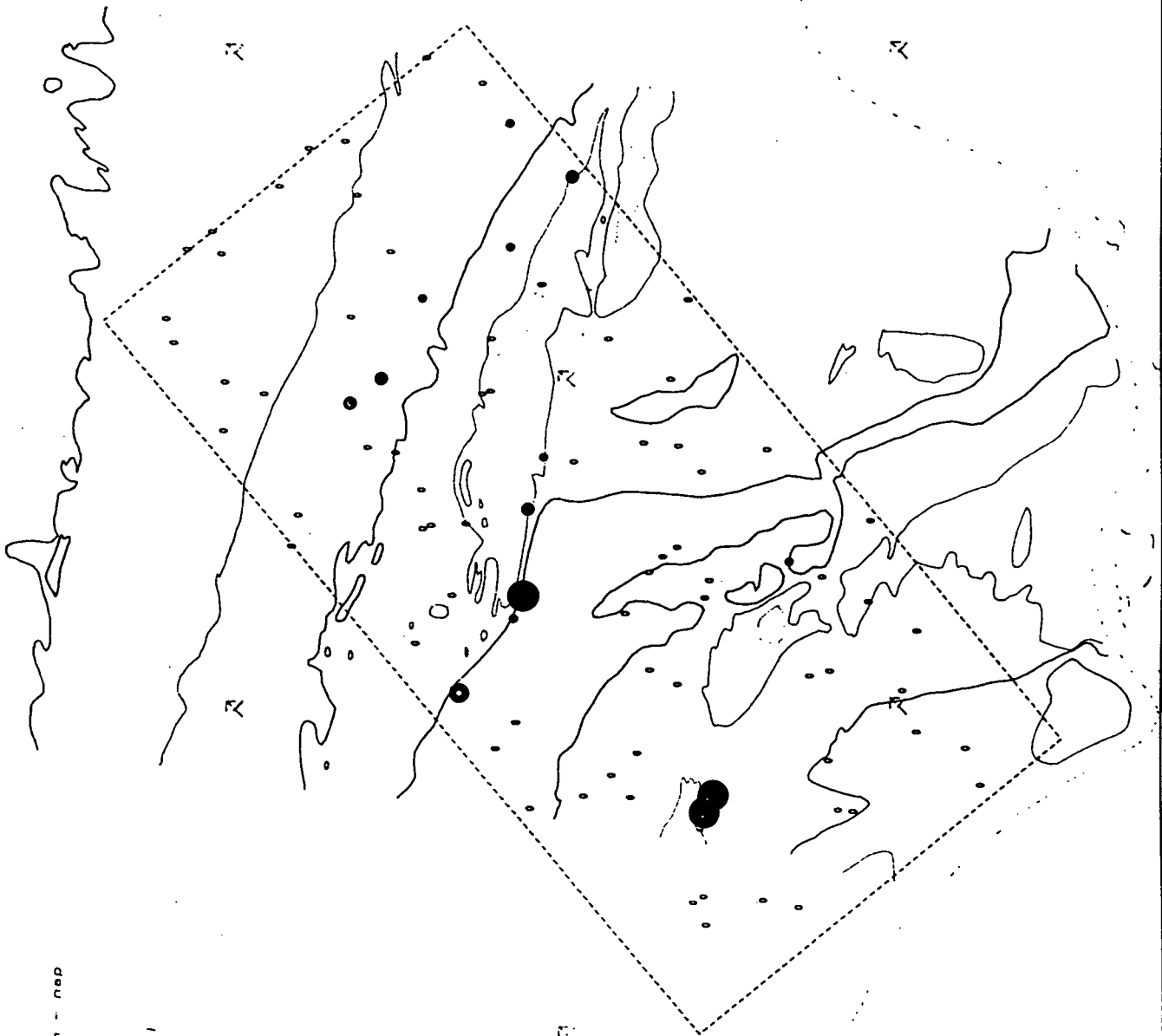

Figuur 24.b Dichtheid *Cerastoderma edule* (Grevelingengebied)

VOORDELTA GREVELINGEN
 dichtheid CERAEDUL
 rood = 2.5 m - nep
 blauw = 5.0 m - groen = 10 m - nep
 peere = 15 m - nep
 oranje = 1 m - nep
 zwart dun = proefgebied
 Met dieptelijnen uit 1987 III
 (a) rvs-ggr-1000 1/20/87-02

niet aangetroffen	0
$N/m^2 < 16$	•
$16 \leq N/m^2 < 32$	•
$32 \leq N/m^2 < 64$	•
$64 \leq N/m^2 < 128$	•
$128 \leq N/m^2 < 256$	•
$256 \leq N/m^2$	•

Figuur 25.a Dichtheid Tellina fabula (Oosterscheldegebied)

niet aangetroffen	0
$N/m^2 < 16$	•
$16 \leq N/m^2 < 32$	•
$32 \leq N/m^2 < 64$	•
$64 \leq N/m^2 < 128$	•
$128 \leq N/m^2 < 256$	•
$256 \leq N/m^2$	•

VOORDELTA

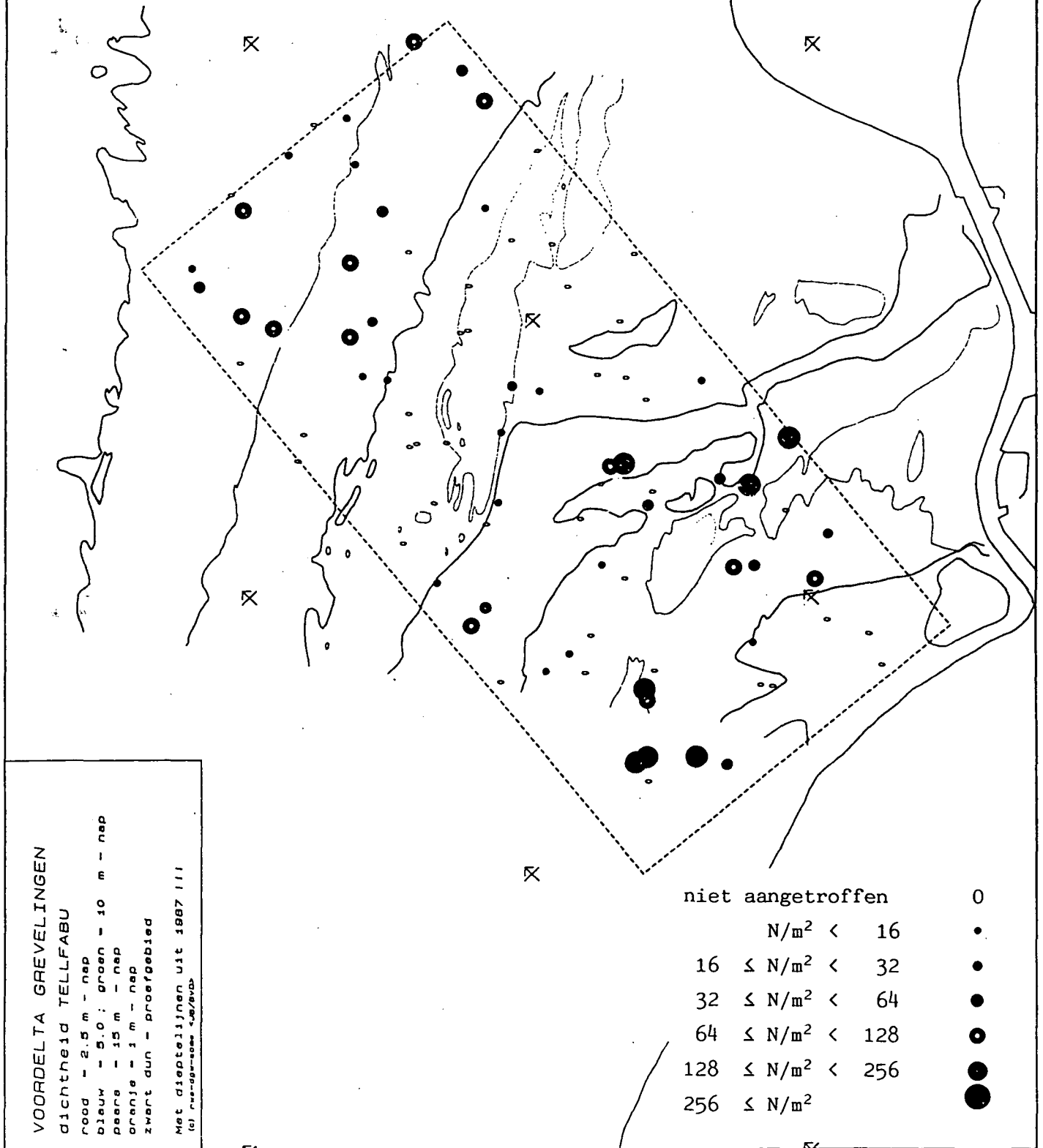
dichtheid TELLFABU

rood - 2.5 m - nap
 blauw - 5.0 : groen - 10 m - nap
 geel - 15 m - nap
 oranje - 1 m - nap
 zwart dun - proefgebied

Met dieptelijnen uit 1987 III

(a) rvs-gegevens t/m 8/80

Figuur 25.b Dichtheid Tellina fabula (Grevelingengebied)

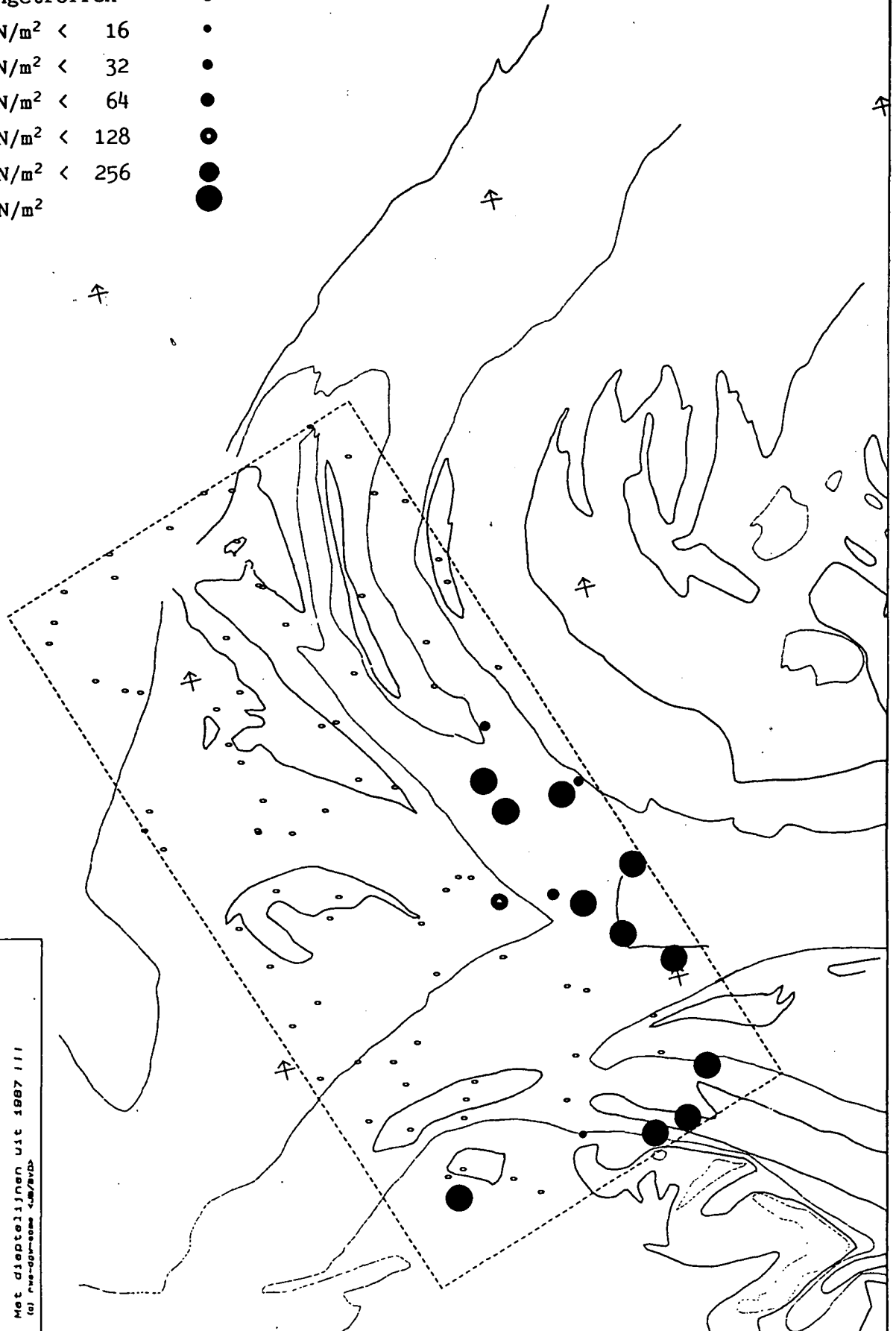

Figuur 26.a Dichtheid *Spisula subtruncata* (Oosterscheldegebied)

niet aangetroffen

	$N/m^2 < 16$	•
16	$\leq N/m^2 < 32$	•
32	$\leq N/m^2 < 64$	•
64	$\leq N/m^2 < 128$	•
128	$\leq N/m^2 < 256$	•
256	$\leq N/m^2$	•

0

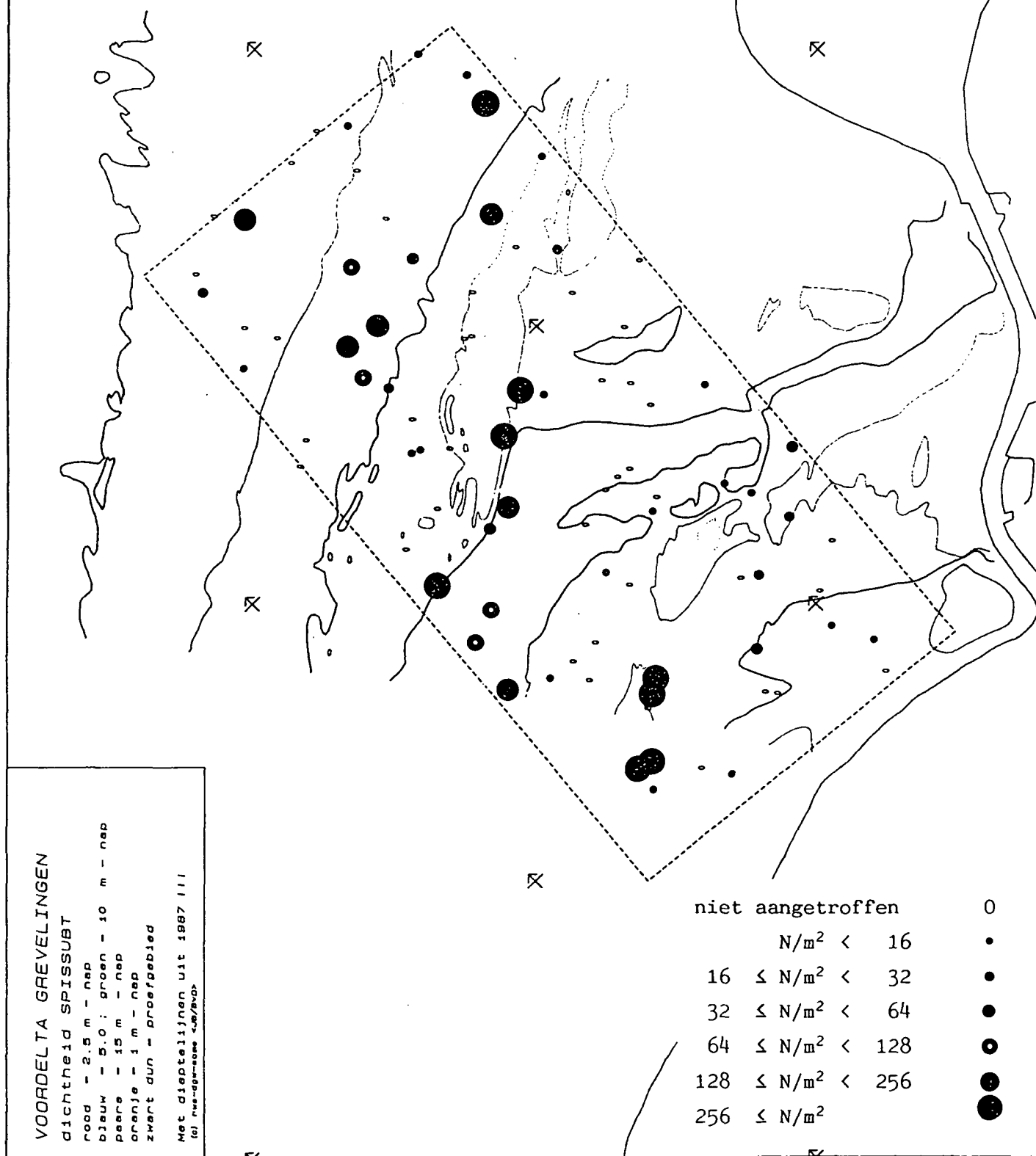
VOORDELTA

dichtheid SPISSUBT

rood - 2.5 m - nap
 blauw - 5.0 : groen - 10 m - nap
 paars - 15 m - nap
 oranje - 1 m - nap
 zwart dun - proefgebied

Met dieptelijnen uit 1987 III
 (a) rva-99-3000 4.8/8/83

Figuur 26.b Dichtheid *Spisula subtruncata* (Grevelingengebied)

Figuur 27.a Dichtheid Scoloplos armiger (Oosterscheldegebied)

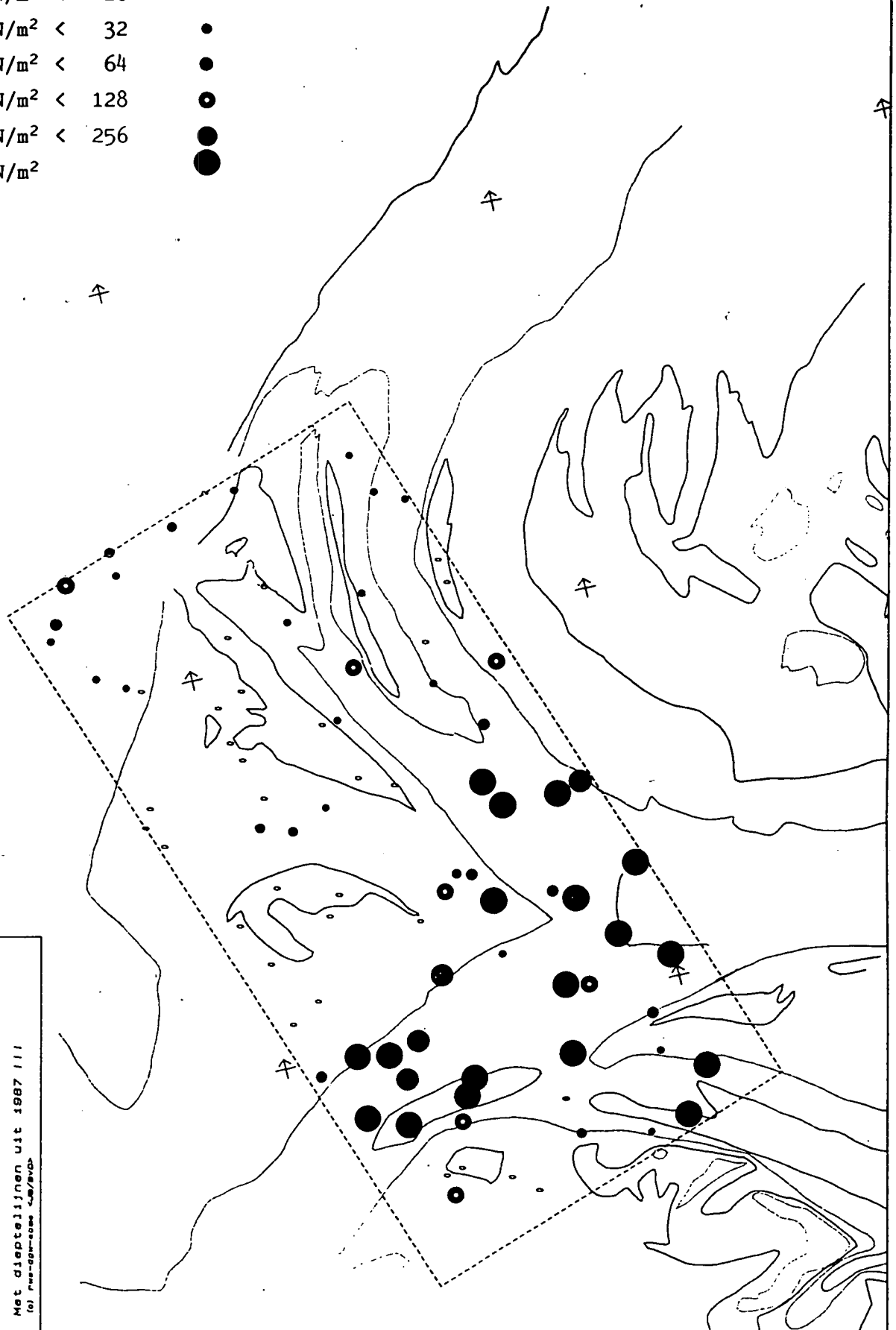
niet aangetroffen	0
$N/m^2 < 16$	•
$16 \leq N/m^2 < 32$	•
$32 \leq N/m^2 < 64$	•
$64 \leq N/m^2 < 128$	•
$128 \leq N/m^2 < 256$	•
$256 \leq N/m^2$	•

VOORDELTA

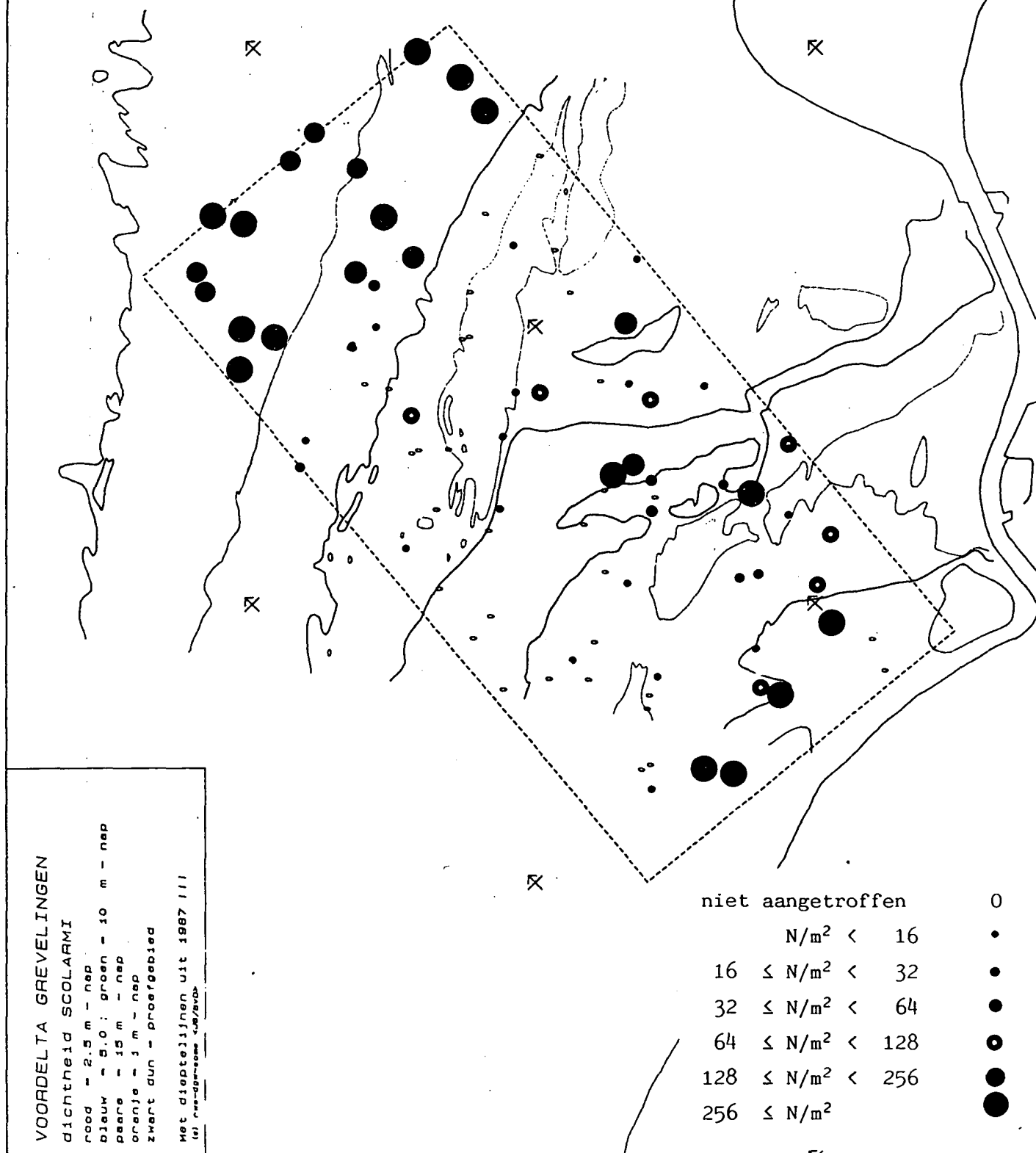
dichtheid SCOLARMI

rood - 2.5 m - nap
 blauw - 5.0 : groen - 10 m - nap
 paars - 15 m - nap
 oranje - 1 m - nap
 zwart dun - proefgebied

Met dieptelijnen uit 1987 III
 (a) rse-dgr-some < 20/8/87

Figuur 27.b Dichtheid Scoloplos armiger (Grevelingengebied)

Figuur 28.a Dichtheid Scolecopsis squamata (Oosterscheldegebied)

niet aangetroffen 0

$N/m^2 < 16$

$16 \leq N/m^2 < 32$

$32 \leq N/m^2 < 64$

$64 \leq N/m^2 < 128$

$128 \leq N/m^2 < 256$

$256 \leq N/m^2$

0

•

•

•

•

•

•

Voordelta

dichtheid SCOLSQUA

rood - 2.5 m - nep

bleek - 5 m - nep

groen - 10 m - nep

peers - 15 m - nep

zwart dun - proefgebied

zwart dik - kustlijn

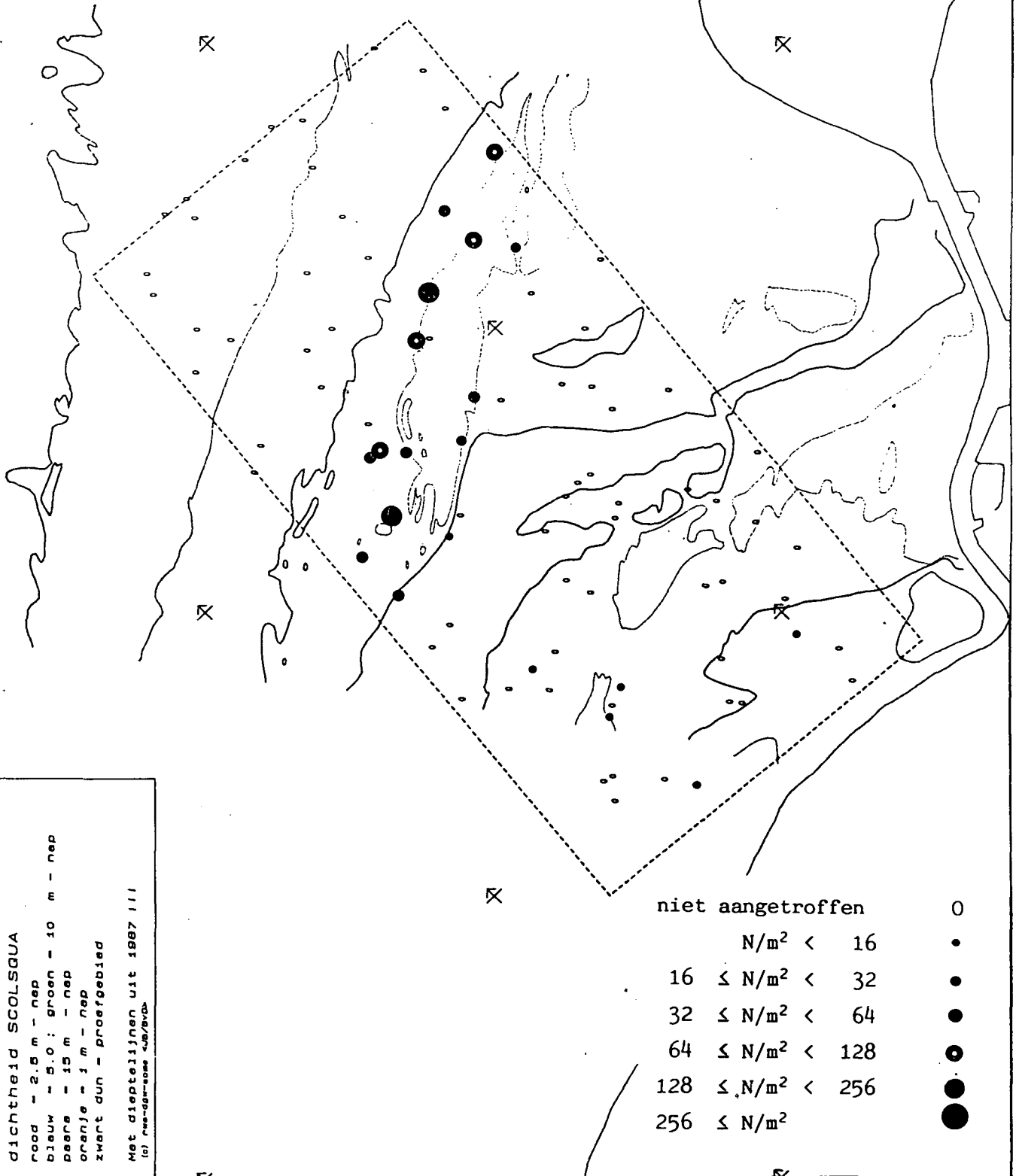
Met diepte lijnen uit 1987

(a) rive-de-mare, 1/10/87

Figuur 28.b Dichtheid *Scolecopsis squamata* (Grevelingengebied)

VOORDELTA GREVELINGEN
 dichtheid SCOLSQUA
 rood - 2.5 m - nep
 blauw - 5.0 : groen - 10 m - nep
 paars - 15 m - nep
 oranje - 1 m - nep
 zwart dun - proefgebied
 Met diepte lijnen uit 1987 III
 (a) foto-afname 4.8/8/83

niet aangetroffen 0
 $N/m^2 < 16$
 $16 \leq N/m^2 < 32$
 $32 \leq N/m^2 < 64$
 $64 \leq N/m^2 < 128$
 $128 \leq N/m^2 < 256$
 $256 \leq N/m^2$

Figuur 29.a Dichtheid *Magelona papillicornis* (Oosterscheldegebied)

niet aangetroffen	0
$N/m^2 < 16$	•
$16 \leq N/m^2 < 32$	•
$32 \leq N/m^2 < 64$	•
$64 \leq N/m^2 < 128$	•
$128 \leq N/m^2 < 256$	•
$256 \leq N/m^2$	•

VOORDELTA

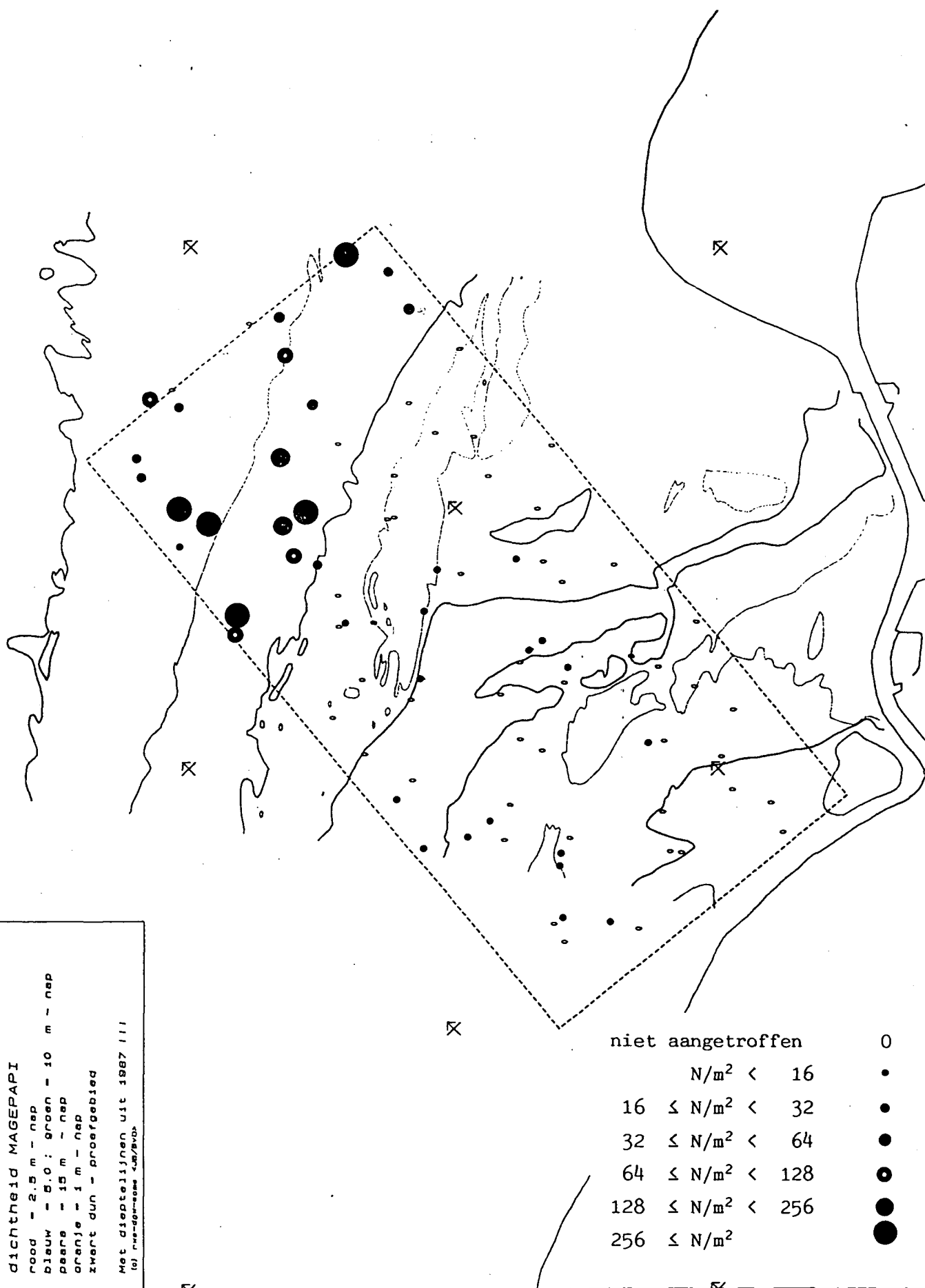
dichtheid MAGEPAPI

rood - 2.5 m - nap
 blauw - 5.0 : groen - 10 m - nap
 paars - 15 m - nap
 oranje - 1 m - nap
 zwart dun - proefgebied

Met dieptelijnen uit 1987 III

(0) rws-dg-m-000 1/28/87-02

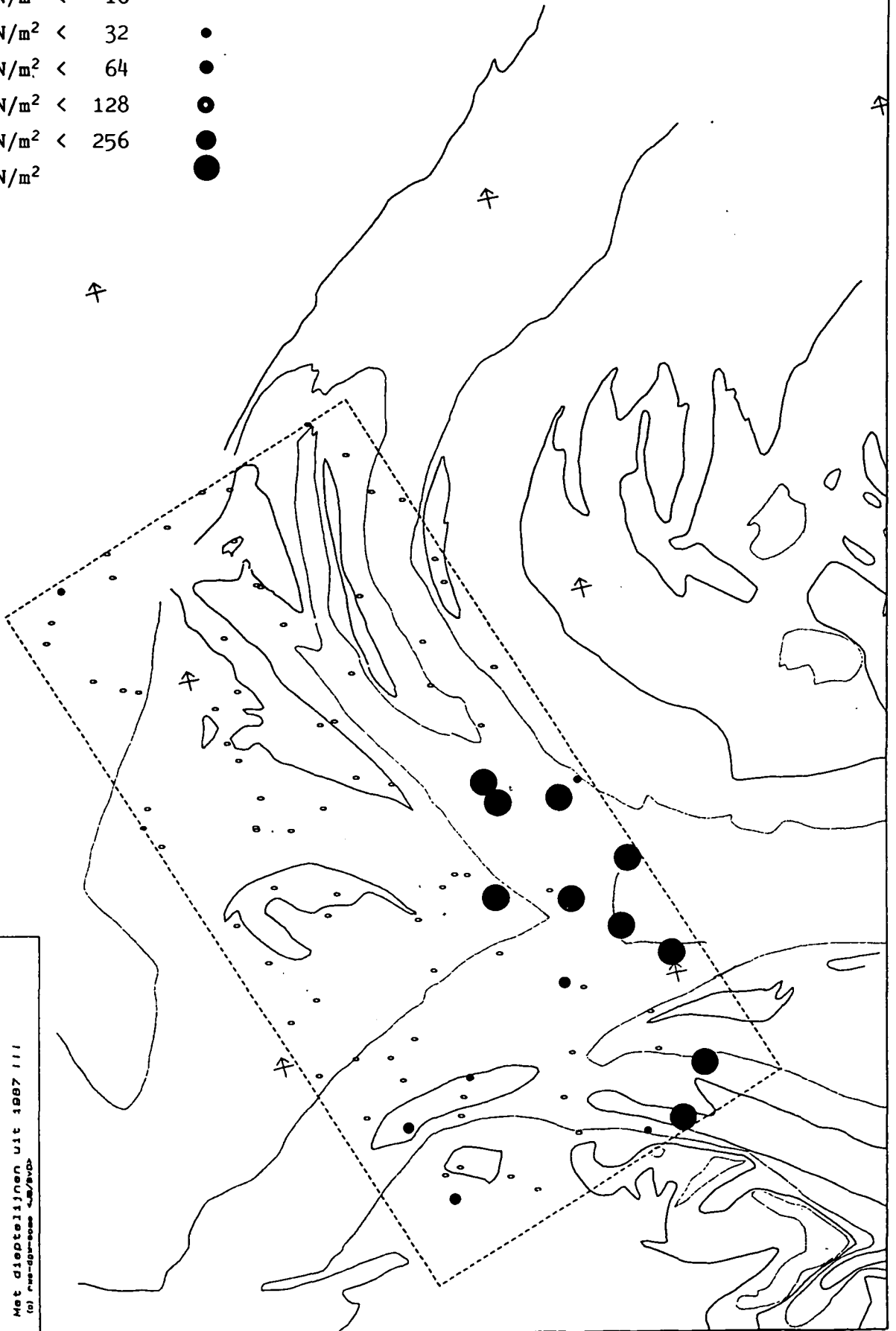
Figuur 29.b Dichtheid Magelona papillicornis (Grevelingengebied)

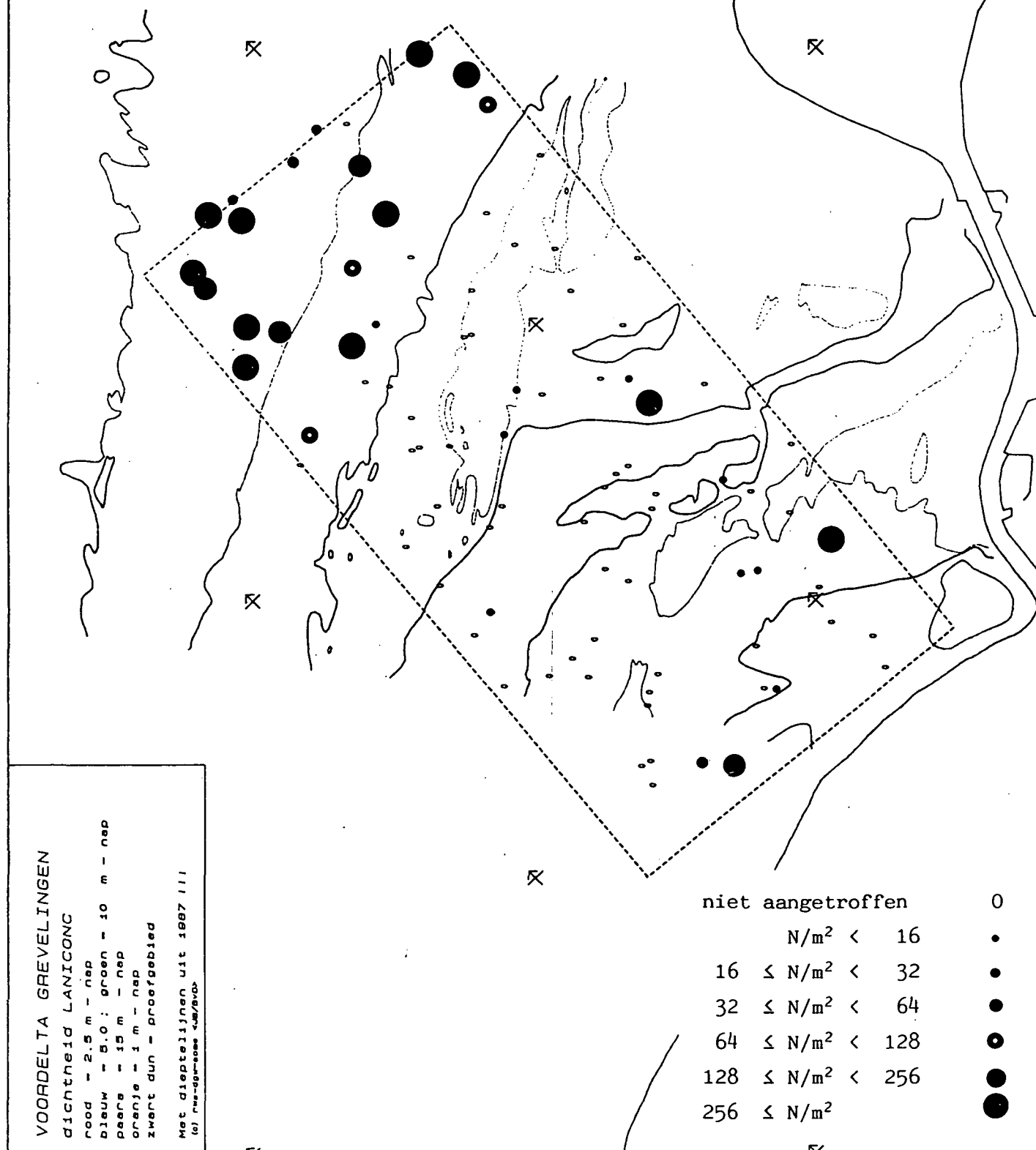
Figuur 30.a Dichtheid *Lanice conchilega* (Oosterscheldegebied)

niet aangetroffen	0
$N/m^2 < 16$	•
$16 \leq N/m^2 < 32$	•
$32 \leq N/m^2 < 64$	•
$64 \leq N/m^2 < 128$	•
$128 \leq N/m^2 < 256$	•
$256 \leq N/m^2$	•

VOORDELTA
 dichtheid LANICONG
 rood = 2.0 m - nep
 blauw = 0.0 : groen = 10 m - nep
 paars = 10 m - nep
 oranje = 1 m - nep
 zwart dun = proefgebied
 Met dieptelijnen uit 1987 III
 (a) net-100-m-100m 1/1000

Figuur 30.b Dichtheid *Lanice conchilega* (Grevelingengebied)

Figuur 31.a Dichtheid *Anaitides mucosa* (Oosterscheldegebied)

niet aangetroffen	0
$N/m^2 < 16$	•
$16 \leq N/m^2 < 32$	•
$32 \leq N/m^2 < 64$	•
$64 \leq N/m^2 < 128$	•
$128 \leq N/m^2 < 256$	•
$256 \leq N/m^2$	•

↑

↑

↑

↑

↑

VOORDELTA

dichtheid ANAIMUCO

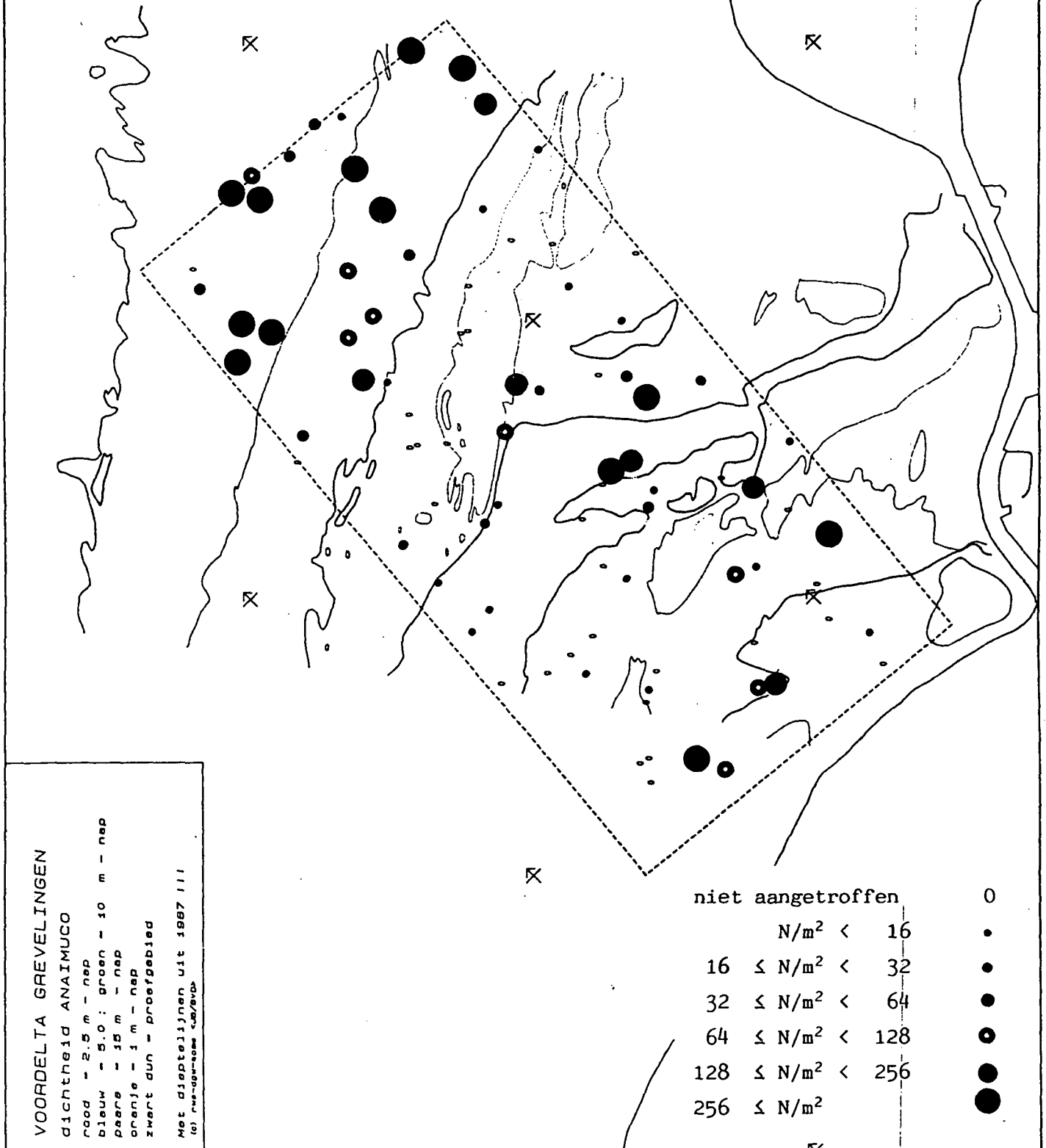
rood - 2.5 m - nap
 blauw - 5.0 : groen - 10 m - nap
 paars - 15 m - nap
 oranje - 1 m - nap
 zwart dun - proefgebied

Met dieptelijnen uit 1987 III

(a) net-gegevens 4m/5m

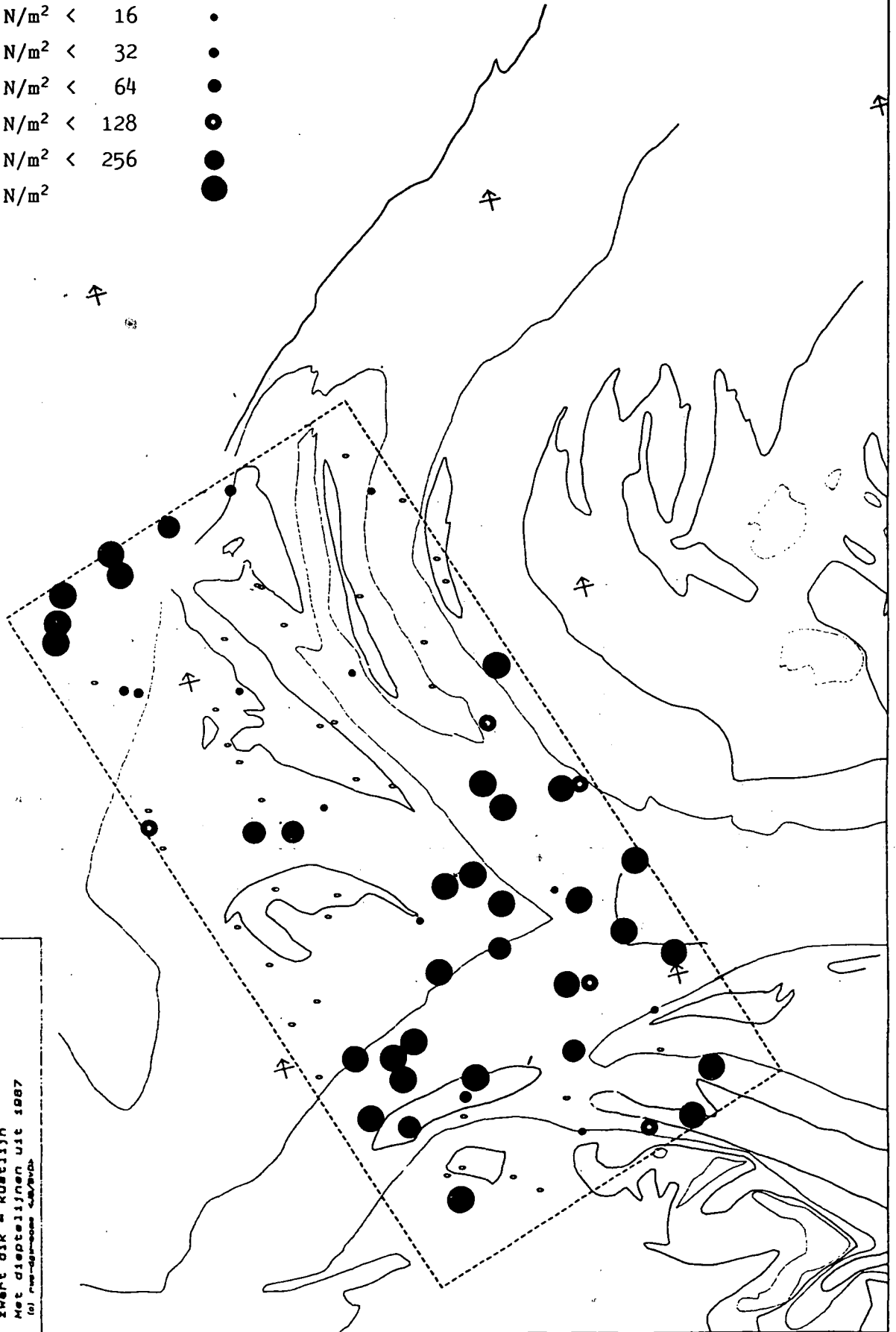
Figuur 31.b Dichtheid Anaitides mucosa (Grevelingengebied)

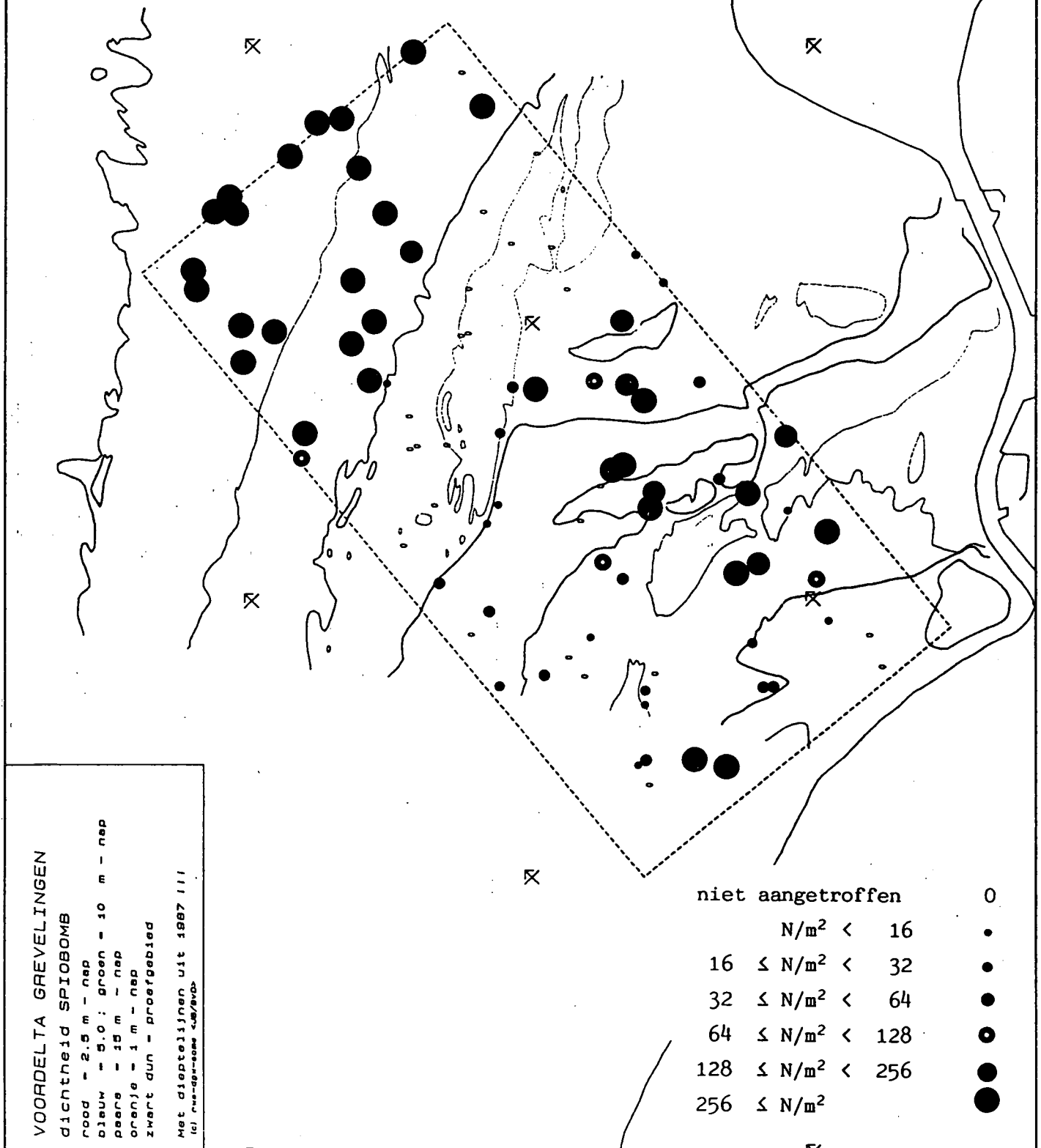
Figuur 32.a Dichtheid *Spiophanes bombyx* (Oosterscheldegebied)

niet aangetroffen	0
$N/m^2 < 16$	•
$16 \leq N/m^2 < 32$	•
$32 \leq N/m^2 < 64$	•
$64 \leq N/m^2 < 128$	•
$128 \leq N/m^2 < 256$	•
$256 \leq N/m^2$	•

Voordelta
 dichtheid SPIOBOMB
 rood = 2.5 m - nap
 blauw = 5 m - nap
 groen = 10 m - nap
 paars = 15 m - nap
 zwart dun = proefgebied
 zwart dik = kustlijn
 Met dieptelijnen uit 1987
 (a) met SPIOBOMB 24/1/1987

Figuur 32.b Dichtheid *Spiophanes bombyx* (Grevelingengebied)

Figuur 33.a Dichtheid Nephtys cirrosa (Oosterscheldegebied)

niet aangetroffen	0
$N/m^2 < 16$	•
$16 \leq N/m^2 < 32$	•
$32 \leq N/m^2 < 64$	•
$64 \leq N/m^2 < 128$	•
$128 \leq N/m^2 < 256$	•
$256 \leq N/m^2$	•

Voordelta

dichtheid NEPHCIAR

rood = 2.0 m - nep

bleuw = 5 m - nep

groen = 10 m - nep

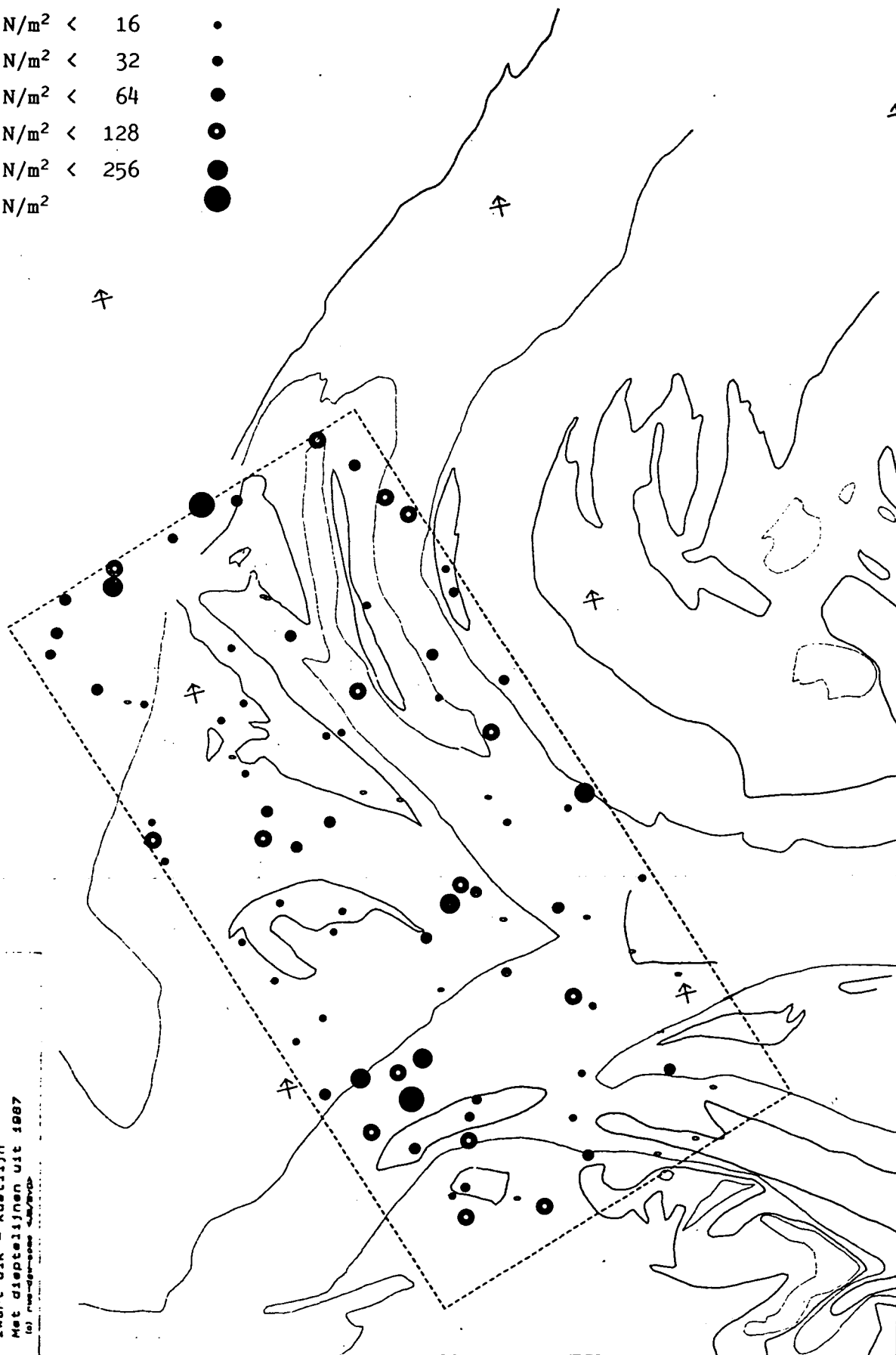
paars = 15 m - nep

zwart dun = proefgebied

zwart dik = kustlijn

Met dieptelijnen uit 1987

(a) nephtys cirrosa

Figuur 33.b Dichtheid *Nephtys cirrosa* (Grevelingengebied)

VOORDELTA

dichtheid NEPHCIRA

rood - 2.5 m - nap
 blauw - 5.0 : groen - 10 m - nap
 paars - 15 m - nap
 oranje - 1 m - nap
 zwart dun - proefgebied

Met dieptelijnen uit 1987 III

(a) Pree-ge-see <0.5/50>

niet aangetroffen	0
$N/m^2 < 16$	•
$16 \leq N/m^2 < 32$	•
$32 \leq N/m^2 < 64$	•
$64 \leq N/m^2 < 128$	•
$128 \leq N/m^2 < 256$	•
$256 \leq N/m^2$	•

Figuur 34.a Dichtheid *Nephtys hombergii* (Oosterscheldegebied)

niet aangetroffen

$N/m^2 < 16$	•
$16 \leq N/m^2 < 32$	•
$32 \leq N/m^2 < 64$	•
$64 \leq N/m^2 < 128$	•
$128 \leq N/m^2 < 256$	•
$256 \leq N/m^2$	•

0

•

•

•

•

•

•

Voordelta

dichtheid NEPHHOMB

rood = 2.5 m - nep

bleuw = 5 m - nep

groen = 10 m - nep

paars = 15 m - nep

zwart dun = proefgebied

zwart dik = kustlijn

Met dieptelijnen uit 1987

(a) nep-dichtheid 1/20/87

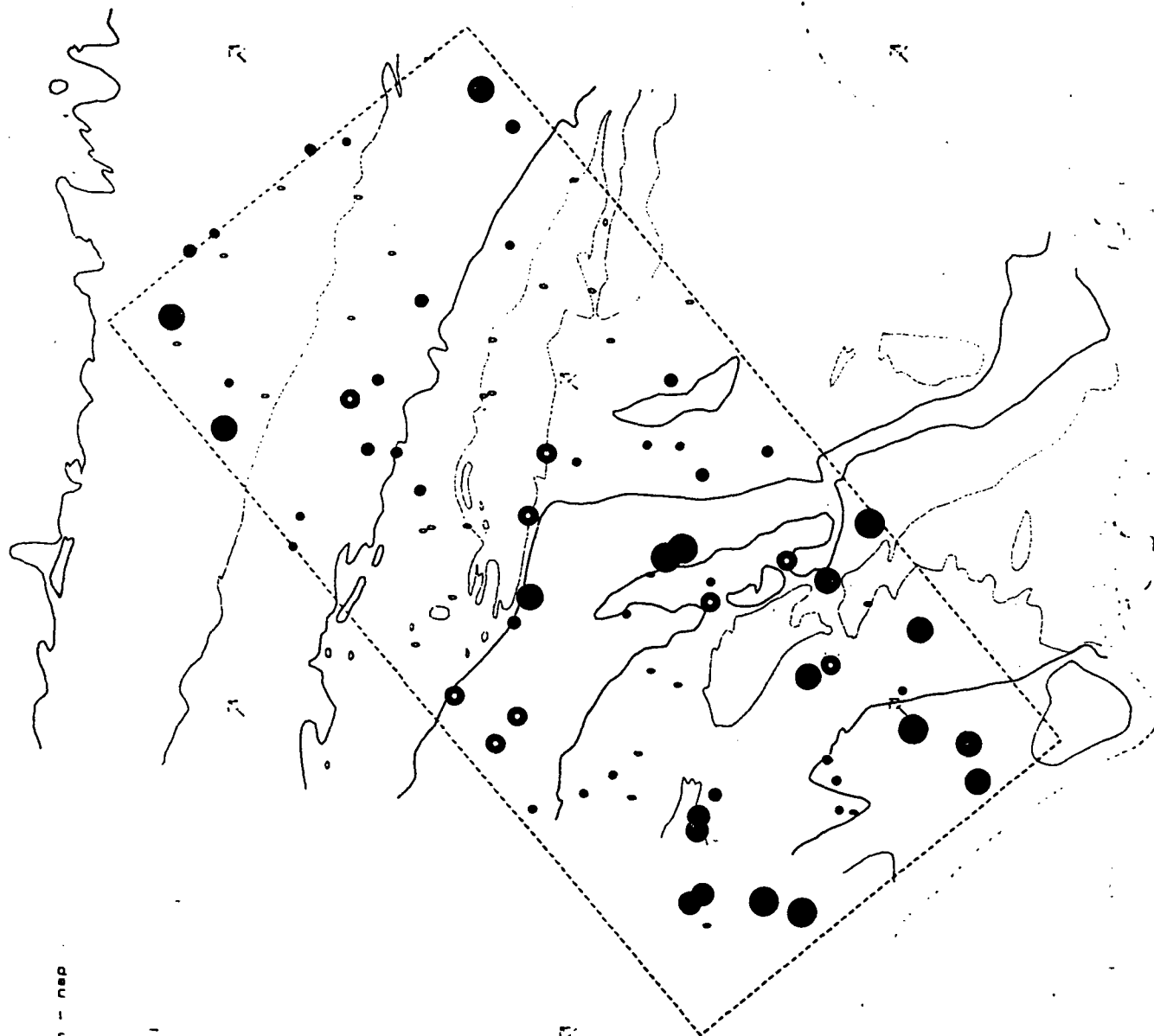
Figuur 34.b Dichtheid Nephtys hombergii (Grevelingengebied)

VOORDELTA GREVELINGEN.

dichtheid Nephtys

rood - 2.0 m - nep
 blauw - 5.0 : groen - 10 m - nep
 paars - 10 m - nep
 oranje - 1 m - nep
 zwart dun - proefgebied

Niet diepte lijnen uit 1987 III
 (a) rvd-ggv-1000 4.0/5.0

niet aangetroffen	0
$N/m^2 < 16$	•
$16 \leq N/m^2 < 32$	•
$32 \leq N/m^2 < 64$	•
$64 \leq N/m^2 < 128$	•
$128 \leq N/m^2 < 256$	•
$256 \leq N/m^2$	•

Figuur 35.a Dichtheid Pontocratus arenarius (Oosterscheldegebied)

niet aangetroffen

$N/m^2 < 16$
 $16 \leq N/m^2 < 32$
 $32 \leq N/m^2 < 64$
 $64 \leq N/m^2 < 128$
 $128 \leq N/m^2 < 256$
 $256 \leq N/m^2$

0

•

•

•

•

•

•

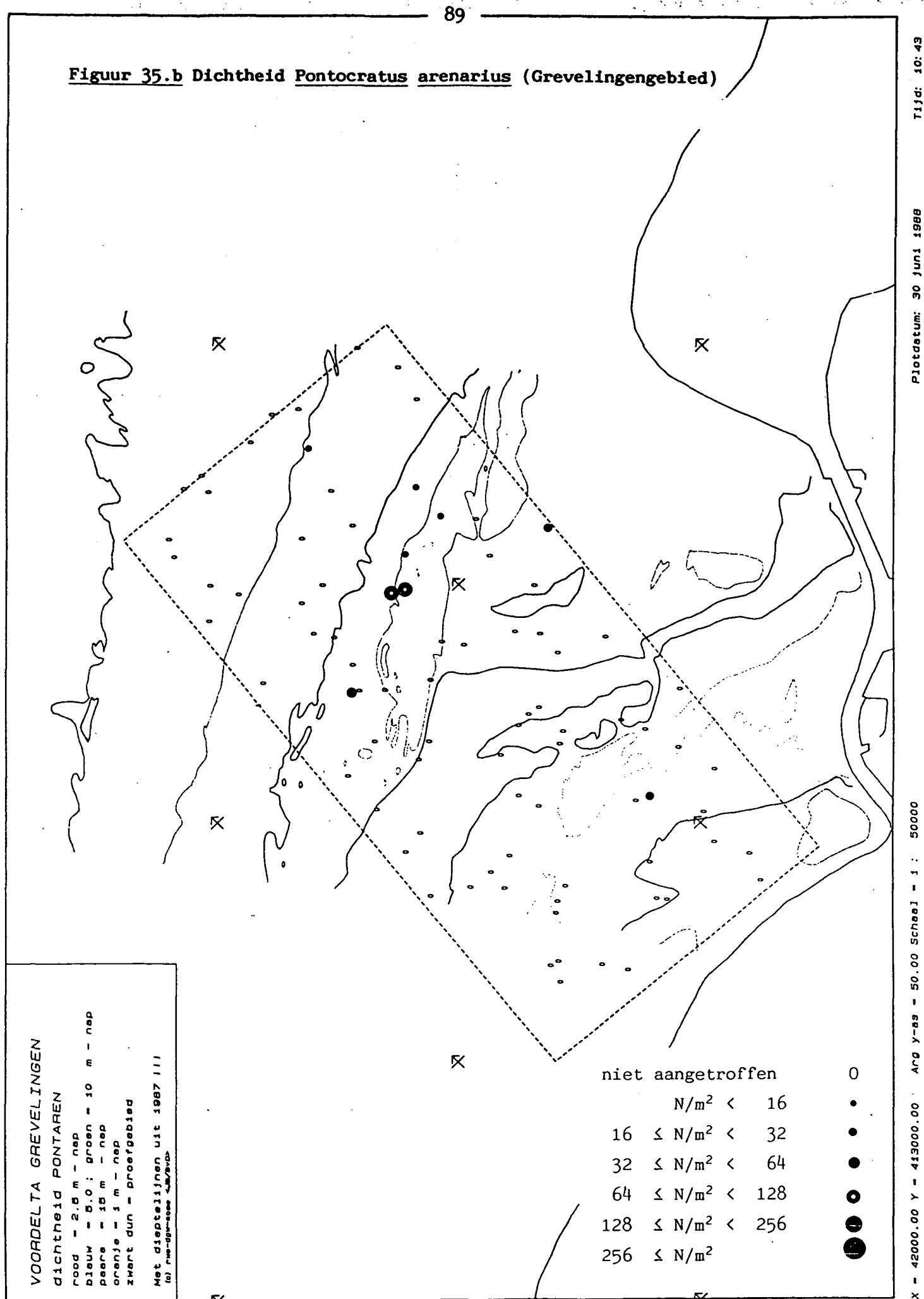
VOORDELTA

dichtheid PONTAREN

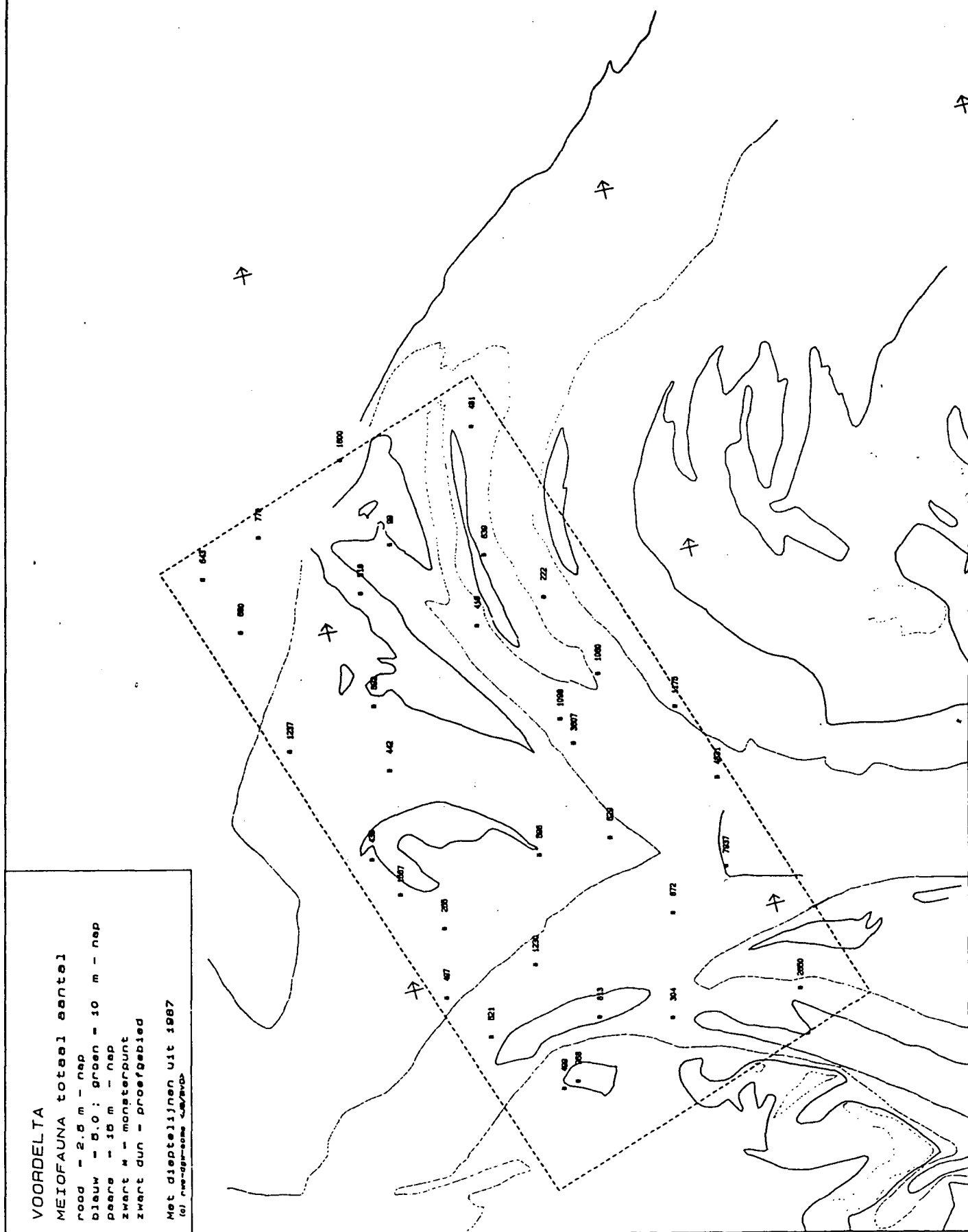
rood - 2,5 m - nap
 blauw - 5,0 : groen - 10 m - nap
 paars - 15 m - nap
 oranje - 1 m - nap
 zwart dun - proefgebied

Met dieptelijnen uit 1987 !!!
 (al overgenomen van de kaart)

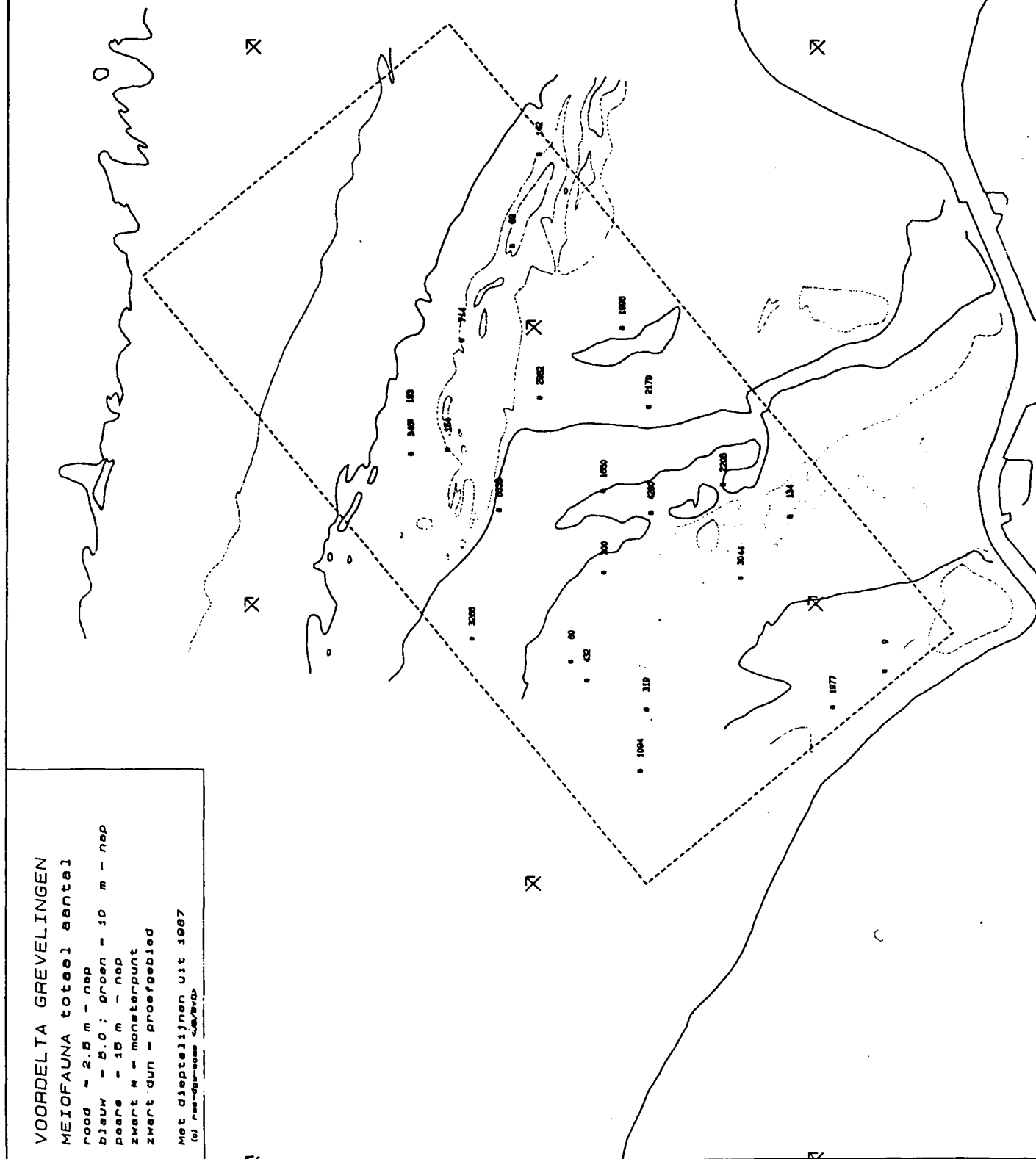
Figuur 35.b Dichtheid *Pontocratus arenarius* (Grevelingengebied)

Figuur 36. Oosterschelde. Meiofauna: totale dichtheid (N/10cm²)

Figuur 37. Grevelingen. Meiofauna: totale dichtheid (N/10cm²)

Figuur 38. Grevelingen. Meiofauna: TWINSpan

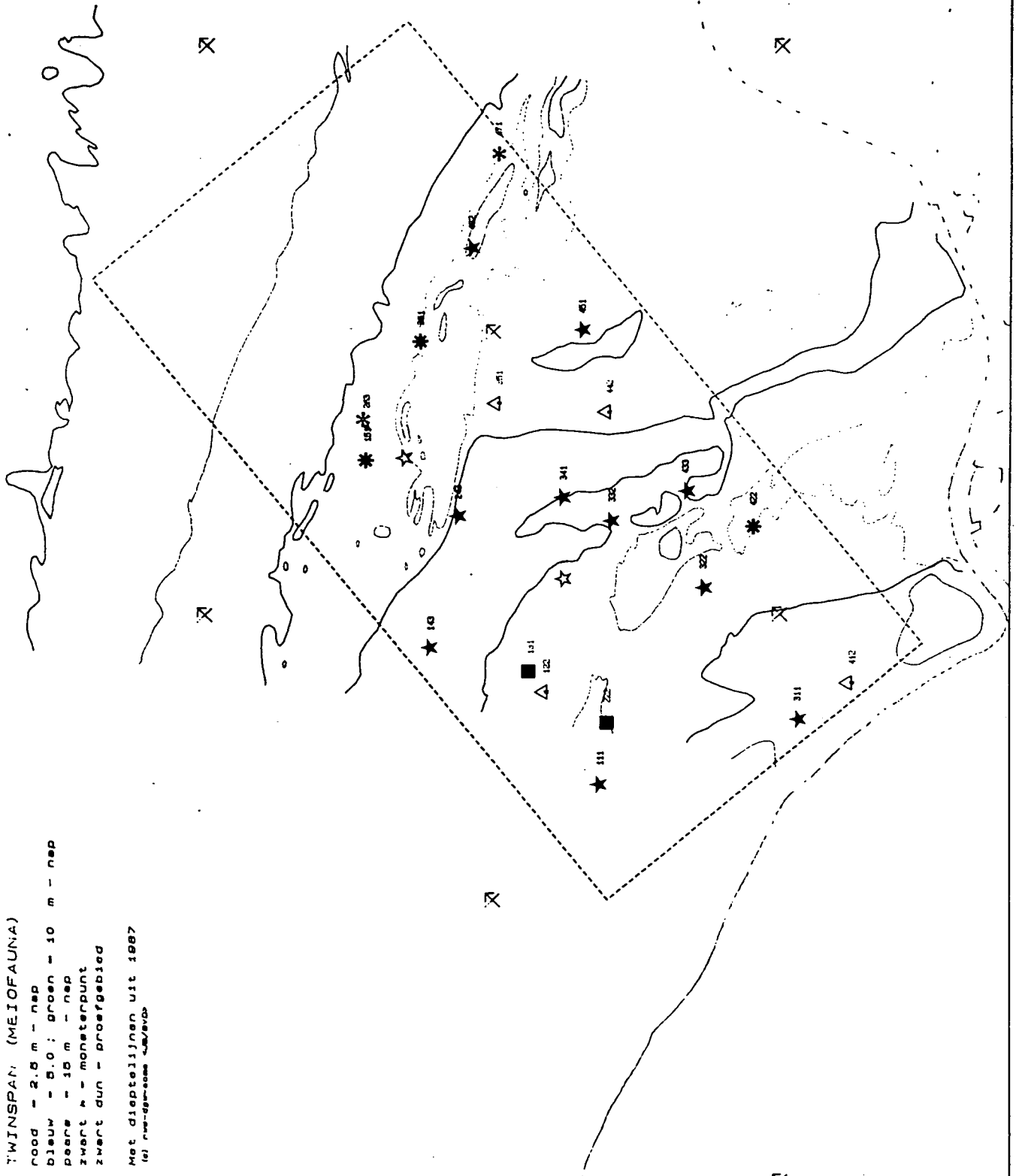
VOORDELTA GREVELINGEN:

TWINSpan (MEIOFAUNA)

rood - 2.0 m - nap
 blauw - 0.0 : groen - 10 m - nap
 paars - 10 m - nap
 zwart - moneterpunt
 zwart dun - proefgebied

Met dieptelijnen uit 1987

(a) rive-egw-sonde 4/8/87

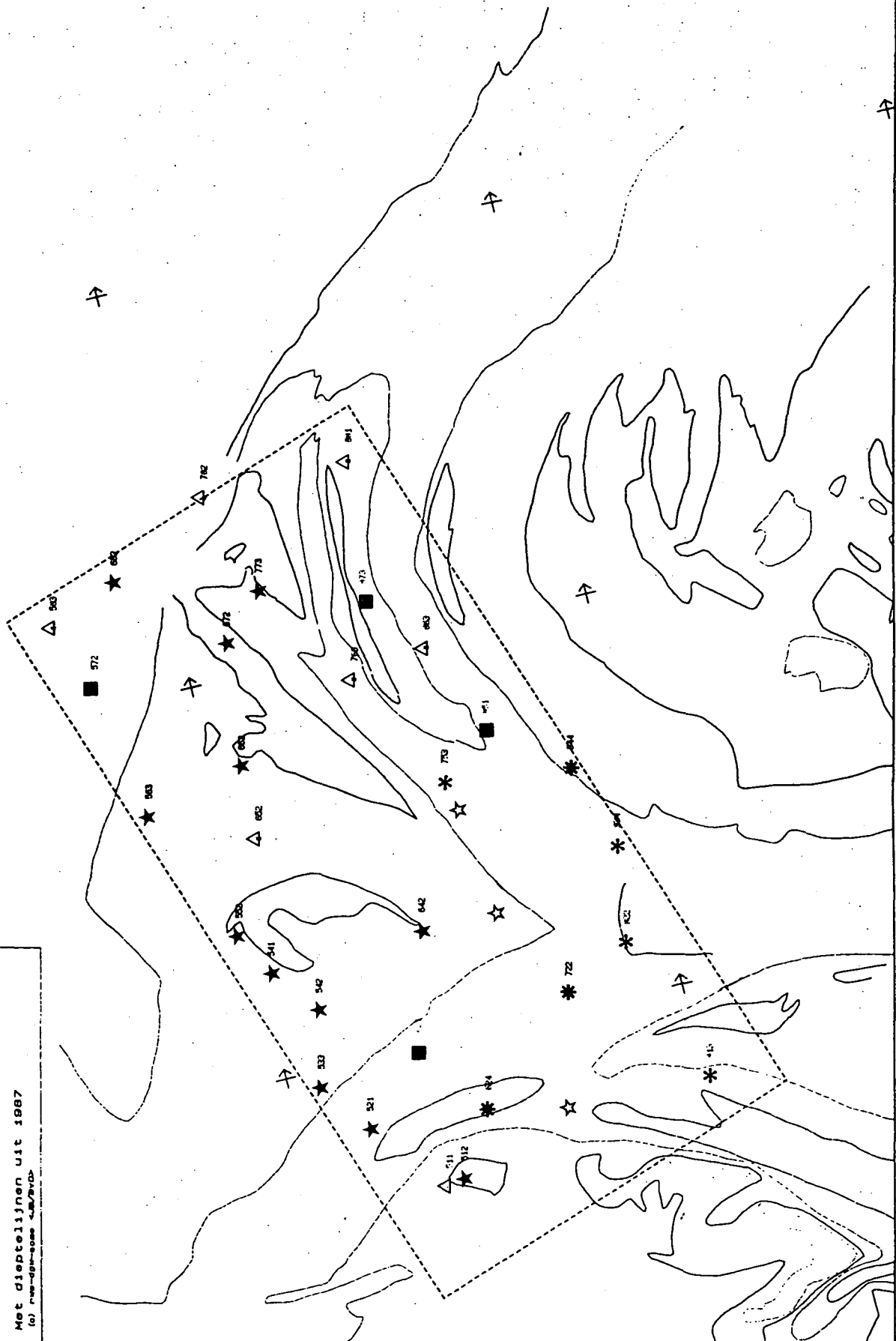
Figuur 39. Oosterschelde. Meiofauna: TWINSPAN

**VOORDELTA OOSTERSCHDELDE
TWINSPAN (MEIOFAUNA)**

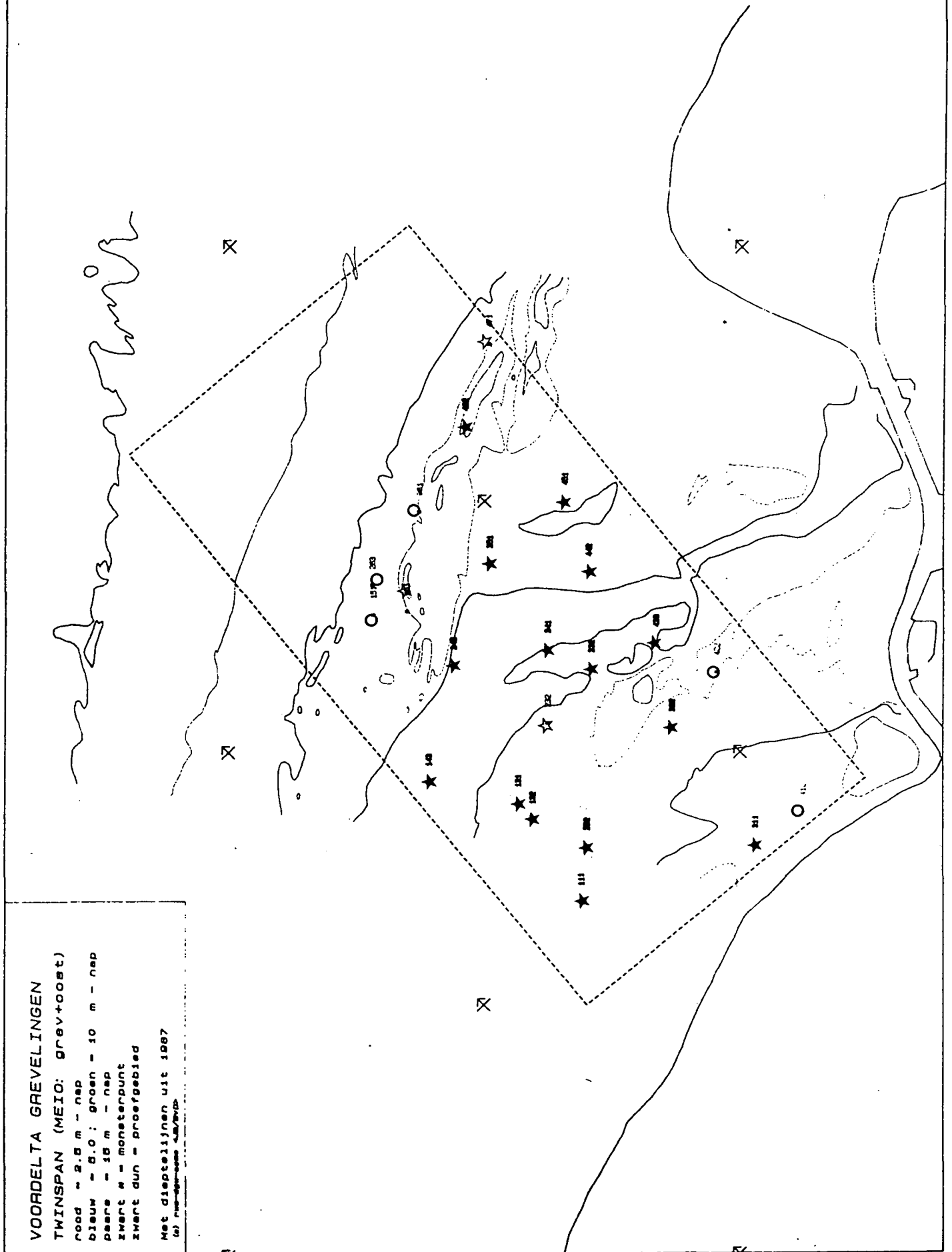
rood = 2.0 m - nap
 blauw = 0.0 : groen = 10 m - nap
 paars = 15 m - nap
 zwart M = monsterpunt
 zwart dun = proefgebied

Met dieptelijnen uit 1987

(a) rive-dgm-some <M/V/D>

Figuur 40. Grevelingen + Oosterschelde. Meiofauna: TWINSPAN (Grev.)

Figuur 41. Grevelingen + Oosterschelde. Meiofauna: TWINSpan (Oost.)

VOORDELTA GREVELINGEN

TWINSpan (MEIO: grevtoost)

rood = 2.5 m - nap
 blauw = 5.0 m - groen = 10 m - nap
 geel = 15 m - nap
 zwart * = moneterpunt
 zwart dun = proefgebied

Met dieptelijnen uit 1987

(a) 1987-1988

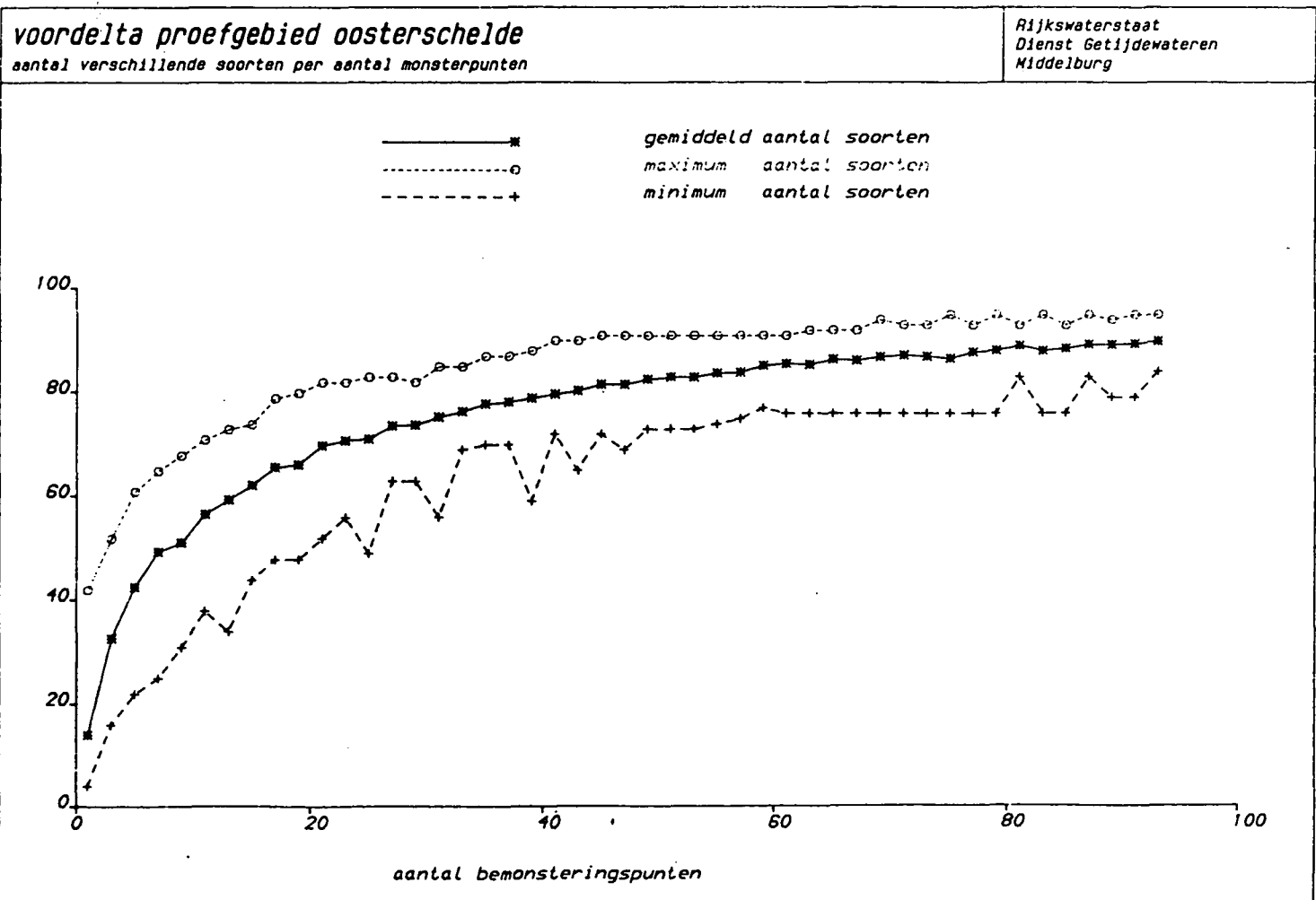
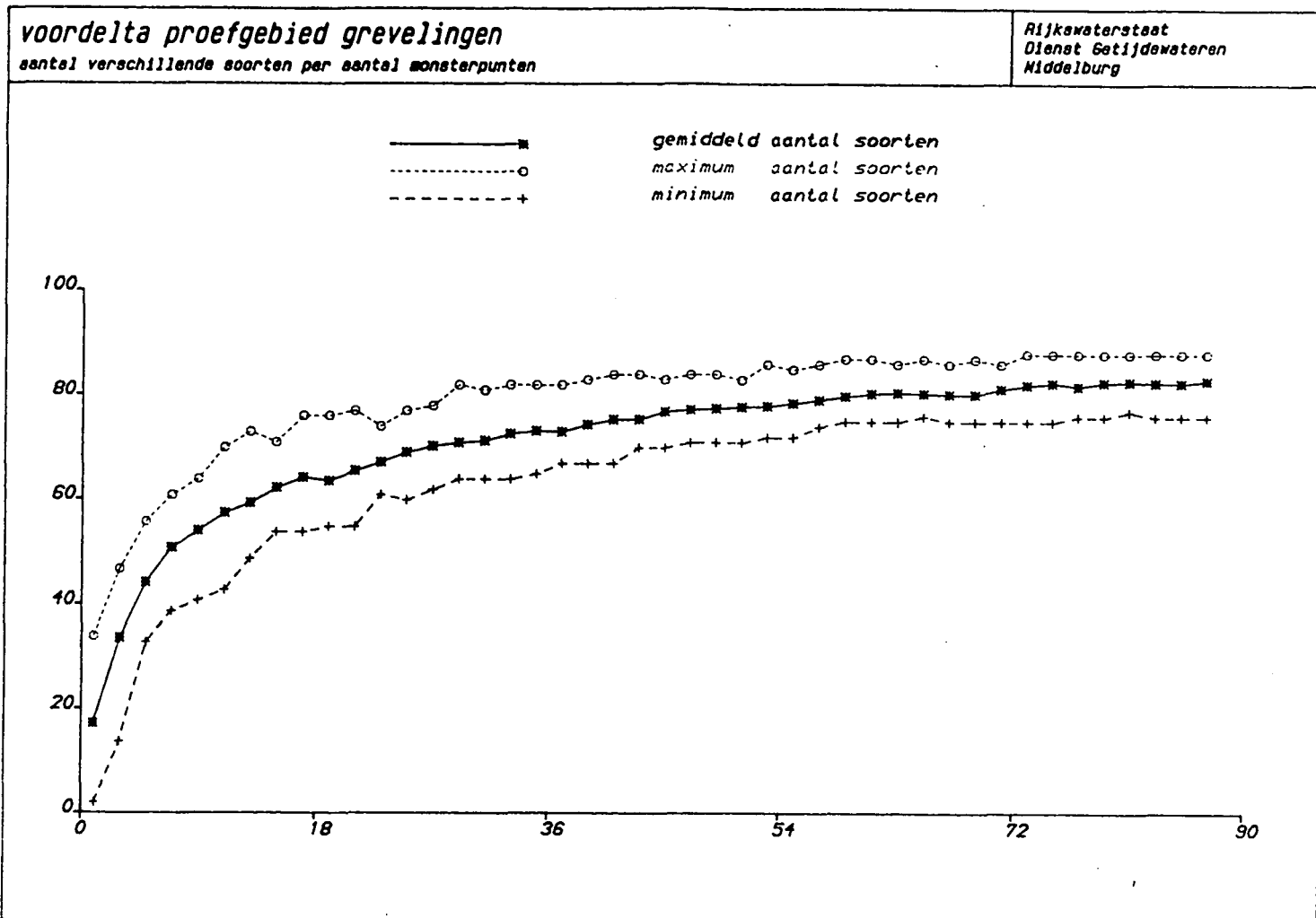
Maximum
 Minimum
 Maximum
 Minimum

Maximum
 Minimum

Maximum
 Minimum

Plotdatum: 28 juni 1988

X - 31500.00 Y - 405000.00 Arg y-ss = 15.00 Schaal - 1 : 50000

Bijlage: soortenlijst (met gebruikte afkortingen)

ABRAALBA	ABRA ALBA
ACTINIAR	ACTINARIA
AMPEBREV	AMPELISCA BREVICORNIS
ANAIGROE	ANAITIDES GROENLANDICA
ANAIMACU	ANAITIDES MACULATA
ANAIMUCO	ANAITIDES MUCOSA
ANASUBU	ANAITIDES SUBULIFERA
ANAIROSE	ANAITIDES ROSEA
ARENMARI	ARENICOLA MARINA
ASTERUBE	ASTERIAS RUBENS
? { ATYLFALC	ATYLUS FALCATUS
? { ATYLSWAM	ATYLUS SWAMMERDAMI
AUTOSPEC	AUTOLYTUS SPEC
→ BATHSPEC	BATHYPOREIA SPEC
CAPICAPI	CAPITELLA CAPITATA
CAPRSPEC	CAPRELLIDEA
CARCAEN	CARCINUS MAENAS
CERAEDUL	CERASTODERMA EDULE
CHAESETO	CHAETOZONE SETOSA
CRANCRAN	CRANGON CRANGON
{ DIASBRAD	DIASTYLIS BRADYI
{ DIASRATH	DIASTYLIS RATHKEI
{ DIASRUGO	DIASTYLIS RUGOSA
DONAVITT	DONAX VITTATUS
ECHICORD	ECHINOCARDIUM CORDATUM
ENSISPEC	ENSIS SPEC
ETEOFLAV	ETEONE FLAVA
ETEOFOLI	ETEONE FOLIOSA
ETEOLONG	ETEONE LONGA
EUMISANG	EUMIDA SANGUINEA
? GAMMCIN	GAMMARUS CRINICORNIS
? GAMMSPEC	GAMMARUS SPEC
GASTSPIN	GASTROSACCUS SPINIFER
HARMLONG	{ HARMOTHOE LONGISETIS
HARMLUNU	{ HARMOTHOE LUNULATA
HARMSPEC	{ HARMOTHOE SPEC
→ HAUSAREN	HAUSTORIUS ARENARIUS
HETEFILI	HETEROMASTUS FILIFORMIS
? IDOTLINE	IDOTEA LINEARIS
INACDORS	INACHUS DORSETTENSIS
? { JASSFALC	JASSICA FALCATA
? { JASSSPEC	JASSICA SPEC
← LAMPFASC	LAMPROMYS FASCIATA
LANICONC	LANICE CONCHILEGA
LIOCHOLS	LIOCARCINUS HOLSATUS
MACOBALT	MACOMA BALTHICA
MACTCORA	MACTRA CORALLINA
MAGEPAPI	MAGELONA PAPILLICORNIS
→ MELIOBTU	MELITA OBTUSATA
→ MICRMACU	MICROPROTOPUS MACULATUS

MICRSIMI	MICROPTHALMUS SIMILIS
MONTFERR	MONTACUTA FERRUGINOSA
MYA AREN	MYA ARENARIA
MYATRUNC	MYA TRUNCATA
→ ? MYSEBIDE	MYSELLA BIDENTATA
MYTIEDUL	MYTILUS EDULIS
NATIALDE	NATICA ALDERI
NEMERTIN	NEMERTINEA
NEPHCAEC	NEPHTYS CAECA
NEPHCIRR	NEPHTYS CIRROSA
NEPHHOMB	NEPHTYS HOMBERGII
NEPHLONG	NEPHTYS LONGOSETOSA
NERELONG	NEREIS LONGISSIMA
OLIGOCHA	OLIGOCHAETA
OPHELIMA	OPHELIA LIMACINA
OPHIALBI	OPHIURA ALBIDA
OPHITEXT	OPHIURA TEXTURATA
OWENFUSI	OWENIA FUSIFORMIS
PARAFULG	PARAONIS FULGENS
PARATYPI	PARIAMBUS TYPICUS
PECTKORE	PECTINARIA KORENI
PETRPHOL	PETRICOLA PHOLADIFORMIS
PHOLMINU	PHOLOE MINUTA
POECSERP	POECILOCHAETUS SERPENS
POLYLIGN	POLYDORA CILIATA
{ PONTALTA	PONTOCRATUS ALTAMARINUS
{ PONTAREN	PONTOCRATUS ARENARIUS
PORTLATI	PORTUMNUS LATIPES
PROCMODI	PROCESSA
→ PSEULONG	PSEUDOCUMA LONGICORNIS
PSEUPULC	PSEUDOPOLYDORA PULCHRA
PYGOELEG	PYGOSPIO ELEGANS
SCALINFL	SCALIBREGMA INFLATUM
→ SCHIKERV	SCHISTOMYSIS KERVILLEI
SCOLBONN	SCOLELEPIS BONNIERI
SCOLFOLI	SCOLELEPIS FOLIOSA
SCOLSQUA	SCOLELEPIS SQUAMATA]
SCOLARMI	SCOLOPLOS ARMIGER
SCROPLAN	SCROBICULARIA PLANA
? • SIRICLAU	SIRIELLA CLAUSII
SPIOFILI	SPIO FILICORNIS
SPIOBOMB	SPIOPHANES BOMBYX
SPISSUBT	SPISULA SUBTRUNCATA
STHE BOA	STHENELAIS BOA
STHEMARI	✓ STENOTHOE MARINA
STENSPEC	STENOTHOE SPEC
TELLFABU	TELLINA FABULA
TELLTENU	TELLINA TENUIS
THARMARI	THARYX MARIONI
UROTREV	UROTHOE BREVICORNIS
UROTPOSE	UROTHOE POSEIDONIS
VENEPULL	VENERUPIS PULLASTRA

